

na deuotio. sancta cogitatio et recta in-
tento. His quatuor exercitijs homo de-
uotus totam vitam suam prouat. Opus enim
bona si per se fieri non poterit quia
cum occasione impeditur deuotione
suam meditando accendat. que duo si
ad manus non habent. vel quod torquet in
actione exteriori vel quod languet in affe-
ctione interiori saltem dominum cogitet
quod nulli difficile est. quod hoc plane sub-
iacet nostre voluntati. Unde in deutero-
nomio dicitur. Caue ne unquam obliuiscaris
domini dei tui. Et thobie. Omni tem-
pore in mente habeto deum. Et ideo ad
cogitandum deum semper ex precepto
legis urgemur ut premissum est. licet ad
meditandum ipsum deuote quod est gra-
tie non obligemur. Si vero id ipsum nobis
subtrahit ut experiamur quod ait dominus.
sine me nihil potestis facere temetip-
sum intra temetipsum metire et sic cum ap-
ostolo. Non quod sufficientes simus ali-
quid cogitare a nobis tanquam a nobis.
sed sufficientia nostra ex deo est sed et
eandem miseriam per intentionem diriga-
mus in deum et humiliantes nosmet-
ipsos dicamus. Omnia opera nostra opera
tus es domine in nobis ut homini gratia
reforme in nobis. Gratia ergo divini
na suffragante sublimiora operemur. si
vero minuit operemur mediocria. si autem
omnino extinguit operemur infima non tor-
pentes sed ambulantes et perseuerantes
in preceptis et mandatis ut salutes eter-
nam ab ipso consequi mereamur. Nam
ipse dicit. Qui perseuerauerit usque in finem
hic saluus erit. Et in apocalypsi. Esto
fidelis usque ad mortem et dabo tibi co-
ronam vite. Sic ergo patet de perseuerantia
habemus itaque de virtutibus. Nunc prout
dignatus est dominus donare explanatum
quod pertinet ad proficientes. quorum sta-
tus ut premissum est supra in secundo li-
bro consistit in virtutum operatione

Sequitur tertia distinctio
secundi libri. Filius

Distinctio infor-
matus sum de virtutibus quor-
um obseruancia secundo lo-
co pertinet ad proficientes. nunc de tercio
in quo dependet status eorundem pro-
ficientium a te. Pater cupio edoceri.

Ca. I. Pater. B

Sire debes
fili quod tertius gradus
in quo consistit proficien-
tium status prout supra
us dictum est pendet in
temptationum premissione. nam quisque
religiosus cum relictis virtutibus cepit re-
ligiose vivere ac in bonis operibus se ex-
ercere atque in illis proficere. talis inquam
diuersas temptationum tribulationes
incipit tolerare. quod spiritus malignus in-
uidens saluti humane cum aliquo perse-
rit virtuose ac religiose vivere. statim mul-
tiformes temptationum laqueos in cor
lius immittere solet. ut eum a via salu-
tis possit reuocare et ad pristinam et vitio-
sam vitam ac maculosam pertrahere et per-
sequens ad perditionem eternam perducere.
Sed quilibet religiosus et in vita virtu-
osa proficiens de temptationibus et suggestio-
nibus demonum viriliter resistere ne con-
tingat eum tantum malum incurere.
Et primo notandum quod temptatio et
omne peccatum inchoat et implet tri-
bus modis videlicet suggestione. re-
lectione. et sensu. Suggestio quip-
pe fit per diabolum. Delectatio per carne-
Consensus per spiritum. Necessaria
est ergo magna discretio ut inter sug-
gestionem et delectationem atque con-
sensum iudex sui animus presideat.
cum enim malignus spiritus peccatum
suggerit in mente. si nulla delectatio

Liber II. Dist. III. Ca. I.

peccati sequatur peccatū omnino non est. cum vero caro ceperit delectari. tūc peccatū incipit nasci. si autē ex deliberatione p̄senserit tunc peccatum cognoscit p̄fici. In suggestione igit̄ peccati semen est. in delectatōe fit nutrimentum. in p̄sensu p̄fectio. et sepe p̄tingit in hoc q̄ malignus spūs seminat in cogitatōe. caro in delectatōe trahit. nec tñ anima eidē delectationi p̄sentiatur. et cum caro delectari sine animo nequeat. ipse tñ aīmus carnis voluptatibus reluctans in delectatōe carnali aliquādo ligat̄ inuitus vt ei ex rōe p̄radicat ne p̄sentiatur. et tñ delectatione ligatus fit. sed ligatū se vehementer ingemiscat. **U**n̄ et ille celestis exercitus p̄cipuus miles etiā gemebat dicēs **V**ideo aliā legē in membris meis repugnantē legē in membris meis. ecce homo est vt ira dixerim captiuus et liber. liber ex iusticia quam diligit. captiuus ex delectatōe quam portat inuitus. q̄ sunt nonnulli qui inuisu vel in alijs occasionib̄ in tanto affectōem seu delectatōnem carnalē sentiunt in corde ac etiā in corpore per illicitos motus trahant. sed tñ etiam inordinatis motib̄ tam cordis q̄ corporis viriliter resistunt. hi propter h̄mōi passiones non solum non incurunt p̄ctm̄. sed meritū sibi acquirunt. **N**am sciendū q̄ in ynoquoq̄ nostruz nihil aliud nunc agit cum ad peccatuz quisq̄ dilabit̄ q̄ tñ actum est in illis trib̄. serpente. muliere et viro. **N**ā primo fit suggestio siue per cogitatōem siue per sensus corporis vel videndo vel t̄gendo vel audiendo vel gustando vel olfaciendo. que suggestio cū facta fuerit si cupiditas nostra nō moueat ad peccandū excludit serpētis astutia. Si autem mota fuerit quasi iam mulieri. alis p̄fina sum erit. sed aliquando ratō viriliter etiam p̄moram refrenat cupi-

ditatem atq̄ compescit. quod cum fit non labimur in peccatum. sed cum aliquid tanta lucretiōe coronamur. **S**i autem ratio p̄sentiatur et quod libido p̄mouerit faciendum esse decernat ab omni vita beata. tanq̄ de paradiso expellit homo. iam enim peccatum imputatur etiam si non subsequat̄ factum. quādo rea tenet̄ in consensu p̄scientia. **U**nde resistendū est in principio suggestioni dyabolice cum adhuc mollis est. ne p̄ualeat ac roboreretur. **D**e hoc beatus gregorius. xxxij. morali. exponens illud dictum de belxmoth. stringit caudā suam quasi cedrum. sic prima quippe serpentis suggestio tenera et mollis est. et facilliter virtutis pede conterenda. sed si hęc inualescere negligenter admittitur. ei ad cor aditus licenter p̄beet̄. tanta se virtute exaggetat. vt captam mentem deprimens vsq̄ ad intolerabile robur excreseat. **C**audam itaq̄ quasi cedrum stringeret d̄. quia semel eius recepta temptatio in corde in cunctis que subsequenter intulerit quasi ex iure dominatur. **H**uius ergo belxmoth caput herba est cauda cedrus. q̄ ex prima quidē suggestionē blandiens cernit. sed p̄vsuz vehementer inualescens succrescente temptationis sine roborat̄. superabile namq̄ omne quod initio suggerit sed inde sequit̄ qd̄ vinci vix possit. prius enim quasi p̄sulens ad animū loquitur blanda. sed cū semen delectationis infixit violentia postea p̄suetudine pene insolubili innodat̄. **U**n̄ et bene caudā stringere d̄. dente em̄ vulnerat. cauda ligat. q̄ prima suggestionē percutit s̄ percussam mentē ne euadere valeat in ualescente sine temptationis astringit. **Q**uia enim p̄ctm̄ trib̄ modis admittitur cum videlicet et serpentis suggestionē. carnis delectatione. spūs cōsensu

perpetrat. beemoth iste prius illicita suggerens linguā exercit. post ad delectationē protrahens dentē figit. ad extremū vō p̄ p̄sensionēz possidens caudā stringit. Hinc est q̄ nōnulli peccata lōgovsu p̄perrata in semetip̄s ip̄i rep̄e hēndūt atq̄ hec ex iudicio fugiūt. sed vitare opere nec decertantes possunt. q̄ dū beemoth istius caput non p̄terit̄ plerūq̄ cauda ⁊ nolentes ligant̄. qui p̄tra eos cedri more induruit. q̄ a blā dā voluptate exordij vsq̄ ad violentiā retentionis excreuit. Dicat̄ ergo stringit caudā suāz quasi cedrum. vt tanto quisquis d̄z initia temptationis fugere. quāto finē eius intelligit citius solui non posse. hxc greg. **E** Morandū etiā q̄ impetus diaboli in principio valde est ad tolerandūz grauius. si vō statim ei viriliter resistat̄ efficiē debilis. ⁊ quanto plus p̄resistentiā repellitur. tanto magis eius vires debilitant̄. de hoc crisostō. sic d̄t. In primis grauis ē impetus diaboli ⁊ intolerabilis. quez si quis forti aīo sustinuerit. eū in secūdo inueniet infirmiozem. quāto em̄ plus percussus fuerit. tanto magis frigescit ⁊ deficit. hxc crisostō. **V**igilandum itaq̄ est p̄tra antiquū hostem ⁊ cū omni studio eius p̄rauis suggestiōibz resistendū. q̄ sicut p̄tra p̄sentientes est fortis vt leo. ita contra resistētes est debilis vt formica. Quod beatus greg. v. moral. tangit sic dicens. Omne p̄ctm̄ hostis antiquus suadet sed nos eius suasiōibz p̄sentiedo p̄perramus. antiquus em̄ hostis nos ad culpam sine nostra volūtate nō rapit. q̄ ille qd̄ male nobis suggerit nos sequēdo ex volūtate p̄pria implem̄us. Si em̄ prime suggestiōi maligni sp̄s nō resistit̄. rep̄ete totus ad interna cordis dū non sentit̄ illabitur. Antiquus em̄ hostis sicut p̄tra p̄sentientes fortis est. ita cōtra resistentes

debilis. Si em̄ eius suggestiōibz assensu p̄rebet̄. quasi leo rolerari nequaquā p̄t. Si aut̄ ei resistit̄. q̄si formica at̄ resistit̄. alijs q̄ leo. alijs formica. q̄ crudelitatē illius carnales vix rolerant. Spirituales vō illius firmitatem virtutis pede calcant. **F**acile quippe inimico resistit̄. si non ei vel in multis lapsibz vel in vno diu p̄sentiat̄. Si vero eius suasionibz aīa subesse p̄suerit. quanto se ei crebrius subijcit. tanto eū sibi venenabilem facit. vt ei reluctari non valeat. q̄ nimirum malignus aduersarius contra hanc ex p̄raua consuetudine uictam quasi more gigantis pugnat. **D**e hoc etiam ysidorus sic dicit. Qui em̄ suggestiones diaboli non receperit. in eius insidias minime trāsit. **T**ā facile in p̄sequenti ope repellit̄. si p̄ma oblectamenta ip̄ius respiciunt̄. diabolus em̄ est serpens lubricus. cuius si capiti id est prime suggestiōi nō resistit̄. totus in interna labit̄. **E**xpratio nū diabolicaz̄ initia fragilia sunt. que si non cauent̄ sed p̄sum in p̄suetudinem transeunt. in nouissimis fortiter p̄ualescūt. ita vt aut nūq̄ aut cū diuicultate vincant̄. hxc ysidorus. **M**orandum etiam q̄ duplex est in nobis principū moriū operans p̄ctm̄. vñ qd̄ operat̄ in nobis nolentibz. s. primus motus fomitis. quem quidaz̄ doctor appellat̄ p̄cupiscentiam siue defiderium siue languorē nature. ⁊ licet ille motus operet̄ peccatum in nobis stimulando. ⁊ nos non operemur consentiendo. nos tamen etiam illud vici mur opari licet nolentes. ex eo q̄ ille fomes aliquo incipit̄ primus motus cupiscentie est languor nature nō aliene. hxc aut̄ iniquitas non est culpē p̄sonalis sed p̄ne nostre nobis origināliter inflit̄. **S**ecūdo primus motus operans peccatū est in sensualitate ⁊ q̄

nis in sensualitate fit peccatus. non tñ
 hoc mortale erit sed tñ modo veniale.
 qz voluntas non habet ppletum domi-
 niū super primos motus. qui sunt sen-
 sualitatis. vt in illis actibz qui ex im-
 perio voluntatis pcedunt. sed hñt in
 eis dñm ppletū sicut est in illis acti-
 bus qui nō p imperiū ratiōis pcedūt
 et tñ voluntas tales motus sensualita-
 tis impedire p̄t et iō sunt pctā venialia
S Dicit aut talis motus primus
 pctā veniale triplici rōne. Primo. qz
 mouet ad illicitū. Secdo qz sunt quo-
 dammodo voluntarij non fm se. qz vt di-
 ctū est non impediunt a voluntate Ter-
 cio ppter delectatōem annexā. cū enim
 aīa per delectatōem p̄iungit creature.
 obtenebrat et peiorat. sicut qñ p̄iungi-
 tur deo illuminatur et meliorat. De hoc
 triplici als duplici motu inordinato
 siue p̄cupia sic dicit Alanus. Omnis
 p̄cupiscibilitas ad illecebras est vitū
 ex peccato. Omnis est motus p̄cupie
 illecebris est peccatū ex vitio. Est autē
 p̄cupiscibilitas p̄mitas qua quis pro-
 nis est ad peccandū. Concupia vero
 dicitur ipse actus p̄cupiscendi. Aliqñ autē
 ex p̄cupiscencia p̄cedit quidā motus
 qui est circa delectatōem et circa arbi-
 trij libertatē. vt qñ videns homo muli-
 erem velit nolit mouet in hoc tñ nō de-
 lectat. nec tñ talis motus p̄cupia sed
 ad p̄cupiscenciā est. non illecebris. s̄z
 ad illecebras. et talis motus vitū est
 ex peccato sed non est peccatū eo qz nō
 est penes velle et nolle. Vñ omnis vitō
 sus motus originē habuit a pctō pri-
 mi pctis vel a peccato originali. alio
 quin vero primū motus sequit delecta-
 tio que est in illecebris et in p̄cupiscen-
 tia. tunc enim p̄cupiscit homo et illece-
 broso mouetur. et talis motus est pctā
 ex tali p̄cedens vitio. hcc alanus. S̄z
 intelligendū est sic qz delectatō sequit

primū motum si statim ei non resisti-
 tur sed incaute in mentem voluit est pec-
 catum veniale. Si autē p̄senserimus
 illi primū motu tunc nos dicim? sim-
 pliciter peccatū operari. **R** Est
 autē p̄sensus ppletus in cogitatōe qñ
 moravoluntaria in mentis reuolutōe
 accidit cogitationi p̄tinuans cogitati-
 onem in p̄posito. sed declinans in ipsa
 cogitatōe tanq̄ in finem p̄pter quem
 dicit p̄sensus in cogitatōem et delecta-
 tionem peccatū efficere. qz licet acces-
 sus et recessus cogitationis in mente
 fit fortuitus et delectationis subsecutō
 fit inevitabilis. tamen in cogitatione
 morari vsqz ad nimiam reuolutōnem
 et in delectatione vsqz ad longā oble-
 ctatōem est in nostravoluntate. cū pos-
 sim? nos in primo motu auertere men-
 tem a cogitatōe nimia et delectatione.
Unde iheremie dicit. Usqz quo morabū-
 tur in te cogitatōes noxie. Ex hoc qz
 dicit morabunt patet qz nō cogitatio
 simpliciter. sed mora que accidit per
 p̄sensem in cogitatione p̄pter delecta-
 tionem reprehendit et damnatur. imo
 cogitatio veniens et impugnans vide-
 tur esse occasio meriti. quando statim
 ei resistitur. **U**nde beatus augustinus
 in de verbis domini. Sunt qui res illi-
 citas obuias cogitationibus suis ita
 prozsus abijciunt. vt nec in ipsis dele-
 ctentur. Sunt qui delectantur et non
 consentiunt. in quibus nondum per-
 fecta est mors s̄z quodammodo incho-
 ata. Si vero delectationi accedat con-
 sensus. iam est mortis damnatio. **D**i-
 citur etiam de concupiscencia et de mo-
 tu sensualitatis in glosa magistri **F**ly-
 colai de lyra super illo verbo. Omnis
 qui viderit mulierem ad concupiscē-
 dum eam etc. **V**idere absolute mulie-
 rem non est malum. sed in quantum
 ex ipso sequitur concupiscencia inte-

rioz et ista concupiscentia sic procedit qz primo ex aspectu mulieris causat concupiscentia in appetitu sensitivo. qui dicitur sensualitas et preuenit actum rationis. et sic non est etiam peccatum veniale nec mortale. qz talis motus sensualitatis non est in potestate hominis et per dominum non peccatum sed retentio huius concupiscentie postquam accepta est bene est peccatum. Unde dicit beatus augustinus. Non est in potestate nostra quatenus visis non tangamur sed est in potestate nostra ea respicere vel acceptare et sic patet quod predictus motus sensualitatis non est peccatum sed est materia exercende virtutis. si ei resistat per rationem. si autem tenear per delectationem mortuosam absque sensu. tunc est peccatum veniale. si autem tenear sequatur sensus in animo tunc est peccatum mortale etiam antequam exprimitur factio vel signo et ideo de tali concupiscentia que est sensus dicit saluator. iaz mechatus est eam in corde suo. hęc glossa. Unde cum pulsamur per illicitos motus siue sint naturales siue sensuales siue sint ex suggestionibus diabolicis procedentes repugnandum est illis. et non sentiendum ne in nostro mortali corpore propter tale sensum regnet peccatum. De hoc beatus gregorius. xxi. moralium. sic dicit. Habere me possessorem excelsorum conditor tenuit. si mens mea ante aspectum illius in infimis desiderijs tabescit. Sed sciendum est aliud esse quod animus de temptatione carnis patitur aliud vero cum per sensum delectationibus obligatur. plerumque enim cogitatione praua pulsatur sed remittit. plerumque autem cum peruersum quid respicit hoc intra semetipsum etiam per desiderium voluit. et nimirum mentem nequaquam cogitatio immunda inquinat cum eam pulsatur sed cum hac sibi per delectationem subiungat.

I Dinc etiam predicatoz egregius

dicit Temptationes non apprehendat nisi humana. Humana quippe temptatio est. qua plerumque in cogitatione tangimur etiam nolentes. qz nonnunquam illi circa ad animam veniunt. hoc vtrique ex nobis ipsis ex humanitatis corruptibilitate potest haberi. iaz vero demonica est et non humana temptatio. cum ad hoc quod carnis corruptibilitas suggerit per concupiscentiam. se animus astringit. Dinc iterum dicit. Non regnet peccatum in vestro mortali corpore. Peccatum quippe in mortali corpore non esse sed regnare prohibuit qz in carne corruptibili non regnare potest sed non esse non potest. Hoc ipsum namque ei de peccato temptari peccatum est. quo qz quod diu viuimus perfecte omnimode non caremus. sancta predicatio que hoc expellere plene non potuit ei de nostri cordis habitaculo regnum tulit. ut appetitus illicitus et si plerumque bonis nostris cogitationibus occulte se quasi fur inserit saltem si in grediri non dominet. Hęc gregorius. Sancti namque cum carnis inordinatos motus in semetipsis surgere sentiunt viriliter resistunt qz temptationum moribus non peruerso succumbere sed bene resistendo resistere nouerunt. De talibus idem beatus gregorius. xxvi. moralium. exponens illud dictum Reges in solio collocat eternum sic ait. Boni sancti viri reges vocantur qz plati cunctis motibus carnis modo luvrie appetitum frenant. modo auaricie estum tunc. modo gloriam elationis inclinant. vel suggestiones luvrie obruant. modo ignem furoris extinguunt. Reges sunt ergo. qz temptationum suorum moribus non sentiendo succubunt sed regendo preesse non erunt. qz igitur ab hac potestate regimini ad potestate transeunt retributionis dicat recte Reges in solio collocat in eternum semetipsos enim regendo ad tempus fa

rigari sunt. sed in erectōnis interne so-
lio in eternū collocant. et eo illic acci-
piūt alios digne iudicare. quo hic ne-
sciūt sibi metipsis nequiter peccare. hxc
greg. Unde resistendū est in motibz et
cogitationibz prauis. nec eis assentiē-
dum est. Nam dñs ad hoc hortat p̄ysa-
iam dicentē. Auferte malū cogitatio-
num vestrarū ab oculis meis. non dicit
malas cogitatioes. sed malū cogitatio-
num. hoc est sensum prauū iniquū et
peruersum. qz quotiens malis cogitatio-
nibz assentimus et in eis delectamur to-
tius deū offendimus et ab ipso sepa-
mur. iuxta illud sapie. Peruerse cogi-
tationes separent a deo. et dicunt puer-
se cogitatioes qz peruertunt mentes ho-
minū et deturpant cor eius et deducūt
eum non solū ad turpia verba. verū etiā
ad turpia opera. qz dū voluptas in co-
gitatione non reprimūt in actione dñā
tur. Unde si malis cogitationibz om-
nino carere non valemus. saltē eis nō
assentiamus. nec eis delectemur. quia
nullus in eo peccat qd vitare non pōt
Unde dicit augu. Non ergo nocet sen-
sus vbi nō est assensus. qz cogitatioes
non de re de qua surgūt. sed ex affectu
quem gignunt iudicande sunt. Nihil
enī interest quale illud sit qd cogitat.
sed qualis affectus ex ipsa cogitatione
sequatur. qz cogitatio mentē nō pol-
luit vbi delectatio per prauū assensum
assentiam non corrumpit. Unde di-
cit beatus augu. Temptatio cui non
assentitur non est peccatū sed materia
excitanda virtutis. Ergo necesse ē vt
p̄ malas cogitatioes temptemur. quia
dicit quedā glosa. Gloriosius est non
cōsensisse q̄ non temptari potuisse. sz
caueamus nobis et caute ambulemus
ne per assensum in temptatōem intrea-
mus. s̄m qd dominus nos ammonet
dicens. Vigilate et orate. ne intretis

in temptationem. **Filius.**

Affecto etiam scire occasiones et
temptationum per quas oriuntur tem-
ptationes.

Capitulum II. **Pater R**

Scire debes fili

qz magnam occasionem dant
ipsis temptamentis quinque sensus cor-
poris. inter quos maxime visus est no-
civus et periculosus. qz prima causa con-
cupiscentie carnalis est intuitus ocu-
lorum incautus. De hoc dicit ysidorus.
Prima causa fornicationis. tela sunt
oculorum. secunda verborum. sed qui nō ca-
pitur oculis potest verbis resistere. qui
etiam delectatōem refrenat libidino-
se suggestionis non transit ad assensum
libidinis. et cito resistit operi qui ritul-
lanti se non accommodat delectatōni
Durius etiam impugnat qui vsqz ad
assentiōem temptat q̄ is qui sola sug-
gestionem p̄ additionem carnis temptamē-
tis sollicitat. hxc ysidorus. Qd aut per
quinque sensus fit introitus vitiorū ad
animā. dicit de hoc beatus ihero. Per
quinque enim sensus quasi per quasdam
fenestras vitiorū ad ipsam est introitus
Nam sensus corporis sunt quasi sine ra-
tione currentes. anima igitur in modū
aurige retineat frena currentium. hxc
ihero. Anima namqz cū sit invisibilis
rebus corporeis non tangit delectatōne
sed inherens corpori per sensus exteri-
ores que foris sunt respicit. in respiciē-
do concupiscit. et persequens etiam nō
nunqz in peccati delectatōnem cadit.
nam callidus hostis humani generis
cū ab effectu operis expellitur secreta
cordis per malas cogitatioes polluere
molit. Qd beatus gregorius. xxi. mo-
ra. tangit sic dicens. Cum sit invisibi-
lis anima nequa q̄ corporeis rerū de-
lectatione tangit. nisi qz inherēs quasi

B. I.

ymagines turpium actionum a quibus multo rariens pcedit ad opus. De hoc serapion abbas in collatione pariz sic dicit. Puritatis studentibus plurimum pferet. ut carnalium passionum ipsas materias sibi primitus subtrahant. quibus potest vel occasio vel recordatio earum dem passionum egrotanti adhuc aut generari. nam corpori ne cupiscentia in effectum temptet prumpere necessario effigies et materie illicitas subtrahenda est. hxc serapion. Ad has autem occasiones euadendas maxime valeat fuga seculi. quod puerfari in mundo et esse sine anime periculo satrarari est. ut ysidoro qui dicit. Satis rarum est ut quisquis inter seculi voluptates positus a virginitate maneat illibatus. in quibus et si non cito implicet. aliquando tamen attrahat. nec enim potest esse securus qui periculo fuerit primus. hxc ysidoro.

Notandum est etiam de cogitationibus illicitis quod cogitationes peruerse non solum generantur ex sensibus corporis. verum etiam nonnunquam oriuntur ex suggestionibus dyabolicis vel propria negligentia. quocumque tamen modo oriuntur. semper est eis resistendum. et diligenti cura debentur nusquam cogitationes suas discernere. et ad primum motum malas reprobare. et bonas approbare et suscipere. Unde crisostomus exhortando dicit. Est tunc animus arctus perfectissimus ut assuescat discernerere cogitationes suas ad primum animi motum approbare vel improbare quid cogitet. ut vel bonas cogitationes alat. vel statim malas extinguat. Hinc namque fons est boni vel origo peccandi. ibi maxime oportet obseruare peccatum ubi nasci solet. statimque ad primum temptacionis alio cogitationis faciem. et malum antequam crescat refrigerare debet dum adhuc est in cogitatione. hxc

criso. Vides enim que statim repugnat illecebrose cogitationi non cito rapit in puerfam delectationem. Unde richardus de sancto victore. Mens que statim repugnat et restringit illecebrosam cogitationem non facile rapit in prauam delectationem sicut et culpa que prohibet ante prauum sensum nunquam transit in actum. De richardus. Unde cum aliquis per illicitam cogitationem pulsatus non permittat eam in corde suo crescere. sed viriliter resistat et a domicilio mentis sue statim cum sentit debet reuocare eam. Unde beatus iheronimus.nolo ut finas cogitationem crescere. dum puus est hostis interfice. nequicia elidat in semetipso. Et ysidorus. Cum tetricillar cogitatio cum tibi aliquid suggerat illicitum. non tibi teneas animum. calca serpentis caput. calca prauae cogitationis initium. est enim periculum in mora. hxc ysidoro.

Quia qui cogitationi male in principio non resistit. facilius postmodum ipsa praua cogitatio ad sensum peccati et ad opus peruersum adducit. Unde beatus origenes. Quia enim cogitatio mala in initio est facile potest abijci a corde nam si frequenter iteretur et diu permaneat adducit animam sine dubio ad sensum. et post sensum intra cor suum confirmatum certum est quod ad peccatum tendat effectum dum in initio est et pusilla ergo capi debet et abijci. ne si adulta fuerit et inueterata iam non possit expelli. hxc origenes.

Et notandum quod in illa solummodo cogitatione que suggestionibus prauis sentitur est peccatum. nam puerfa corda non solum peccato sentiunt. sed et facto si occurreret oportunitas perficere illicitum percipiunt. et tales iam reuocare crimine in conspectu sui peccatoris tenentur. Unde beatus iheronimus. In illa tamen cogitatione peccatum est que suggestionibus sensum dedit. que malum suum

blande fouet. que in factum gessit irruere. huius cogitatio etiā si aliquo casu impedita non impleat voluntatē. nihilominus actione criminis condemnatur a dño. Dicit etiā beatus greg. Cū reproborū mentibz occasio peccandi peccata deest. desiderioꝝ cogitationes eoz cordibz nullatenus desunt. ⁊ cum diabolū nō semp sequunt in ope semper tñ se illi obligant in cogitatōe. hxc grego. Et quis preuenire prauis cogitationibz non sit in nostro arbitrio. tñ delectari in ipis euz deliberatione ⁊ consentire ad nrāz p̄inet voluntatē. Qd̄ p̄bat ysidorus sic dicens. Non est arbitrii nostri cogitationis prauē suggestio omnibz p̄ueniri. iacere aut in animo cogitationem. nostre attrinere voluntati. illud ergo ad culpam non redigif. istud enī culpe impuref. nam cogitationes illis citas occurrere. demonū est cogitationibz oblectari p̄uersis nēm est. Cū dei seruus iudicio timoris dei eoz tēp̄ta menta a seipso reſcit bonisq; p̄ra obiectis cogitationibz turpibz a se repellit. ideoq; si prius prauē cogitationi resistamus. in lapsum opis non incurrimus. hxc yfido. **C**ōsiderandū aut nūc est q̄ cogitationū principia ex tribz p̄cedunt videlicet ex deo ex diabolo ⁊ ex nobis. Ex deo quidē sunt spiritus sancti cū illustratione nos visitate dignat̄ erigens nos ad sublimiorē p̄fectum ⁊ in quibz vel minus acquisiuius vel desidiose agentes separati sumus saluberrima p̄punctione castigat vel reserat nobis celestia sacramēta ⁊ p̄positum nostrum ad meliores acies voluntatēq; p̄uertit. Ex diabolo vero nascif cogitationū series cū subuertente nostram vitioꝝ delectatione q̄ etiā occultis conatur infidjs. subtilissima calliditate mala pro bonis fraudulenter ostentās. ⁊ transfigurans se nobis

in angelum lucis. Ex nobis autem oriuntur cum eorum que gerimus vel gefimus vel audiimus naturaliter reſcordamur. De quibz dauid dicit. Deus cognouit cogitationes hominum quando uane sunt. hanc igitur tripartitam variationē oportet nos obseruare ⁊ omnes cogitationes que mergūt in corde nostro sagaci discretione discernere. origines eorum ⁊ causas auertere q; primitus indagantes. ut quales eis nos p̄bere debemus ex illorum merito qui eas suggerunt desiderare possimus. Et norandum q̄ omnipotens deus per sp̄m sanctum suggerit nobis bona ⁊ sancta. Unde ipse dominus in euangelio dicit. Paralyticus autē spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo ille uos docebit oīa ⁊ suggeret uobis omnia uidelicet que p̄inent ad salutem. Nam unctio dulcis eius gratie docet nos de omnibus. que salubria iusta ⁊ sancta sunt. Malignus autē spiritus gustum sue prauē dulcedinis p̄uersis uerbis propinat. eos ad diuersa uicia ⁊ peccata instigando. De hoc dicit beatus gregorius. xv. moral. Diabolus gustum sue dulcedinis. alijs per superbiam. alijs per auariciam. alijs per inuidiam. alijs per fallacias. alijs per luxuriam porrigit ⁊ ad quanta uiciorum genera p̄trahit quasi dulcedinis sue potus propinat. nam aliquid in mente superbum persuadet. fit dulce quod d̄t quia uideri prelati ceteris homo p̄uersus appetit. d̄t menti auaricia infundif. fit dulce qd̄ loquitur quia per habundantiam necessitas uiratur. d̄t aliquid de inuidia suggerit fit dulce quod d̄t. quia peruersa mens dum alterum deſcendere uiderit se inuicem minime uideri putat. Cum aliquid de fallacia persuadet. fit dulce qd̄ suggerit. quia coip̄o quo ceteros fallit

pdesse sibi videretur. Cum luxuriam de
 ceptementi loquitur sic dulce quod suadet
 quod in voluptate animu[m] resoluit. Quot
 ergo vitia carnalium cordibus infundit
 quasi tot potus sue dulcedinis eis por-
 tigit. quia tamen dulcedinem non recipiunt
 nisi illi qui presentibus voluptatibus de-
 viti ad perpetuum luctum trahunt. illos
 enim solummodo suis delectationibus pa-
 scit. quos quotidianis lapsibus ad gemi-
 tum pellit. hec gregori[us]. **R** Debe-
 mus etiam diligenter attendere cum im-
 petus cogitationum abs delectationibus
 in mente sustinemus. quales sint huiusmodi
 impetus. videlicet ex carne vel spiritu procedant
Ham in electis est impetus spiritus. In
 reprobis vero impetus carnis. De quo
 duplici impetu beatus gregorius super ezechi-
 el[am] exponens illud. **U**bi erat spiritus im-
 petus illic gradiebantur. sic dicit. In ele-
 ctis et reprobis diversi quippe sunt im-
 petus carnis. ad odium. ad elationem. ad
 immunditiam. ad rapinam. ad exteriorum
 gloriam. ad crudelitatem. ad perfidiam.
 ad desolationem. ad iram. ad iurgiam. ad
 voluptates animi impellunt. **I**mpetus
 vero spiritus est qui ad caritatem. ad humi-
 litatem. ad continentiam. ad largitatem
 misericordie. ad interiorum profectum. ad pie-
 tatis opera. ad eternorum fidem. ad sper-
 sequentis gaudium. ad patriam. ad perseverantiam
 vite immortalis. ad lacrimas
 pertrahit. **U**nde necesse est ut magna
 semper cura considerare debeamus in omni
 in quod agimus qui nos impetus ducat.
 videlicet nostra cogitatio per impetum car-
 nis an per impetum spiritus impellatur. **A**
 mare etenim terrena. temporalia eternis pre-
 ponere. exteriora bona non ad usum ne-
 cessarium habere sed ad voluptatem con-
 cupiscentie. ultionem inimico querere. de
 muli casu visio gaudere impetus carnis
 est. **A**t contra amare celestia. contem-
 nere terrena. non ad fructum voluptatis tran-

sitoria sed ad usum necessitatis quere-
 re. de inimici morte tribulari impetus
 spiritus est. **E**t quod perfecti quoque in istis se
 virtutibus exercent. recte nunc de san-
 ctis animabus dicitur. ubi erat impetus spi-
 ritus illic gradiebantur. hec gregorius. **S**
Et notandum quod quanto quisque plus
 carnalia et temporalia delectamenta ap-
 petit. tanto maiores cogitationum illiciti-
 tarum tumultus in corde suo sustinet. **S**a-
 cti vero viri nihil horum que in mundo sunt
 appetunt. nullis in corde cogitationum
 inordinatarum tumultibus premuntur. **D**e
 hoc beatus gregorius. in iii. moralium. exponens
 illud **Q**ui edificant solitudines sic ait
Omnes enim qui vel illicita appetunt vel
 in hoc mundo videri volunt de his cog-
 itationum tumultibus in corde preprimuntur.
 dumque desideriorum turbas intra se
 excitant. prostratam mentem pede misere
 frequentationis calcant. **A**lius namque
 se luxurie subdidit. atque ante mentis
 oculos scemata turpium perpetracionum
 fingit. et cum effectus non tribuit ope-
 ris. hoc crebrius agit intentione. cogita-
 tionem voluptatis perfectio querit et sol-
 licitus animus excecatus occasionem
 nequissime expletionis rimatur. **V**ens
 itaque hec quasi quendam populum pa-
 ritur que insolenti cogitationum tumul-
 tu vastatur. **A**lius ire se dominio stravit
 et quid in corde nisi iurgiam et que de-
 sunt peragit. hic sepe presentes non vi-
 det. absentibus contradicit. intra semetip-
 sum contumelias profert et recipit. recep-
 tis autem durius responderet. et cum qui
 obvium nullus assit magnis clamoribus
 iras in corde proponit. **T**urbam itaque
 hic intus sustinet quem pondus veleni
 mens in flamma cogitationis premit.
Alius iuri se avaricie tradidit. et fasti-
 diens propria aliena concupiscit. hic ple-
 rumque concupita adipisci non valens. di-
 em quidem in otium. noctem vero in co-

B. iiij.

gitationem versat torper avrili ope qz fatigat illicita cogitatione. p̄silia multiplicat. puenire a concupira saragit. ad que obtinenda quosdam secretissimos causarū meatus querit. Et quis nihil de concupira te recepit. habet tñ in corde iam fructū concupiscentie laborē rixē. graui itaq; populo p̄emittitur. qui inuestigantis auaricie tumultu vastat. Alius se tirannidi superbie subijcit et cor miserum dum p̄tra homines erigit vitio substernit honozū sublimiū infulas aperit. exaltari successibus exquirat totumq; qd esse desiderat sibi apud semetipsuz in cogitationibz depingit. iaz sibi parare obsequia subditorū videt. iam ceteris eminet. iam aliq; mala irrogat. aliq; qui irrogauerint repensat. iā semetipsum stipatus cuneis ad publicum procedit. iaz qui bus obsequijs fulcia p̄cupiscit. Qui igitur tot fantasmata cordi imprimat quid iste aliud q̄ somnium vigilans videt. qz ergo rez causas fingit mirum si iste intrinsecus natus ex desiderijs turbas portat. Ac contra sancti viri qui nihil huius mundi appetunt nullis p̄culdubio tumultibz in corde p̄emunt. Quis quippe inordinatos desiderioꝝ mortua cubiculo cordis manu sancte desiderationis eijciunt et qz transitoria cūcta despiciunt ex his nascentes cogitationū molestias non patiuntur. solā namq; eternam patriā appetunt et qz huius mundi bona non diligunt magna etiam tranquillitate p̄ficiunt. Unde recte d̄r. Qui edificat sibi solitudines. Solitudines quippe edificare est a secreto cordis terrenoz tumultus expellere et vna intentione eterne patrie in amore intime quietis anxlare. an non cūctas cogitationū tumultus expulerat. qui dicebat vna p̄cepta d̄no hanc requiram. A tumultu

em rerum tpalium magnum quoddam secessum pecierat. quietam mentes. in qua rāto purius deū cerneret q̄ro hūc atq; se solum inueniret. hxc greg. Sciendum etiā q̄ antiquus hostis tribus modis bona nostra insequit intentionem nostrā et cogitationes polluet. v̄t rectū opus qd gerimus corā conspectu summi iudicis viciet. aliquid ei in inchoatione boni opis p̄positum et intentionē nostrā molit maculare. v̄t nam gloriā nobis suggerendo. si aut non p̄fecerit tunc in ipsa actione boni opis stulticiā huius vane glorie solet cordibz nostris ingerere. v̄t possit illa viciare. si aut nō p̄ualuerit tunc opus bonū circa finem actionis laborat supplantare. Ista p̄memorat beatus greg. .j. moral. exponens illud iob. Ne forte peccauerint mei et c. sic dicens. Filij in cordibz maledicunt cū recta nostra opa non rectis nostris cogitationibz p̄diunt. cū bona in apto exeunt. Sed etiā innoxia in occultis molunt. Quis quippe maledicunt etiam ipse mentes nostre si de se existimāt habere qd sunt deo maledicunt cum se ab illo accepit se vires intelligunt. sed tamen pro muneribus propriam laudem querunt. Sciendum vero est q̄ bona nostra antiquus hostis tribus modis insequit. v̄t videlicet hoc quod rectum coram hominibus agitur. in interni iudicis conspectu vicietur. Aliquando namq; in bono opere intentionem polluit. v̄t omne quod in actione sequit eum. purum mundumq; nō exeat quo hoc ab origine perturbat. Aliquando vero intentionem boni operis viciare nō p̄ualet. sed in ipsa actione se quasi in itinere ponit v̄t cū per p̄positū mentis securioz quisq; ingredit subiuncto latentis vitio quasi ex insidijs perimat. Aliquando vero nec intentionem

vitiat. nec in itinere supplantat. sed o-
pus bonum in fine actionis illaqueat.
quantoq; vel domo cordis vel ab irine
re ope longius se recessisse simulat. tã
to ad decipiendũ bone actionis termi-
nũ astutus expectat. et quo incautũ quẽ
q; quasi recedendo reddiderit. eo illo
repentino nõnunq; vulnere durius in-
sanabilusq; transfigit. intentõem q̃p
pe in bono ope polluit. q; cũ factilia ad
decipiendũ corda hõim aspiciunt eorũ de-
siderijs auram transitorij fauoris appo-
nit. vt in his que recta faciunt ad appe-
tenda yma fortitudine intentõis in-
clinent. Unde recte de vnaquaq; aia
laqueo misere intentõis capta per p̃p-
teram dicitur. Facti sunt hostes eius in ca-
pite. Ac si aperte diceret. Cũ bona in-
tentõem sumit hinc aduersantes vel spi-
ritus ab ipso cogitatõis exordio prin-
cipant. tantoq; eã plenius possident.
quanto per initiũ dñantes tenent. Cũ
vero intentõem vitiare non preualerit.
in via positos laqueos tegit. vt i eo qd
bene agit cor ex latere in vitium dirue-
rit. quatenus qd inchoans aliter pro-
suerat in actõe longe aliter q̃ ceperat
pcurrat. sepe eĩ dum bono operi laus
humana obuiat. mentẽ operantis im-
mutat. que quis quesita non fuerit tũ
oblata delectat. cuius delectatõẽ dum
mens bene opantis resoluit ab oĩ intẽ-
tionis intime vigore dissipat. Cum ve-
ro antiquus hostis neq; in exordio in-
tentõis ferit. neq; in itinere actionis
intercipit duriores in fine laqueos tẽ-
dit. qd tanto nequius obfidet. quanto
solũ sibi remansisse ad decipiendũ vi-
det. Hos nãq; fini suo oppositos p̃p-
ter laqueos aspexerat cũ dicebat. Ipsi
calcaneũ meũ obseruabunt. q; em̃ in
calcaneo finis est corporis. Cũ et ei
nem terminus signat actionis. Cũ et ei-
dem serpenti dicitur. Ipsa tuũ obseruabit

caput et tu eius calcaneũ. Caput quip-
pe serpentis obseruare est initia sugge-
stionis eius aspiciere. et manu sollicitè
p̃siderationis a cordis aditu funditus
extirpare. Qui tũ cũ ab initio de p̃ten-
dit p̃cutere calcaneũ molit. q; et si sug-
gestionẽ prima intentõem nõ p̃cutit.
decipe in fine p̃rendit. si aut̃ semel cor
in intentõẽ etiã corumpit sequentis
actionis medietas et terminũ ab hoste
callido secure possidet. qm̃ totã sibi ar-
borẽ fructus ferre aspiciunt quã veniente
radice virauit. Tota itaq; virtute p̃spi-
ciendus est fluminis opis si purus ema-
nat ex fonte cogitatõis oĩ cura seruã-
dus est a malicie puluere oculi cordis
ne hoc qd rectũ in opatione hõib; ostẽ-
rat. p̃ vitium p̃raue opationis intorquet.
Cauendũ itaq; est ne bona nra pauca
sint. curandũ ne indiscussa ne aut pau-
ca agentes inueniamur steriles. aut in-
discussa relinquẽtes ṽcordes. hęc gre.
¶ Sed et hoc cũ diligẽtia est p̃fide-
randũ qd antiquus hostis culpas añ p̃-
petratas et iã per p̃miam et dei miam de-
letas añ oculos mentis reuocat et cogi-
tatõẽ illicita nolentes pulsar. et quem
ope p̃uerso non p̃t maculare. laborat
vt per cogitationes p̃rauas valeat cor
eius inquinare. sed idcirco homo non
nunq; ista parit. q; in quibusdã terre-
nis actib; quibus licitis libet̃ occupat
vel ocio torpescit infertuosus. p̃ qd dat
occasionẽ dyabolo seipm̃ temprandi.
De hoc beatus greg. ix. mora. sic dicit
Sciendũ est qd in quibusdã factis et
certi de ṽnia reddimur. et post p̃petra-
tas culpas ad absolutõis nre fiduciã
correptione et penitentia subsequẽte ro-
boramur. p̃petrate tũ nostre nequicie
adhuc memoria tangimur. et cogitati-
one illicita auersi nolentesq; pulsam.
Unde per iob dicitur. Si peccavi ad ho-
ram pepercisti mihi. cur ab iniquitate
B. iij.

mea mundū me esse nō pateris Ad ho-
ram dñs pctm̄ pct̄ cū reatū culpe con-
cessis ptinus steribz diluit sed ab ini-
quitate nostra mūdōs nos esse nō pati-
tur qz volentes quidē culpas fecimus
sed nonnūq̄ nolentes eius memoriaz
cū delectatōne toleramus. sepe em̄ hoc
qđ a p̄spectu iudicis iā steru interueni-
ente deletū est ad animum redit. ⁊ de
uicta culpa ad delectationem rursus
inserpere nitit̄ ira qđ prius egit in cor-
pore. hoc importuna cogitatione post-
modū versat in mente. Quod caute il-
le spiritalis athleta nouerat qui dice-
bat **P**utruerūt ⁊ corrupte sunt cicatri-
ces mee a facie insipientie mee. quid
nāq̄ cicatrices nisi sanitates sunt vul-
nerū laxatas itaq̄ nequicias ad dele-
ctationū memoriam redire p̄spererat
q̄ cicatrices deslebat. Cicatrices quip-
pe putrescere est sanata iaz pctōz vul-
nera rursus in cēptatione serpere. atq̄
ex eoz suggestiōibz post supradictam
cutē penitentie ferore culpe ⁊ iterū do-
lore sentire. qz viz in se ⁊ nil foras in
ope agit. ⁊ sola intus cogitatione pec-
cat̄ districtoq̄ se mens reatu obligat.
nisi hoc sollicitus lamentis tergat. **S**z
inter hxc sciendū qđ idcirco nōnunq̄
impulsu illicite cogitationis affligim̄
qz in q̄busdā terrene p̄uersationis acti-
bus q̄uis licitis libenter occupamur.
cūq̄ vel in minimis terrena actio p̄de-
sideriū tangit̄ crescente p̄tra nos anti-
qui hostis fortitudine mēs nēa nō mi-
nima importunitate temptacionis in-
quinat̄. **U**n̄ etiā ⁊ sacerdos legis mē-
bra hostie per frustra cōcidit caput atq̄
ea que erga iecur sunt ⁊ iubent̄ ignibz
cremare. pedes vero atq̄ intestina ho-
stie prius aqua diluere. nos quippe ip-
sos deo sacrificiū offerimus cū vitam
nostrā cultui diuino dedicamus. qui
membra hostie p̄ frustra pct̄sa super ig-

nem ponimus. cum vite nostre opavit-
uribz distinguentes immolamus ca-
pur atq̄ ea que iuxta iecur p̄tinent in-
cendimus cū in sensu nostro quotidie
omne corpus regit̄. atq̄ in occultis de-
siderijs flamma diuini amoris ardemus
Et tñ precipit̄ vt pedes atq̄ intestina
hodie lauent̄. pedibz namq̄ terra tan-
git̄. **I**ntestinis vero stercoza gestantur
qz plerūq̄ iam ex desiderio in eremita-
te succendimur. iam tanto deuotionis
sensu. ad appetitū nostre mortificatio-
nis inhiamus. **S**ed qz adhuc terrenū
p̄ infirmitate aliquid agimus. non
nulla etiā que iam subegimus illicita
in corde toleramus **C**umq̄ cogitatio-
nes nostras immunda temptatio in-
nat. quid aliud q̄ intestina hostie ster-
cus portant **S**ed vt p̄buri debeant la-
uent̄. qz mimiz̄ necesse est. vt immun-
das cogitationes timoris sterus dilu-
at. quas in acceptione sacrificij super-
nus amor incendat **E**t quicquid mēs
vel de experio certamine vel de p̄uersa-
tionis pristine memoria patit̄ lauetur
vt tanto suauius in conspectu summi
inspectoris ardeat. **Q**ro cū ei assistere
ceperit. nihil terrenum secum nihil lu-
bricum in ara sue orationis imponit.
Sepe aut̄ ira mens in culpe recordati-
one concutitur. vt ad perpetracionem
illius longe grauius q̄ prius capta fu-
erat v̄geatur ⁊ de p̄tensa trepidat. se-
q̄ ipsam varijs motibus impulsu per-
turbat. nec quidem vt vincat̄ tempta-
tionibz meruit sed resistens hoc ipsum
qđ longe laboris certamine affligitur
perhorrescit. **H**xc greg. **X** **P**icit̄
de eodē idem gregorius **O**ciose men-
ti spūs maligni p̄uas cogitacōes in-
fundūt. vt si quiescat ab ope. nō quies-
cat a mala cogitatione. **A**niquus em̄
nerit ad eā sub quibusdāz occasiōibz

venit. ut ei quedam de preteritis gestis ad memoriā reducat. audita quondam indeceter verba resonat et si qua dudum acta sunt turpiter eorum spiritus cordis oculis presentat. et quem de presentibus non potest violare. de malis tractatis polluit. ut deceptam mentem sic in delectationem inducat. unde se iam diu per penam afflixerat. hxc greg. **N**otandum etiam quod antiquus hostis fideles animos nonnunquam temptare cessat. et ad tempus ab ipsis recedit. non ut malicie sue et temptatōibz finem prebeat. sed quos iam quietos et securos ab impugnationibus reddiderat inopinante rediens validius temptet. **Q**ui vero sic inopinante et fortiter temptat fragilitatem suam et quod in brevi sit moriturus attendat. et talibus temptatōibz fortiter resistat. **Q**uod beatus greg. iij. morali. sic commemorat dicens **S**epe antiquus hostis postquam menti nostre temptatōibz certamen. insinuat. ab ipso suo certamine ad tempus recedit. non ut illate malicie sue finem prebeat. sed ut corda que per quietem secunda reddiderat. repetere rediens facilius inopinatus irrumpat. **H**inc est quod ad temptandum beatum iob iterum redit eiusque cruciatus experit quem tamen ei superna pietas retinendo preceperat dicens. **E**cce in manu tua est verumtamen anima illius serva. **S**ic quippe nos de misso temptatōis articulo status nobis nostre infirmitatis ostendat. **Q**ui mor a facie domini exit. atque a planta pedis usque ad verticem acceptum feriendo vulneravit. quod nimirum cum licentiam percipit a minimis incipiens atque usque ad maiora perveniens quasi omne corpus menti illatis temptatōibz laetando transfigit. sed tamen etiam ad animam feriendo non pervenit. quod cunctis cogitatōibz interiora inter ipsa vul-

nera delectationum que suscipit archa propositi resistit intentio. et quibus delectatio mentem mordeat delectatōem tamen sancte rectitudinis usque ad consensum molliciem non inflectit. debemus tamen passivam peritatem penam ipsa vulnera delectationum tergere et censura discretionis rigide si quid fluxum emanat in cogitatione mundare. **U**nde bene mox subdit. qui testa famem radebat. **Q**uid enim per testam nisi vigor discretionis. quid per famem nisi fluxus illicite cogitationis accipitur. **P**ercussi ergo testa famem radimus contra post pollutionem cogitationis illicite nominis ipsos asperere de iudicando mundamus. **P**otest etiam intelligi testa fragilitas nostre mortalitatis. **T**esta enim famem mundare est mortalitatis cursum fragilitatemque pensare et putredinem misere delectationis abstergere. nam cum quisque considerat quod citius ad pulverem redeat festine superat hoc quod de carne se intus turpiter impugnat. **C**um ergo ex temptatōe prava menti cogitatio influit. quasi ex vulnere sanies decurrit. sed citius sanies tergit si in consideratione nostre fragilitatis quasi in manu testa teneatur. neque enim percipienda sunt. que quibus usque ad effectum non pertrahunt. tamen illicite in nostra mente versantur. sed perfecta mens solemiter inuigilat ut non solum perversa agere renuat. sed omne etiam quod in se per cogitationes turpiter loquitur tergat. hxc greg. **N**otandum etiam secundum dictum beati bernardi. in epistola ad carthuesium. quod ille qui redit ad conscientiam suam. inuenit ibi de concupiscentia vel graves corrosiones. vel suaves delectationes. et inde multiplicat cogitationes. **Q**ui vero iam concupiscentiam suam aliquantulum vincit. quod diu tamen veri boni maior concupiscentiam vel maior delectatōem mentem eius non obrinuerit cum exosa quadam voluptate gestorum. visorum. auditorum

rum patit ymaginationes. Unde et in
vtraque lumbi implent illusionibus tele
ctationum. et ad cogitanda spiritualia ve di
uina lumen oculorum suorum et ipsum non est
secum. cum qui impugnat contra concupiscen
tias molestias patitur. quod vincere non potest
ualet adhuc ad perfectum affectiones.
Qui vero iam ad libertatem aspirat ex
cutere a se non praefectiones ymagina
tionum et noxias vel occupatorias et oc
iosas. que exinde passim oriuntur cogita
tiones et psalmodie et ceterorum exerci
tiorum spiritualium in corde serui dei etiam no
lentis et reluctantis ymaginationes vol
uunt. et fantasimata cogitationum et fan
tatur a quibus velut auro immundis insi
diantibus et circumvolantibus sacrificium
deuotionis. vel domino rapit de manu re
nentis. vel sepe polluit oratio offeren
tis. hec bernardus. **S**ciendum etiam potest
debeda in quadam omelia. quod triplex est
modus cogitationum. nequaquam bonus
eorum est sustinendus que de liberatione
proposita peccandi mentem contaminant.
Alius eorum que delectatione quidem per
mentem perturbant nec tamen hanc ad consen
sum pertrahunt peccandi. Tertius earum
que naturali motu mentem percurrentes
non tamen hanc ad perpetranda vitia alliciunt
quam a bonis que cogitare debuit impedi
unt. Veluti est cum fantasimata eorum que
aliquando superuacue gesta vel dicta nouis
mus ad memoriam reducimus. quarum
crebra retractio quasi importuna mus
earum improbitas oculos cordis circum
uolat ac spiritalem eius aciem inquietare
magis quam execrare consuevit. **A**cutis autem
his cogitationum generibus moner nos
castigari Salomon cum dixit. **O**mnis
custodia serua cor tuum. quoniam ex ipso vita
procedit. Cuius monita sequentes aga
mus solliciti. ut siquidem consensu perpetrati
di facinorosi in animo deliquimus. cito
hoc confessione et dignis penitentiae fru

ctibus abstergamus. **S**i delectationem
peccandi nos temptari senserimus. noti
am delectationem crebris precibus ac lacri
mis amaritudinis perpetue recordati
one pellamus et si nos solos ad hanc pro
pulsandam sufficere non posse videri
mus. fratres queramus auxilio. ut contra
nostris viribus nequiuimus. illorum consi
lio intermisso sumamus. **S**ed quod super
uacuis cogitationibus ad integrum pro
fiteri non valeamus. has in quantum pos
sumus immisione bonarum cogitati
onum et maxime frequenter scripturarum
meditatione fugemus. hec beda. **E**t in
cassiani. **I**ncipiamus bonas cogitati
ones diligere et statim ab alijs que ma
le sunt nos dominus dignabitur liberare.
Notandum etiam quod non pul
sarum vel temptari cogitationibus nos
et inutilibus impossibile est. quod sicut or
tus earum non dependet a nobis ita
etiam reprobario vel electio hominis cog
itationum consistit in nobis. **U**nde in
sistendum est nobis lectioni orationi et alijs
spiritualibus remedijs. ut per talia re
media facilius possimus inordinatis
cogitationibus resistere et eas a nobis a
monere. **D**e hoc moyses abbas in pro
ma sua collatione sic dicit. **M**entem quidem
non interpellari cogitationibus
impossibile est. suscipe vero eas vel re
spuere omni studio possibile est. **Q**uod
admodum igitur ortus earum non omni
modo dependet a nobis ita reprobario
vel electio consistit in nobis. nec tamen
ex eo quod diximus impossibile esse. men
tem cogitationibus non adiri. vel incur
tere sibi sed illis spiritibus tribuendum
est. qui nobis eas ingerere nituntur. a
lioquin nec liberum in homine mane
ret arbitrium nec in nobis staret noi
stre correctionis industria. sed est in
quam nostrum magna ex parte ut scilicet
cogitationum qualitas emendetur et

vel sancte ac spirituales in cordibus nostris vel terrene carnalesque crescant. ideo namque frequens lectio et iugis adhibere meditatio scripturarum ut exinde nobis spiritalis memorie prebeat occasio. idcirco fit decantatio frequens psalmodiarum ut assidua nobis punctio exinde ministraret. idcirco vigiliae. ieiuniaque sedulitas adhibere. ut extenuata mens non terrena sapiat sed celestia pretemplet. quibus rursus negligentia repente cessantibus necesse est vitiozus mens squalore creta in carnales partem mox inclinere et corruat. quod exercitium cordis non incongrue molarum similitudini comparat. quam meatum aquarum preceps impetu rozante puluit. que nullatenus quidem possunt cessare ab opere suo aquarum impulsibus circumacto. in eius vero qui preest fitum est potestare. ut nam triticum molit an orozum loliumue comminui. illud quippe proculdubio commolendum quod ingestum ab illo fuerit. cui operis illius cura commissa est. Ita igitur mens et pro vite prentis incurtus vndique ingruentibus temptationum torrentibus circumacta vacua quidem cogitationum estibus esse non poterit. quales vero vel admittere vel parere sibi debentur studij ac diligentie sue prouidebit industria. Si enim ut diximus ad sanctarum scripturarum meditationem iugiter recurramus. et memoriam nostram ad recordationem spiritualium rerum et desiderium perfectionis speremque future beatitudinis erigamus. necesse est ut oroz cogitationes exinde spirituales in his que meditati sumus mentem faciant immorari. Sin vero desidria vel negligentia supari. vitio et ociosis cofabulationibus occupamur. seu curis mundanis et superfluis sollicitudinibus implicemur. sequenter exinde velut quedam zizaniorum species generata operatorem quoque nostro cor

di noxiam ministrabit. et secundum sententiam saluatoris ubi fuerit thesaurus operum nostrorum seu intentionis nostre. ibi et cor nostrum necessario permanebit. hec moyses abbas. **D** Sed et hoc sciendum quod multi reprehendunt se de peccatis factis actione vel praua voluntate. paucivero sunt qui se diiudicant de inordinata cogitatione. sed religiosi et perfecti viri hoc faciunt etiam a talibus cogitationibus refrenando. ut statum perfectionis eo facilius assequi valeant quem concupiscunt. qualescunque tamen cogitationes menti occurrant que salutem anime impedire possunt ex consideratione futurorum tormentorum que ab impijs preparata sunt amouende et repellende sunt. De hoc richardus de sancto victore. Sancti etenim viri quotiens se sentiunt turpibus cogitationibus pulsari et ad illicitam delectationem incitari. totiens solent in ipso temptationis aditu futura tormenta ante mentis oculos ponere. et ex tali consideratione quicquid illicitum mens suggerit. ante turpem delectationem extinguerit. sed quid hoc de turpibus cogitationibus loquimur. quoniam quidem vanas et inutiles perfecti viri non leuiter abhominant propter illud quod scriptum inuenimus. **U**te qui cogitatis inutile. Et illud spiritu sanctus effugiet discipline fictum. et aufert se a cogitationibus que sunt sine intellectu. Quid ergo quod fiet de his que sentimus non sine quodam illicito affectu. quoniam spiritu sanctus aufert se ab his que sunt sine intellectu. sepe fit ut in oratione presertim quasdam cogitationum fantasias cum inopportunitate magna se ingerentes. toleramus. sed nunquam sine nostra reprehensione negligere debemus. nonne magis oportet eas acriter arguere. et prementatorem pene reprimere irritatorem culpe. et cogitationem cogitationibus castigare. quotiens ergo aliquod falsum

sentimus. quotiens iniustum aliquod volumus. quotiens inordinatū aliqđ agimus. statim reprehensibiles minime ignoramus sed nūquid eque oēs reprehensione dignos se esse iudicant. quā aliquid inutile vel inordinatū cogitāt multoz est seipos reprehendere de peruerso opere vel praua voluntate. pauci sunt. qui seipos diiudicant de inordinata cogitatione sed perfecti viri hoc faciunt et facere eos oportet. qui perfecti esse volunt nūquā malū approbo. nūquā malo consentio. nūquā malū proficio nisi ipse etiam voluero. malum autē per cogitationem occurrere potest etiam inuisite sed exurgens malū statim cū per cogitationem pulsatur debet in iudicium adducere et diligenter discutere. reprehensum damnare et deceptoriam cogitationem et temperantia mala ex tormentorum recordatione extinguere. hoc richardus. **E** Morandū etiam quod si mentis euagatio que fit per inutiles cogitationes nō restringitur. sensualis appetitus minime respicitur. Et sicut de inconstantia mentis. nascitur inordinata commotio corporis. ita quoque dum corpus per disciplinam committitur. animus ad constantiam solidatur. Liganda sunt ergo foris per disciplinam membra corporis ut intrinsecus solide fiat status mentis. De hoc hugo sic dicit Sicut de inconstantia mentis nascitur inordinata commotio corporis ita quoque dum corpus per disciplinam stringitur. animus ad constantiam solidatur et paulatim intrinsecus mens ad quietē committitur cū per discipline custodiam mali morus eius. foris fluere nō sinunt. integritas vero virtutis est quā per internam mentis custodiam ordinate regunt membra corporis. sed qui statū mentis perdit subsequenter foras in inconstantiam commotionis defluit. atque exteriori mobilitate indicat quā iterius

radice subsistat. Liganda sunt ergo foris per disciplinā membra corporis. ut intrinsecus solide fiat status mentis quatenus dum vndique exteriori custodia in interiori mobilitate cohercēdo opponitur tandem mens ad stabilem pacē in seipsum colligatur. **S** Omnis namque virtutum motus disciplina cohercet et quantum mala desideria foris cohercet et interiorius qualescit. paulatimque eadem virtutis forma per consuetudinē mentis imprimitur. que foris per disciplinam in habitu corporis seruatur. Dicit etiam de hoc richardus de sancto victore. Si ymaginatio euagatio que fit per inutiles cogitationes prius non restringitur. absque dubio seu sensualitatis appetitus immoderatus minime temperatur. Qui igitur vult corporalium desideria voluptatum temperare prius assuescat carnales delicias nūquā vel saltem raro cogitare. perfecto namque quanto talia rarius cogitaueris. rario rarius et tepidus ea desiderabis. Nam disciplina corporis absque disciplina cordis sine dubio inutilis est. et e converso disciplina cogitationum sine disciplina sensuum obseruari non potest. Si enim corporis sensus a sua euagatione nō restringitur. carnalis appetitus inquietudo nō extinguitur. si tamen corporis sensus viriliter domatur et violenter restringitur rigore discipline. incipit in assuetis oblectamentis minus minusque delectari. in quantum ergo appetitus vel ceteri sensus hominis ad equitatis mensuram restringuntur. eo citius ad perfectionis formam pervenitur.

Filius

S Cere etiam desidero aliqua te principaliter impugnant.

Ca. .III.

Pater

DEbes scire qd

Tres sunt que bella mouent cōtra nos et expugnare intendunt. videlicet dyabolus. caro et mundus. Dyabolus per vitia. caro per mala desideria mundus per prospera et aduersa. Un̄ hu go de sancto victore. Tres sunt qui bella cōtra nos mouent. dyabolus. caro. mundus. Dyabolus ducit cōtra nos agmina vitioꝝ. caro maloꝝ desiderio rum. mundus prospera et aduersa. Hec bugo. Sed iste impugnatōes non nocent. sed magis ad pfectū sustinenti bō pueniunt. si illis resistat. Unde br̄s augu. Caro temptat ad voluptatē. mū dus ad vanitatē. dyabolus ad iniquitatem. deus ad bonitatem vt p̄ficiamus. Et norandū qd malignus spūs quos temptando supare non potest. hos persequit. qd cum interius per peccatū regnare nō valet. exterius temptat et oppugnat. De hoc dicit beatus ber. Dyabolus sanctos non temptando possidet sed persequit. qd enim nō in eis regnat intrinsecus p̄tra eos extrinsecus pugnat et qui interius amisit dominium exterius p̄mouet bellū. hec beatus ber. Sed antiquus hostis nulla aduersitate te illos molestat quos p̄guoscit in peccatis mortalibz suauiter quiescentes. Hec eusebio qui d̄r. Hostis siquidem humani generis nulla aduersitate aut molestia excitat. in p̄ctō tam suauiter quiescentē. ne infortunio aliquo correptus euigilet. et mentē in deū erigat penitentē. hec euse. Vri etiam hostes anime sunt carnales delectatōes. Unde diligenda est caro et in seruitutē redigenda ne spūi dominef. Ad hoc horat boetius sic dicēs. Crudelis hostis ipsa caro est. quā in seruitutem redige semper expugna ingiterqz afflige. De his tribus hostibz beatus bernardus in

tractatu de miseria hominis satis pulchris verbis sic dicit. Adiuua me domine deus meus quia inimici mei circumdederunt animā meam. corpus. mundus et dyabolus. Corpus fugere non possum nec fugare. circumferre illud necesse est quomā alligatum est mibi. perimere nō licet. sustentare cogor. cū illud impinguo hostem meū aduersus me nutrio. Si em̄ satis comederō et illud robustum fuerit. sanitas eius mibi aduersat. Mundus vero circumcingit et obsedit me. vndiqz p̄ quinque sensus corpis mei q̄si per portas sagittis suis vulnerat me. et mors intrat per fenestras meas. Respicit oculus et mētis sensum auertit. audit auris et intentionem cordis inflectit. odoratus cogitationem impedit. os loquitur et fallit. arbor libidinis p̄ aliqua parua occasiōe excitat. nisi subito respuat statim totus corpus occupat. estuat. vrit et incendit. Primo carnem tactā modicum titillat. deinde mentem meā maculat turpi delectatione. ad extremū per cōsensum p̄auitatis sibi mentem subiugat p̄ro dyabolus quem videre non valeo et ideo minus cauere possum. ipse tetendit arcum suum et in eo pavit sagittas suas vt sagittet me. narravit vt absconderet laqueos et dixit quis viderit eos. laqueum posuit in auro et argento et in omnibz his quibz etiaz abutimur cū intus male delectamur. hīs illaqueamur. nec solum laqueū posuit sed et fiscum. Fiscus est amor possessio nis. affectus cognationis. cupiditas honoris et voluptas carnis quibus anima infiscat et irretit ne penitus p̄templationis per plateas supne syon discurrere possit. Sagitte dyaboli sunt. ira. iracundia. luxuria. et cetera vitia quibz anima vulnerat Et quis est q̄ iacula eius ignea possit extinguere. p̄ch
C. j.

doloꝝ his telis supas sepe fidelis. **D**eus
 mihi misero vndiq; mihi bella. vndiq;
 q̄rela volant. vndiq; temptamenta.
 vndiq; pericula. bella mihi video. bel
 la parant a demone. Quocūq; me ver
 taz nulla ibi securitas. caro mihi sug
 gerit mollia. mūdus vana. diabolus
 amara. Quortens aliqua carnalis de
 lectatio meā mentē impoꝛtune pulsat
 de cibo. de potu. de somno ceterisq; si
 milib; ad carnis curam pertinentib;.
 mihi caro loquit. Cū dō de ambitioe
 seculi de iactantia. de arrogantia. cogi
 tatio vana versat in corde a mundo est
 qñ aut ad iram ad amaritudinē aīmi
 puoꝛ suggestio diabolica est. cui nō
 aliter q̄ ipi diabolo resistēdū est. nec
 aliter ab eo cauendum q̄ ab ipa dāna
 tione. Caro mea de luto est et ideo luto
 sas voluptates et cogitationes ex illa
 habeo. vanas et curiosas de mundo. a
 maras et maculosas a diabolo. Isti
 tres inimici mei impugnant me et pse
 quunt. nunc quidē occulte. nunc dō a
 pte. semp aut maliciose. Diabolus
 em̄ plus p̄fidit in adiutorio carnis. qz
 magis nocet domesticus hostis. illa ve
 ro ad subuersionem meā cū illo fedus
 inq̄t vꝛpote in peccato nato et in pecca
 to nutrito nimis corrupto ipa origine
 sed multo amplius vitata praua cons
 uetudine. Hinc est q̄ tam acriter caro
 p̄cupiscit aduersus spiritum et assidue
 murmurat et impatiens est discipline.
 nec obtemperat rōni. nec inhibet vllō ti
 more. Huic attendit banc adinnat ho
 stis humani generis. cui nullū est desi
 deriū. nullū studiū. nullū negociū. nisi
 p̄dere aīas nostras. hic est qui iugiter
 nobis malū machinat. callide decipit
 illicitos motus insufflat. venenatas
 cogitationes inflammat. suscitāt lites
 et p̄tentiones. Ira quoq; rixas nutrit
 et odiū incitat gulam. excitat libidinē

desideria carnis instigat. peccati occa
 siones parat et mille nocēdi artib; cor
 da hoīm pulsare non cessat. hec bern.
Dugnandū est igit̄ p̄tra malas
 suggestioes maligni spūs negāde sunt
 carnis voluptates sue. Ipsa etiā caro
 subdita sit deo p̄ obiam p̄ceptoꝝ eius
 et resistentia; p̄cti. vt pax esse possit in
 domicilio cordis. De hoc d̄t crisostomus.
Quis p̄t inueniri irreprehensibilis et si
 nō de p̄nib; saltez de p̄teritis. In sup
 nō deest vbi offendat caro ita fragilis
 et semp casib; plena. q̄ dicamus. Non
 intres in iudiciū cū seruis tuis. In vni
 ta ista temptationis videmus qd̄ nolu
 mus. audimus qd̄ nolumus. loquimur
 qd̄ nolumus. abulamur vbi nolumus
 torum ad qd̄ nolumus. venimus. s; in
 in eo qd̄ nolumus cū victoria perueni
 mus ad qd̄ volumus. Dugnandū q̄ est
 in oīb; malis suggestioib; Luctandū
 est cū desiderijs. negāde sunt carni
 voluptates. vt seipsam subdat interi
 ori hoī. i. aīe vt sit pax i domicilio cor
 dis. Qualis est vita nostra infelix mi
 seria que quotidie ad non esse tendit.
 maxime qz dies exitus nostri occultat
 tus est a nobis. sed ideo occultant vni
 es nostri vt viuamus cauti solliciti.
 ne subito occurrat mors incerta et p̄oc
 cupent peccata et peueniat ad penam.
 tps nūc est curationis. tempus est cor
 rectionis. et recipiēde salutis. nullus
 sedeat curuatus. nullus remaneat vul
 neratus. hec crisostomus. Dicit et de
 eodem leo papa. Nota q̄ intra nos
 meritos multa sunt certamina et alio
 caro aduersus spiritum aliud aduer
 sus carnem spiritus p̄cupiscit. In qua
 dissentione si cupiditates corpis fue
 rint fortiores turpiter aīmus amittit
 pro patria dignitatem. et perniciosum
 erit eum seruire quem deicit in pace
 Si aut̄ mens rectori suo subdita et su

pernis delectata terrene voluptatis in
 cimenta calcaverit. et in suo corpore
 peccatum non scierit regnare. ordinariis
 simi obrinebit ratio principatum et mi
 nutes eius nulla spiritualium nequicia
 rum labefactabit illusio. quod tunc vera est
 pax hominis et vera libertas quam et caro ani
 mo regit et animus deo preside guber
 nat. hec leo papa. **N**am qui hic sunt christi
 carnem suam crucifixerunt delectationi
 prave et vitis resistendo. **U**bi remigius
Qui sunt christi. hoc est qui pertinent ad
 sortem christi. vitia et concupiscentias ma
 las in carne sua mortificaverunt. **Q**uot
 enim peccata a nobis repellimus. tot sem
 per in nobis mala occidimus et carne
 crucifigimus et mortificamus quam dele
 ctationi prave et voluntati perverse non
 consentimus. hec remigius. **Q**uamdiu
 autem vivimus in isto corpore in certami
 ne positi sumus et pugnamus. **P**ugna
 est cum concupiscit caro adversus spiritum
 et spiritus adversus carnem. **I**n hoc philo
 sophamur si coram deo militamus. sed
 oportet ut per spiritum concupiscentie car
 nis contradicatur et resistatur et repugnetur. si
 homines casti vellet non habere concu
 piscencias. sed velimus nolimus ha
 bemus illas. titillant. stimulant. infe
 stant. non solum iuvenes sed et senes.
Ergo exerceamus nos in hoc bello vi
 tis et concupiscentis resistendo. et sperem
 mus per dei gratiam triumphum. **P**e hoc
 beatus augustinus in de verbis domini sic dicit.
Luctatio est in isto corpore. quamdiu vivi
 mus pugnamus. sed in omnibus his su
 peramus per eum qui dilexit nos. **N**oli
 vinci quam pugnas. **V**ide quale bellum
 proposuit apostolus qualem pugnam. qua
 lem rixam intra semetipsum cuius dicit
Caro concupiscit adversus spiritum. sed
 oportet ut concupiscentie carnis tradi
 carur. resistatur et repugnetur. non enim non
 habes unde repugnes. deus tuus est in

te. spiritus bonus datus est tibi. et tamen
 permittit ipsa caro concupiscere aduer
 sus spiritum suggestionibus pravis et dele
 ctationibus iniquis. **I**bi enim concupiscit
 adversus spiritum ubi est spiritus. sed spiritus
 dei est qui pugnat in te adversus te. sed
 homo castus vult ut nulla omnino sur
 gat in membris eius concupiscentia ad
 versaria castitati. pacem vult sed non
 habet. volumus enim ut nulle sint concu
 piscencie sed non possumus. velimus. no
 lumus. habemus illas. velimus noli
 mus titillant. blandiunt. stimulant.
 infestant. surgere volunt premunt non
 duz extinguunt. **Q**uod diu caro concupiscit
 adversus spiritum. spiritus adversus carnem.
Ergo quamdiu vivit etiam nos qui senui
 mus in ista militia minores quidem ho
 stes habemus sed tamen quos habemus fa
 tigati sunt quodammodo hostes nostri iam
 etiam per erant. sed tamen etiam fatigari non
 cessant qualibuscumque moribus infesta
 re senectutis quietes. acrior pugna iu
 venturis. novimus eam. pertransivimus
 eam. **C**aro ergo concupiscit adversus
 spiritum. et spiritus adversus carnem. ut non
 quecumque vultis illa faciat. **Q**uid vul
 tis enim o sancti. o boni preliatores. o
 fortes milites christi. quid vultis ut non
 sint omnino concupiscentie male. sed non
 potestis. exerceate bellum. expectate triu
 phum. modo interim pugnetur. facite
 igitur quod potestis. **I**tem enim ipse a
 postolus. **N**on regnet peccatum in vestro
 mortali corpore ad obediendum desi
 deris eius. **E**cce quod non vis desideria
 mala surgunt. sed noli obedire. **Q**uod diu
 enim portas mortale corpus pugnat
 te peccatum. sed non regnet. **Q**uid est
 non regnet. id est ad obediendum desi
 deris eius si ceperis obedire regnat. sed
 fac quod dicit apostolus. **N**on exhibe
 as membra tua arma iniquitatis pec
 cato. dedit tibi deus potestatem per spiritum
 C. ij.

sanctum membra tua teneas. surgit libido. tu tene membra. tene manus ab omni scelere. tene oculos ne male arte dant. tene aures ne verba libidinis audiunt. tene totum corpus quid facit libido surgere nouit. vincere non nouit surgere surrexit libido damnabilis. suggestio non audiat. ardet et velles ut non arderet. noli ergo dare membra ardeat si ne causa et sumit. hxc augusti. **R**
Et notandum quod concupiscentia cum qua nati sumus non potest finire. quod diu in carne viuimus. potest quidem minui sed finire non potest. Unde cum veramur et impugnatur per diuersas temptationes et concupiscentias non despemus. quia et sancti patres nostri talia sustinuerunt. Inter quos paulus apostolus lumen ecclesie talia paciebatur cum dicebat **V**ideo aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee. Cuius exemplo docemur. cum audimus illum pugnantem nemo se faciat desperantem. **I**sta comemoratur beatus augustinus in quodam sermone sic dicens. Concupiscentia in qua nati sumus. finire non potest quod diu viuimus quotidie minui potest. finire non potest. **D**e quo dicit apostolus. **N**on quod volo hoc ago. **N**on ergo quod vult hoc agit apostolus. quia vult non concupiscere et tamen concupiscit. ideo non quod vult agit. non quia illa concupiscentia mala trahat apostolum subiugatum ad concupiscendum. et ad fornicandum absit luctatur. non subiugatur sed quia nolebat habere et hoc protra quod luctatur ideo dicebat non quod volo hoc ago. concupiscere nolo et tamen concupisco. non quod volo ago sed tamen concupiscentie non consentio. non enim taliter diceret concupiscentias carnis ne perfeceris si eas ipse perficeret. **S**ed constituit tibi ante oculos pugnam suam ne times tuam **S**i enim

dixisset hoc apostolus **Q**uando videres moueri concupiscentiam in membris tuis. cui tu non consentires. tamen cum eam moueri videres forsitan desperares. et diceres si ad teum periretem sic non moueret. **V**ideo apostolum pugnantem. et noli te facere desperantem **V**ideo aliam legem in membris meis etc. **D**icit apostolus. **A**go quidem bonum cum male concupiscentie non consentio. sed non perficio bonum ut omnino non concupiscam. **R**ursum ergo hostis meus quomodo agit malum. et non perficit malum. agit malum. quia mouet desiderium. non perficit malum. quia me non trahit ad malum. et in isto bello est tota vita sanctorum. **T**unc ergo fratres tenete hunc modum mente. seruite legi dei. concupiscentie non consentiendo. carne legi peccati concupiscentiam sentiendo. sed ex necessitate quia concupiscitis non quia sentitis. hxc beatus augustinus. **D**e eodem dicit quedam glosa super illo verbo pauli. **V**elle adiacet mihi. perficere autem non inuenio sic dicit. **R**ebellat homo concupiscentie et non consentit. delectatur enim eum vicia aliena. et non annuit. mentem auertit. in secretarium mentis intrat videri foris strepente concupiscentiam. et in tuis mundatur conscientiam. agit ergo bonum quod concupiscentie non consentit sed non perficit bonum ut. scilicet omnino non concupiscat. hxc glosa. **N**ec enim pugna inter carnem et spiritum non est periculosa. sed potius que ad meliorem statum nos prouocat et appellat. **U**nde deus electis suis nonnunquam utiliter subtrahit gratias et probat per diuersa temptamenta ut in virtutibus proficiant. **D**e hoc daniel abbas in sua collatione sic dicit. **H**anc pugnam utiliter nostris insertam membris etiam in apostolo ita legimus **C**aro concupiscit ad

uerfus spiritus. spūs autem aduersus
carnes. habemus hic pugnam inuisce
rata quodammodo corpori nostro dispē
satione dñi. pcurante. Quicquid enim
generalit̄ & sine exceptiōe aliqua omni
bus inest. Quid em̄ aliud iudicari p̄r.
nisi ipsi humane substantie post ruinā
primi hoīs velut naturalit̄ attributum
& qd̄ diuinit̄is p̄genitū creatumq; de
prehendit̄. quō non cedendū sit arbi
trio dñi nō nocentis sed p̄solantis in
sertum. causam vero belli huius. i. car
nis & spūs hanc esse. p̄nunciat. vt non
quecunq; illa faciatis que volumus et
go id quod deus pcurauit v̄ra nobis
possit impleri. i. vt non quecunq; volu
mus illa faciamus. si impleat̄ quid ali
ud credi potest esse q̄ noxiū. & ē quo
dammodo vtilis nobis hęc pugna dispē
satiōe creatoris inserta. & etiā ad statū
meliozem nos puocans atq; p̄pellēs.
qua sublata p̄culdubio pax ecōtrario
p̄ncipiosa succederet. Unde dauid de
tionem dñi tam v̄tilem esse cognouit.
vt nequa q̄ orare maluerit ne a deo pe
nitis relinquere. hoc em̄ sciebat eē in
congruū vel sibi vel humane nature ad
quamlibet p̄uenienti perfectiōem. sed
temptari eaz potius deprecatus sic di
cens. Non me derelinquas vsq; quaq;
sic si diceret alijs verbis. Scio q̄ de
relinquere soleas vtiliter sanctos tuos
vt eos p̄tes. Aliter em̄ ab aduersario
temptari non possunt. nisi a te paulisp̄
fuerint derelicti. & ideo nō rogo vt nū
q̄ me derelinquas qz non expedit mi
hi. v̄t vel meam infirmitatē sentiēs di
cam. bonū mihi qz humiliasti me. vel
exercitiū non habeas p̄reliandū. quod
sine dubio habere non poterō. si mihi
sp̄ & indurp̄te collexerit diuina p̄fectō
sed magis peto ne me vsq; quaq; dese
ras. i. vsq; ad nimitatē. quantum eī
mihi v̄tile est si me paululū sub relin

quas. vt desiderij mei p̄stantia p̄robe
tur. tantum noxiū si p̄ meritis ac deli
ctis nimitū me deserere pariaris. qz nul
la virtus humana si in tempratōe diu
rius tuo deserat̄ auxilio sua poterit cō
stantia perdurare & non p̄tinus aduer
sari vel potētiā vel factiōne succūbere
nisi tu ipse qui es & humanatū virtus
virium p̄sciū ac luctaminū modera
tor. non permiseris nos temptari sup̄
id qd̄ possumus. sed feceris cū temp
tatōne exitū vt sustinere possimus. hęc
daniel abbas. **N**otandū est
etiā de bello qd̄ inter nos quotidie ge
rit̄. hoc est inter carnem & spūm q̄ v̄
ctoriam non potest habere spūs aduer
sus carnes sine certamine & magno la
bore. Nam sunt nōnulli qui virtutes
quidē desiderant habere. sed certamē
& laborem p̄ eisdem virtutib; obrinē
dis nolunt subire. De hoc daniel abb.
in collatione pat̄ sic dicit. Cum igit̄
vtraq; desideria hoc est carnis & spūs
in vno eodemq; statu sint. in hoīe inre
stinū quotidie p̄ra nos gerit̄ bellum.
dum p̄cupiscentia carnis que p̄cipi
tanter fert̄ ad vitia his que ad p̄ntem
requiem p̄tinēt̄ delictijs gaudet. quib;
econtra spūs p̄cupia aduersata ita de
siderat̄ totis spūalib; studijs inl̄rere.
vt etiam necēarios carnis vsus oportet
at excludere. Caro luxurijs & libidine
delectat̄. spūs ne ipsis quidem natura
lib; desiderijs acquiescat. illa cupit sa
riari somno. repleti cibo. hic ita v̄gi
l̄ijs ieiun̄ijs saginat̄. vt ne ad ip̄m qui
dem necessarium vite vsū somniū ci
bumq; velit admittere. honoribus illa
laudib; hominū p̄fouetur. hic itro
gatis sibi iniurijs ac p̄secutionib; glo
riat̄. inter has igit̄ vtraq; p̄cupiscen
tias anime volūtas in mediullio quo
dam vitupabiliorē p̄sistens. nec vitio
rum flagicq; oblectat̄. nec virtutibus
C. iij.

acquiescit. sic querit a passionibus temporari vel absolui carnalibus. ut nequaquam velit dolores necessarios sustinere sine quibus desideria spiritus nequeunt possideri sine castigatione carnis castimonia corporis desiderans obrinere summo virgilitate labore cordis acquirere puritatem cum requie carnis spiritualibus exuberante virtutibus absque ullius exasperatione quicquam. et patientie gratiam possidere humilitatem christi. sine honoris iactura mundum exercere. religionis simplicitate cum seculari ambitione sectari. christo cum hominum laude ac favore seruire discretionem vitatis sine concupiscentia vel tenui offensione proferre. postremo sic vult futura prosequi bona. ut presentia non amittat. hec daniel abbas.

A Sed et hoc considerandum quod cum temptationibus et concupiscentiis carnalibus resistit animus. tribulationes ex hoc sustinet. Si vero admittat eas et consentit tunc non tribulationem sed potius consolationem et delectationem in ipso animo pariunt. Si vero cupimus vincere vitia oportet per contraria hoc est per virtutes vitia curent. Unde dicit beatus bernardus. Quare tribulamur in temptationibus nisi cum resistit contaminatio concupiscentie repugnat. si enim voluntarie admittuntur iam tribulationem non ingerunt sed potius consolationem. luctamur ergo cum his vitiis quod diu eis resistimus et tunc supplantamus quando ira vitia sunt. ut amplius non impugnent. que et si perfecte vincere cupimus. oportet ut eorum contraria in nobis plantemus ut videlicet contra cupiditatem vel auaritiam quam mundus ingerit paupertatem. contra voluptatem austeritatez contra superbiam plenam humilitatem induamus. Que tria cum perfecte vite nostre infederint. iam mundum perfecte contemnimus. hec bernardus.

Eriam notandum quod nonnumquam iusti viri flagellis atteruntur et circa hoc etiam temptationibus fatigantur. sustinet namque infirmitatem corporis vel aduersitates tribulationum. et tamen non desistit eis temptatio carnalis delectationibus sed electi homini temptationibus repugnant. respondet vero illis consentiunt. De hoc beatus gregorius in. iiii. moralium. sic dicit. Plerumque enim et aduersa exterius patimur. et intra temptationum impulsu fatigamur. ut et flagella carnis crucietur et tamen ad mentem carnalis suggestio mundet. Hinc est quod iheremias deplorat dicens. Foris interficit gladius et domi mors simul est. Foris enim gladius interficit cum nos exterius vindicta feriens configit sed domi mors simul est quia et flagella sustinet et tamen intus conscientia a temptationum foridibus munda non est. Sed et hec aliter aguntur a reprobis aliter ab electis. Illorum namque corda ira temptantur ut consentiant illorum vero temptationes quidem suscipiunt. sed repugnant illorum mens delectabiliter capit. et si ad tempus quod male suggeritur displicet sed postmodum per deliberationem liber. Isti vero sic temptationum iacula excipiunt. ut semper resistendo fatigantur. et si quando visus ad delectationem mens rapit. ipsa tamen subreptione sue delectationis erubescunt et foris censura redarguunt quicquid extra se exurgere carnale deprehendunt. hec gregorius. Sciendum etiam quod magna est miseria hominum in peregrinatione degenantium et in isto mundo peruersantium. quia si quis peruersus est se sibi. nam eterna damnatio post hanc vitam eum sequitur si quis vero iustus fuerit diuersis tribulationibus et temptationibus afficitur nec leuare caput permittitur. Unde beatus iob dicit. Et si impius fuerit ve mihi et si iustus non leuabo caput fatu

tatis afflictione et miseria. **Ad** beatus greg. ix. mora. exponit sic dicēs. Impius namq; ve h3. iustus miseriā. q; et eterna reprobus damnatio sequit. et electus quisq; dolorib; transitorie ad ueritatis expiat. impius caput leuat sed elatus euadere ve qd sequit nō valet. Iustus labore sui certamini afflictus caput leuare non simit. s; pressus a perpetua afflictōe liberat. Ille voluptatib; erigit. sed supplicijs sequentib; mergit. iste in dolore deprimat. sed tñ a pondere eterne aīaduerfionis abscondit. Consideras hxc vir sanctus dicit. Et si impius fuero. ac si apre deplorat dicens. Aut subtractus carnis desiderijs supplicio eterno subijciat. aut repugnans illicitis motib; pena pñti cruciat. q; a labore certaminis liber nō sum sed supna dispensatio idcirco nos tota sibi intentōe seruientes carnis nēe pmitit impugnationib; pcuti. vt nemens nostra in superbiā audeat psumptione sue securitatis eleuari. vt dum pulsata trepidat. in solo auro adiuutorio sp̄i pedem robustius figat. **Dec** greg.

Filius.

Sire desidero vt homo possit uere in hoc mōdo sine tēptatōib;

Capitulum III. Pater P

Sire debes qd

nemo potest esse sine temptationibus super terrā. si vero tollat aliq; temptationem quā quis patitur securus et timidus expectet aliam. nec vnq; debet sibi in corpore etiā huius mortis requiem polliceri. q; sicut nec mare fluctibus. ita nec vita hominis carere potest temptationibus. **De** hoc beatus bernardus sic dicit. Sic p̄moni nos vos esse volo neminem super terram absq; temptatione victurū et cui forte tollatur aliq; securus aut magis panidus expectet aliam. et sic petat ab ea liberari

vt nunq; sibi in corpore mortis huius libertatem p̄fectam seu requiem audeat polliceri. **Qua** in respicienda est nobis tam benigna erga nos diuine dispensatio pietatis vt quibusdam nos temptationibus pariat diutius occupari. ne forte periculosiores occurrant. ab aliis quibus vero citius liberari. vt possimus in alijs quas nobis vt iliores fore p̄se uidet exerceri. **Necess** est em̄ vt veniant temptationes. quis enim coronabitur nisi qui legitime certauerit. quō aut certabimus si de sit qd impugnat. quid mihi cū victoria cum nō sim in pugna. **Ergo** deus misericōditer nobiscū agens vult nos tribulationibus exerceri vt qd virtuosus operibus a nobis nō potest extorquere. saltem in laboriosis tribulationibus obrineat a nobis deus. et ideo sicut mare non fluctibus. vita hominis carere temptationibus non potest. **Nec** potest pax firma et solida esse nisi in regione sua. tot em̄ temptationibus plena est vita nostrā vt nō immerito tora vita ipsa temptatio debeat appellari. **Hec** beatus bernardus. **N**ullus ergo etiam qui in virtutibus p̄fecerit multum q̄ diu est in hac corruptibili carne potest carere temptationibus et non moueri illicitis desiderijs ac cupiditatibus. cum malignis sp̄is accionibus pulset temptationibus eos quos viderit magis resistere virtutibus et insistere virtutibus. **Unde** Leo papa. **Q**uis hac fragili carne circumdatus et in isto mortis corpore constitutus etiam qui multum valdeq; p̄se fecerit ita iam de sua perfectione securus sit. vt ab omni se illecebratum periculo credat alienum. licet donet sanctis gratia diuina quotidianam victoriam. non tamen aufert materiam dimicandi. q; et hoc ipsum de misericōdientia p̄tegentis est. quia nature mutabili ne de confecto p̄elio superbi

C. iij.

retur semper volunt superesse quod vince-
ret. nam nullis illecebris commoveri nul-
lis cupiditatibus titillari non est istius
vite. que tota temptatio est et qua nimi-
rum vincitur. quod vincitur ab eodem nover-
tur. Superbum est enim de non peccandi
felicitate presumere. cum hoc ipsum presu-
misse peccatum est sic dicente iohanne Si
dixerimus quod peccatum non habemus
nosmetipsos seducimus. nemo ergo se
fallat. neque decipiat neque ita quisquam de
cordis sui puritate confidat. ut putet se
nullis temptationum periculis subiacere.
cum paucissimi illi temptatores acrioribus eos
pulerit infidelibus quos maxime viderit
abstinere a peccatis. hec leo papa. De
hoc dicit beatus gregorius .iiij. vel .viij.
moral. Nequaquam in hac vita per exerci-
tationem iusticie peccatum deserit. ut in ea-
dem iusticia inconcussa maneat. quod et si
iam a cordis habitaculo culpam recti-
tudo eliminat. ipsa tamen culpa que repelli-
tur cogitationis nostre foribus assidens
ut sibi aperiat pulsatur. Unde per moy-
sen dicit. Factus est mane atque subiens
factus est vespere. Mane quippe ad ves-
perum ducit quia nimirum lucem rec-
titudinis umbra sequitur temptationis.
sed quod electorum lux temptatione non ex-
tinguit. nequaquam nox sed vespere facta
perhibet. quod nimirum sepe temptatio
in corde electorum lumen iusticie abscondit
sed non interimit. quasi ad pallores
trepidationis pertrahit sed funditus
non extinguit. electi ergo post somnum res-
urrectionem appetunt. post resurrectionem
vesperam persolant. quod de peccato ad iu-
sticie lumen positi semper se contra illece-
bras temptationum parant. quas nimi-
rum non timent sed expectant quod humi-
litaris sue rectitudini etiam temptamen-
ta perficere non ignorant. quantumlibet autem
contra temptationem suam virtute pre-
terint habere integram salutem neque

unt quousque dies patris vite finiatur.
Unde per iob dicit. Et replebor dolore usque
ad vespere. modo namque adversa ter-
unt. modo ipsa quoque prospera callida
hilaritate blandiunt. modo surgentia
vitia bellum carnis excitant. modo de-
victa vitia animum ad elationem vo-
cant. Bonorum igitur vita doloribus usque
ad vespere replet. quod quousque tempus
corruptionis agit interna externaque af-
flictione percurit et salutis securitatem
non inuenit nisi dum diebus temptationis
relinquet. hec gregori. Sancti
tamen vellent et desiderant non moveri illi-
citis concupiscentiis et delectationibus
sed efficere hoc non possunt quod diu in car-
ne viuunt. Unde restat ut ipsis concupi-
scentiis et delectationibus carnis resis-
tant. quod diu in hoc corpore corruptibili
deo militant. Hec et quedam alia beatus
augustinus in libro de duobus apostoli com-
memorat sic dicens. Caro concupiscit
aduersus spiritum. et spiritus aduersus
carnem. hec sibi quicquam aduersant. ut
non ea que vultis faciatis. Quid est non
que vultis faciatis ut omnino nulle sint
concupiscentie malae et illicitarum de-
lectationum. quod quis sanctus hoc vel
non efficit. quod diu hic viuunt hoc non im-
pletur. quid ergo restat spiritu ambu-
late et quod non potestis efficere ut concupi-
scentias carnis consummatis. consum-
mate quidem illas atque finire et perire
extirpare omnino velle debetis. sed quod diu
sint in vobis et alia lex in membris vestris
repugnans legi mentis vestre. concupiscentias
carnis ne perfeceritis. sed cum per-
turbat vos temptatio. audite psalmi-
stam dicentem. Misere mei domine
quoniam infirmus sum. et anima mea
turbata est valde. et tu domine usque
quo. Quid est usquequo nisi quousque
probes. quia ego subuenio. si enim cu-

to subuenirem luctamen non sentiret. tanq̄ de tuis viribz superbires. ⁊ per istam superbiam nunq̄ ad victoriam peruenires. **D**ictum est quidez. adhuc te loq̄ntedicam. ecce assum. sed deus cū differt adest ⁊ differendo adest. ne per ram cum implet voluntatē perfectam non impleat sanitatem. **N**on em̄ fr̄es mei apostolo paulo non aderat qui cū certaret ne extolleret timebat. in magnitudine inquit reuelationū mearū ne extollar. sed virtute medicamentū qd̄ sibi dicit appositū. ne extollar inquit datus est mihi stimulus carnis mee angelus sathane qui me colaphiset. **C**aput cedebat ne caput extolleretur. **D**antidorū quasi qd̄ de serpente ꝑficif. ⁊ ꝑpterea ryzia nuncupaf. **S**ed nunquid in temptatōe dñs deerat. **D**em̄ q̄ vt sciatis q̄z aderat. videte quid te roganti rñdeat. dixit inquit mihi. sufficit tibi gratia mea. nā virtus in infirmitate ꝑficitur. **E**go inquit noui me dicitur optimus in quē tumorem ꝑgat qd̄ volo sanare. quiesce. adhibeam qd̄ scio. **S**ufficit tibi gratia mea. non sufficit tibi voluntas tua. **O**pus etiam nostrū in hac vita debet esse actōes carnis spū mortificare. quotidie affligere minare. frenare. interimere. q̄ multi em̄ ꝑficientes iam non delectant que ante delectabant qñ delectabat ⁊ nō condelectabat mortificabat. q̄ iam non delectat mortificatū est. calca mortuum. transi ad viuū. calca iacentē. ꝑflige cū resistente. mortua est em̄ vna delectatō sed viuit altera. sed illi dū nō ꝑsentis mortificas. cū ceperis omnino non delectari mortificasti. **H**ec est actio nostra. in hoc agone dū cōfigimus deū habemus spectatores. in hoc agone cū laboramus deū habemus adiutores. si em̄ nos ipse non adiuvat. nō deo vincere. sed nec poterimus pu-

gnare. **C**ū ergo dixisset apostolus. **S**i autē spū actiones carnis mortificaueris viuetis. ⁊ illas concupias carnis mortificare quibz non est ꝑsentire magna laus est. quas non habere ꝑfectio est. **L**xc augusti. **R** Et notandū q̄ sunt nonnulli qui cū pariunt aliquas tribulatōes vel temptatōes locum alium querunt ad manendū vt ꝑ hoc ꝑfint quietius ⁊ cū minori impedimento deo seruire. sed homo in hac vita ꝑfitus in nullo loco q̄uis etiam secreto ꝑteli sine temptatōe viuere. imo ꝑterumq̄ ibi maior doloꝝ temptatōis inuenit vbi mutando locū requies sperabatur. **H**oc autē permittit omnipotēs deus vt homo cognoscat infirmitates suam ⁊ humiliet. ⁊ nō in ꝑnti vita requies sed in futura querat. **D**e hoc beatus grego. xiiii. moral. exponens illud dictum. **I**ncrepat quoq̄ ꝑ doloꝝ rem in lectulo. ⁊ oia ossa eius marcescere facit. sic ait. **C**um quisq̄ curis secularibz fatigaueris deserere ꝑ diuinā grām huius mundi itinera laboriosa ꝑpungit cogitare solet quomō ꝑntis vite desideria fugiat. ⁊ ab eius laboribus requiescat. sibiq̄ mox deperate quietis ordinē querit. ⁊ velut qd̄dam stratū sic a cunctis laboribz locū inuenire ꝑcupiscit. s; q̄z in hac vita adhuc homo ꝑfitus in cuiuslibet ordinis loco. in cuiuslibet secreti recessu sine temptatōibz viuere nullatenus ꝑt. **P**lerq̄ in id qd̄ ad requiē ꝑstituit maior doloꝝ temptatōis inuenit. **U**nde recte ꝑpteram d̄. vniuersum stratū eius versasti in infirmitate eius. ac si diceret. **D**e qd̄ hic sibi placuit ad requiē. hoc mutasti ei occulto iudicio ad ꝑurbationem. quod ꝑ quodam ꝑsilio agitur vt huius peregrinationis tempore electoꝝ vita perturbet. **V**ia quippe ē vita ꝑesens qua ad patriam tendimus

Et idcirco hic occulto iudicio frequē
ti perturbatione conterimur. ne viam
pro patria diligamus. solent em̄ non
nulli viatores cū amena forstasse prata
in itinere sp̄ciant et p̄gendi moras
innectere et accepti itineris rectitudi
nem declinare. eorūq; gressus tardat
pulcritudo itineris. dum delectat ele
ctis suis ad se p̄genrib; dñs huius mū
di iter asperum facit. ne dū etiā quisq;
vite p̄ntis requie quasi vie amenitate
pascit. magis eum diu pegrinare quā
citius puenire delectet. ne dū oblectat
tur in via. obliuiscat qd̄ desiderabat in
patria. qz ergo in hac vita omnis no
stra quam forte pauimus requies per
turbat recte dicit. Inrepat quoq; p
dolorem in lectulo id est in presentis
vite requie vel temptatōnis nos stimu
lis vel flagellis afflictione conturbat.
na; sepe humanus animus quam liber
breui tempore sine temptatione in bo
nis studijs fuerit. mox de eisdem studi
is in quib; quiescendo se exerit. de ip
sis virtutib; quib; multiplicari miti
dum perficere se sentit elabatur. Unde
pio rectoris nostri moderamine impul
su temptationis afficit. vt in eipso
profectus sui elatio comprimat. qua
propter postq; dixit increpat quoq; p
dolorem in lectulo aperte subiungit et
omnia ossa eius marcescere facit. **P**
sa in sacra scriptura dicitur accipimus
sicut scriptum est. Dominus custodit
omnia ossa eorum. vnum ex his nō cō
teret. quod vtiq; non de ossib; corpo
ris sed de virib; dicitur mentis. **C**uz ergo
increpat p̄ dolorem in lectulo. omnia
ossa facit marcescere. qz cuz ea requie.
quam nobis ab hoc seculo preparamus
flagello temptationis afficimur. quia
forstasse de virtutib; nostris inflari po
tuimus. cognito infirmitatis nostre te
dio extenuamur. cū em̄ sicut cupimus

ad deum p̄ficimus si p̄fectum nostris
nulla temptatio pulsaret. alicuius for
titudinis nos esse crederemus. Sed
qz nobiscū superna dispensatione agi
tur vt infirmitatis nostre qz p̄ficient
tes obliuiscimur temptari recolamus
et in p̄fectu nostro quid in diuino mu
nere et in temptatione cognoscimus
quid de p̄p̄is virib; p̄sumamus. que
nos p̄fecto temptatio ad plenus cape
ret. nisi protectio superna seruet. sed
pulsat nec frangit. ipellit nec mouet.
quatit. nec deijcit. vt de infirmitate se
ciamus eē qd̄ quatimur. et diuino mu
nere esse qd̄ stamus. **H**ec greg. **E**t qz
impossibile est hominē in hac vita non
temptari. ideo omnes tam iusti q̄ pec
catores quotidie orant dicētes. **E**t ne
nos inducas in temptationem. nō em̄
est orandus vt non temptem sed ne in
temptationē inducamur. hoc est tem
pationi p̄sentiamus. qd̄ beda etiā in
quadam omelia tāgit sic dicens. **I**m
possibile est hominē qd̄ diu in hac vita fu
erit non temptari. vnde oēs tam iusti
q̄ peccatores quotidie in orōne dicūt
ne nos inducas in temptationē. **N**on
ergo p̄cipit dñs orandū vt non tēpre
mur. s; ne in temptationē inducamur.
S Aliud ē em̄ tēptari et aliud est in
temptationē induci. temptat quilibet
qñ vel aīa vel corpore in delectationes
alicuius vitij trillat. inducit vero in
temptationē si sue delectatiōi cepit cō
p̄sentire. **H**ec beda **C**onsiderans beatus
iob qz p̄pter lapsum primi hōis huma
nū genus tot miserias tēptationū in
hoc mūdo sustinet. istam vitā totā esse
temptationē sic de nominat dicit. **M**i
liria est vita hōis sup̄ terrā. qd̄ beatus
greg. viij. moral. exponēs sic ait. **H**oc
in loco translatione veteri nequa q̄ mi
liria vita hominis. sed temptatio voca
tur. **T**ēptatio itaq; ipsa miliria est qz

dum contra malignorum spirituum insidias vigilat. in bellorum periculo perculdubio erudat. **F**lorandum vero quod hoc eadem vita hominis non temptatorem habere debet. sed ipsa temptatorem esse perhibet. **S**pon te quippe a statu perfectionis lapsa et corruptionis sue putredine subdita. dum sibi ex semetipsa molestias gignit hoc est iam facta quod tolerat. quod enim status mentis inclinata deseruit. quid in se nisi morum varietatis unde nunc et si ad summa appetenda se erigit mirabilis tatis lubrico impulsu. prius a semet ipsa cadit. vult in contemplatione stare sed non valet. cogitationis gressum figere nititur sed infirmitatis sue lapsibus enervatur. que nimis mutabilitatis sue onerata quod volens expetit nolens portat. qui erus homo carnem possidere potuit si bene ab auctore perditus possidere voluisset cum se contra perditorem erigere studuit. in semetipso prius carnis perniciam invenit. **S**ed quod cum culpa simul ab origine etiam pena propagata inserta infirmitatis vitio nascimur et quasi nobiscum hostem ducimus quem cum labore superamus. **S**ic itaque humana vita temptatio est. ut et sua ab iniquitatis perperatorem persequitur. in ipsis tamen bonis operibus modo malorum memoria. modo seductionis caligine. modo intentionis sue interruptione fusces. **A**lius namque a luxuria carnem refrenat sed tamen adhuc luxurie fantasmatum tolerat. quod que volens fecit. hoc inuitus meminit. et penam sustinet quam voluptatem putabat. **Q**uia vero ad devictam culpam retrahitur. ventrem abstinentie rigore restringit. vultusque ex abstinentia pallescit. cumque in facie pallorem aspiciunt tenebrosa ab hominibus vita laudat. morumque inanis gloria ad abstinentis animum cum verbis favoris quam concussam mens dum subigere non valet. cum per quez

venerat tergere a facie pallorem querit. sicque fit ut infirmitatis nexibus ligata. ad pallorem abstinentie fugiens iterum per alimentera subditi luxurie metuat. aut impulsum luxurie per abstinentiam superans pallorem suum inani glorie militate pertimescat. **A**lius lapsus superbie toto iam desiderio superans statum humilitatis apprehendit cumque superbie quosdam usque ad oppressiones innocentium erumpe respicit. zeli excitatione succensus postponere aliquotiens cogit quod decrevit vim rectitudinis sed auctoritate pertradit. unde plerumque fit. ut aut humilitatis studio zelum rectitudinis deserit aut rursum zelo rectitudinis turbet humilitatis studium quod tenebat **C**umque servari simul et zeli auctoritas et proposita humilitas non possit. sibi metipsum homo ex perurbatione incognitus reddi ita ut vellemens ambiat. ne apud seductum animum aut superbia se auctoritati zeli insinuet. aut torporis pavidus humilitatem fingat. **A**lius amore perditore excitatus a terrenis cogitationibus mentem curat assidua oratione suspendere. atque hanc in secreta quietis intus me securitate collocare. sed in ipso orationis sue ascensu dum elevari ab intimis nititur inferiorum fantasmatum reverbantur. atque ad inveniendam lucem mentis oculum tendit. sed ex corporeo visu surgentibus terrenarum rerum ymaginibus obscuratur. **U**nde fit plerumque ut intendens animus ipsa sua infirmitate fatigatus aut orationes deserens torpeat desidia. aut si diu in oratione manserit. ante eius oculos occultarum ymaginum caligo de senescat. **B**ene autem dicitur. **T**emptatio est vita hominis super terram. quando quoque ibi reatum de scensionis invenit. ubi se profectum comprehendere ascensionis peritavit. **E**t inde mens perfundit unde

surgere a confusione mitebat. et per hoc ad semetipsam diuerberata iam redeat. per quod enim semetipsam iam collecta et coadunata transibat. Temptatio ergo est vita hominis super terram. quia aut aliena ut virtutibus ad celeste patrium surgere non valet. aut vitata domus spiritualibus aliquando in deterius ex occasione virtutum ruit. hec greg. De eodem etiam per quendam dicit. Nullus gradus perfectiois quantumcumque excellens in tota vita patrii et quolibet tempore vel preteritis potest esse sine temptatione et tribulatione. quia nihil nisi temptatio est vita hominis super terram. unde dicit iob Militia est vita hominibus super terram per quam. scilicet militiam pugna continua instaurat contra tres hostes viatoris. scilicet carnem mundum et diabolium. hec ille. Considerantes igitur quod non sit pax in ista vita que plena est temptationibus. profugiamus ad creatorem neminem et humiliter postulemus ab ipso auxilium. ut temptationibus resistere valeamus. ad quod hortatur beatus bernardus. sic dicens. Non potest esse pax firma et solida nisi in regione sua in totis temptationibus est vita nostra ut non immerito tota ipsa temptatio debeat appellari. Sed qui sumus nos aut que est fortitudo nostra ut tam multis temptationibus resistere valeamus. cum temptationis impetus sentimus in cogitatione. statim fugiamus ad ipsum et humiliter postulemus auxilium nonne cooperatur nobis in bonum illa temptatio. Unde et humiliores efficimur et cautiores. hec bernardus. Filius.

Quapropter informari de virtutibus que se paleant sub virtutis specie ac etiam de prauis consiliis et laqueis demonum. quibus solent fideles et christi milites temptari.

Ca. V. Pater

Sire debes quod triplex est temptatio manifesta

et impetuosa et fraudulenta. Temptatio manifesta est cum quis temptatur plurimam superbiam aut auaritiam et cetera vitia que aperte et manifeste mala sunt. hac temptatione temptantur infirmi ac teneri in quibus nondum radicans est timor et in quibus amor seculi non est extinctus et ideo reaccendit et ex concupiscentiis mundi sicut candela adhuc famigans cito capit flammam. Temptatio vero impetuosa est. que quasi violenter ad peccandum stimulat. et hec temptatio solet fortiores impetere. ut qui mollioribus non flectuntur duris et robustioribus temptationibus quasi ventis validis euelluntur. Temptationes fraudulente sunt. que sub specie boni se palliant. et licet quosque rudes vel stultos decipiant. qui nondum agnouerunt altitudinem sathanie. id est astutias eius. tamen singulariter perfectis et bene proficientibus insidiant. Unde dicit psalmista. In via hac que ambulabam absconderunt. Et beatus paulus. Ipse sathanas transfiguratur se in angelum lucis. Si enim in eis sua figura appareret que turpis est horrerent eum et fugerent. si aperte impugnet eos esserent ei et auxilio dei fugarent eum et vincerent et sic apud eos non proficeret. boni enim qui mundi sunt detestantur immunda peccata. quia virtuosus sunt virtualiter contra omne malum repugnant. quod malum est agnoscunt. venit ergo angelus sathanie in specie angeli boni quem creditur a bonis diligere ut tanto facilius decipiat eos quo bonus nuntius putatur. et qui non soleat nisi bona nunciare et suadere. Unde dicit beatus bernardus Bonus nuntius qui nisi boni similitudine deceptus est. et ut facilius recipiat eius persuasio. primo sola bona proponit postmodum mixta malis. tandem falsa bona sed vera mala. postremo cum irriterit eos et illa quiauerit insolubiler capere per

nenatum erigit. et etiam in aperta pec-
cata eos deicit. sicut scorpius qui bla-
dam faciem habet et caudam venenosam
cum qua occidit. quanti sub specie spi-
ritualis dilectionis feminas spirituales visi-
tant. et orationum ipsarum obrentu. ec-
ce quanta puritas in intentione prima.
scilicet castitas et devotio. postea sequuntur
longe fabulatioes. modo de deo. modo
de mutuo ipsorum amore et fide. et deinde
sequuntur amorosi aspectus. Ecce quo-
modo mixta sunt tam bona spiritualis so-
lacionis et collocutionis et fidelis affe-
ctionis cum malis inutilis solatioris
et incaute familiaritatis et inutilis oc-
cupationis cordis circa dilectionem. tam-
quam sequuntur falsa bona sed vera ma-
la. scilicet amplexus. oscula et cetera incon-
uenientia que omnia suspecta sunt. et car-
nalis affectionis indicia. et turpis ope-
ris precludia. **XV.** Et norandum quod
hec affectio carnalis siue amor inordi-
natus oritur hinc ex nimia familiarita-
te que nunquam est bona et ex suggestioni-
bus et immisionibus dyabolicis. et non
solum solet haberi inter religiosam et
religiosam. verum etiam inter feminam
et feminam. masculum et masculum cu-
iuscunque conditionis tam secularium per-
sonarum quam etiam religiosarum personarum.
Inter seculares et carnales hic amor
totaliter est carnalis. nec habet aliquid de
spirituali amore. qui cum prevalet et ei non
resistit. ad magnam immundiciam et
turpitudinem carnis hominem pertrahit.
de qua nec loquendum est. inter religio-
sos vero hic affectus siue amor est spiri-
talis. postmodum crescente quadam fami-
liaritate et suggestione temptatoris so-
let admisceri carnali affectione. postre-
mo vero prevalente dyabolo et eius tem-
ptatione. ac propria negligentia. torus
hic amor mutat in carnalem amorem
quia astutus diabolus primo occultat

temptationis laqueum. donec amor cre-
scat et tenax fiat. et quibus corda timen-
tium deus huiusmodi amor carnalis
non obstat. tamen qui hanc passionem su-
stinent magna impedimenta in spiri-
tuali exercitiis et in amore dei patiuntur.
Et licet homo timorem dei ac sue consci-
entie pre oculis habens in flagitium ma-
gnum non incidat. tamen magnas mo-
lestias animi et remorsus quosdam con-
scie propter talem temptationem die no-
cturne in anima tolerat. Unde necesse
est ut quilibet qui se per hunc inordi-
natum amorem pulsari considerat antequam
nimis preualeat et in aliquo anime peri-
culum deducat huic anime periculose tem-
ptationi resistat. In hunc etiam modum
superbia se sepe palliat. sepe avaricia.
invidia. et alia vitia que cum non audet
bonos temptare apte quos sciunt odi-
re omne malum. aliquod virtutis velamen
assumunt ne agnoscant esse quod tamen sunt
sicut qui se mentis amicum esse donec
dolose admissus interficiat. De his vi-
tiosis que sub specie virtutum se tegunt et
de remediis contra hec vitia videlicet con-
punctione beatus gregorius in. iij. mor. sic
dicit. **Quisquis subigere vitia appetit. et**
ad eterne retributionis culmen iuxta in-
tentionis gressibus tendit. quo magis
vallari se vitiorum bello videtur aspicit.
eo se virtutum armis robustius accin-
git. et tanto minus iacula metuit. quam-
to contra hec convenientia fortiter peccat mun-
dit. Sed plerumque dum contra hoc tem-
ptationum bellum fulciri magnis virtu-
tibus nitimur. quedam se nobis vitia sub
specie virtutum tegunt. et quasi blanda
ad nos faciemur. sed cuius aduersi-
tates sunt discussa sentiunt. Unde et
amici beati iob quasi per consolationem ve-
niunt. sed in contumelias presumunt
quia insidiantia vitia virtutum facies
assumunt. sed hostili iniectione nos

feriunt. nam sepe immoderata ira. iusticia. et sepe dissoluta remissio vult misericordia videri. sepe incautus timor humilitas sepe effrenata supbia. appetit libertas apparere. sed si erumnā nostre captiuitatis agnoscimus. si ex amore patrie in intimis tolemus. vitia que male letis subrepunt. bene tristibus preualere non possunt. **Uñ** et bene subdit de amicis beati iob. **Cūq;** eleuassent oculos suos. percul non cognouerunt eū. Afflictos eī nos vitia minime cognoscūt. qz triste cor mox ut pulsauerint reprobara resiliunt. et que nos letos quasi nouerāt. qz penetrabant. mentes cognoscere nequeūt. qz ipso nostro rigore frangunt. sed antiquus hostis quo in eis fortiter deplendi se cōspicit. eo illa sub virtutū ymagie altius abscondit. **Uñ** subdit. **Et** exclamātes plorauerūt scissisq; vestibus sparserunt puluerem sup caput suū sederuntq; cū eo in terra. signat eīm pietas p ploratum. **Discretio** p scissionem vestiu. effectus operū p puluerē capiti. humilitas p sessionem. **Aliquando** eīm piū quid hostis insidiās simular. vt ad crudelitatis terminū pducatur. sicut est cōplecti p disciplinam culpam phiber. quatenus que hic nō reprimūt. gelatine igni feriat. **Aliqñ** discretionis imaginem oculis obicit et ad indiscretionis laqueos pducit. sicut est cū impulsu eius pro infirmitate nobis plus alimētorū qsi discrete pcedimus. sed in discrete ptra nos bella carnis concitamus. **Aliqñ** aut affectū simular bonorum operū sed p hunc inquietudinem irrogat laborū sicut est cum quis quiete non valet et quasi de ocio iudicari timet. **Aliquando** eīm imaginem humilitatis ostentat. vt affectum humilitatis subtrahat. sicut est cum quosdā plusq; sunt infirmos atq; inutiles sibi

metipsis asserit vt dūz se nimis indiget nos p siderant. res in quibus pdesse potuerant ministrare primescant. sed luxuria que sub virtutibus specie antiquus hostis occultat. valde subtiliter manus p punctōis examinat. qui eīm veraciter intus dolet. que agenda foris queque non agenda sint fortiter prouidet. si eīm vis p punctōis in intimis afficit oīs strepitus prave suggestiōis obmutescit. et si cor veraciter dolet. linguam contra nos vitia nō habent. **hec greg.** **A** **Et** norandū q antiquus hostis tanta se arte palliat. vt nōn magis ante oculos decepte mentis vitia virtutes fingat. vt exinde quisq; quasi expectet p̄mia. vñd eterna dignus est inuenire tormenta. et ppter hoc eo tardius mens virtū deserit. quanto p virtutis speciem decepta p̄miorū etiam de eo retributionē querit. **De** hoc beatus greg. xxij. moral. exponens illud dicitū. cartilago illius qsi lamina ferrea sic ait. **Qui** eīm p cartilaginē nisi firmilatio ossis accipit. **Cartilago** namq; ossis ostendit sp̄m sed ossis nō habet firmitatē. **Et** sunt nōnulla vitia que ostendūt in se rectitudinis speciem sed ex prauitatis p̄deunt infirmitate. hostis eīm nostri malicia tanta se arte palliat. vt plerūq; ante decepte mentis oculos culpas virtutes fingat. vt inde quisq; quasi expectet p̄mia. vñd eterna dignus est inuenire tormenta. **Plerūq;** in vlciscendis virtutis crudelitas agit. et iusticia putat. atq; immoderata ira iusti zeli meritū credit et cū a virtutis moribus peccantes dirigi caute debeant. violenta inflexione franguntur. **Plerūq;** dissoluta remissio quasi māsuertudo ac pietas habet et dū plus q; decet delinquentibus tpaliter parcitur. **Nonnunq;** effusio mīa creditur et

dum male seruare culpa penis spargi
quod acceptum est non timeat. Aliqui tamen
more incompetens humilitas credit. cum
pali formidie pressus quisque a defen-
sione veritatis tacet. arbitrat quod iuxta
dei ordinem humilem se porioribus ex-
hibet. Aliqui vocis superbia veritatis li-
beras estimat. et cum per elationem veri-
tatis pradicis peccatas veritatis defen-
sio purat. sepe ad ea que agenda sunt
iucunda precipitatio laudandi feruor su-
um credit. et cum desideratum bonum in
temporaria actioe corrumpitur. eo agi
melius quo celerius estimat. sepe ac-
celerandi boni tarditas consilium purat
et cum expectat ut per extractione profici-
at. hoc infidians mora supplantat. igitur
cum culpa velut virtus aspiciat necessa-
rio pensandum est. quod tanto tardius mens
vitium suum deserit. quanto per virtutis
speciem decepta premiorum etiam de eo
retributionem querit. facile autem culpa
corrigitur. que et erubescit. quod esse culpa
sentit. quod ita error cum virtus credi-
tur difficilius emendat. recte dicitur. carti-
lago illius quasi lamina ferrea. **Belx**
motus eius iste quo sub pretextu boni cal-
liditate sua fraudulentius exhibet. ut
eo in culpa mentem durius tenet. **Hinc**
est quod nonnunquam hi qui quasi fidem sancti-
tatis appetunt. in errorem lapsi tardius
emendantur. Rectum quippe estimant esse
quod agunt. quod sicut excolendae virtuti sic
vitio perseverantiam iniungunt. rectum
estimant esse quod agunt. et idcirco iudi-
cio suo enixius seruiunt. **hxc greg.** **B**
Notandum etiam quod sunt diuersi tes-
tationes et laquei dyaboli ac perplexita-
tes ut plerisque ita peccare faciant ut si
fortasse peccatum fugere appetant. non tam-
men sine aliquo peccati laqueo euadant.
nec etiam valeant ab uno vitio solui. nisi
consentiant in aliquo ligari. Sed cum a-
liquis sic circumdatus laqueis dyaboli

fuerit. ut nequaquam sine peccato transi-
re et euadere eius retia possit. ibi viam
euadendi querere studeat. ubi minus
periculum anime esse spererit. **De istis**
perplexis temptationibus dyaboli beatus
greg. xxi. mora. tractans illud. **Nervi**
testiculorum eius perplexi sunt. sic ait.
Nervi testiculorum eius perplexi sunt pe-
stifera argumenta machinationum eius.
Per ipsa quippe calliditatis sue vires
erigit. et fluxa mortalium corda corrup-
pit. **Testiculi** eius sunt suggestiones per-
ue. quibus in mentis corruptione ferues-
cit. atque in stuprata anima iniqui ope-
ris plenum gignit. sed horum testiculorum
nervi perplexi sunt. quod suggestionum eius
argumenta implicatis inuentibus
alligant. ut plerisque peccare faciant.
quatenus si fortasse peccatum fugere cupi-
ant. hoc sine aliquo laqueo peccati non
euadant. et culpam faciunt dum vitant ac
nequaquam se ab una valeant soluere. nisi
consentiant in aliam ligari. **Quod** melius
ostendimus si qua ex peruersitate hominum
allegatiois huius exempla proferamus.
Ecce enim quidam duos mundi amicitia
as appetit. cuiuslibet alteri simile sibi vi-
tam ducenti. quod secreta illius omni silentio
pregat iureiurando se astringit. sed is
cui iuratum est adulterium perpetrare cog-
noscat. ita ut etiam maritum adulterare oc-
cidere conetur. is autem qui iurandum
prebuit ad mentem reuertitur. et diuersis
hinc inde cogitationibus impugnat. at-
que hoc filere formidat. ne silentio adul-
terij simul et homicidij princeps fiat et per-
tere trepidat. ne reatus se perire ob-
stringat. perplexis ergo testiculorum ner-
uis ligatus est. qui in quolibet partem
declinet metuit. ne a transgressionis con-
tagio liber non sit. **Alius** cuncta quae mun-
di sunt derelinquens. ac per omnia fra-
gere voluntates proprias querens. alie-
no se subdere regimini appetit. sed eius
D. ij.

qui sibi apud deum preesse debeat minus cauta inquisitione discernit. cui forsasse is qui sine iudicio eligi cupisse iam ceperit. agi que dei sunt prohibet que mundi sunt iubet. pensans atque subditus vel qualis sit culpa in obsequio vel quod primum secularis vite et obedire formidat. ne aut obediens in suis preceptis deserat aut inobediens deum in electo prelo premnat. et aut illicitis obtemperans hoc quod pro deo appetit deum exerceat. aut rursum non obtemperans eum quem suum iudicem quesierat iudicio suo supponat. **A**parte ergo iste per indisciplinam suam iudicium perplexis testiculorum nervis astringit. quod aut obtemperans aut non obtemperans in culpa transgressionis ligatur. quod et beemorb iste ita inexplicabilibus nodis ligatur ut plerumque mens in dubio obducta. unde se a culpa solvere nititur inde in culpa artius astringatur recte dicitur. **T**erui testiculorum eius perplexi sunt Argumenta namque machinationum illius quasi quo laxantur ut relinquatur. eo magis implicantur ut teneantur. Est tamen quod ad destruendas eius defucias utiliter fiat. ut cum mens inter minora et maxima peccata astringitur si omnino nullus sine peccato evadendi aditus pater. minora semper eligantur quod et qui muroz ambitu vndique ne fugiat claudis ibi se in fugam precipitet. ubi brevior murus invenitur. **U**nde cum in dubijs restringimur utiliter minimis subdamur. ne in magnis sine venia peccemus. itaque plerumque nervorum beemorb istius perplexitas solvitur dum ad virtutes maximas permissa minora transitur. **H**ec gregorius. **E**t **S**ed et hoc considerandum quod sunt diversa consilia prava demonum. per que solent nonnumquam corda decipere et ad culpam pertrahere. et quos non possunt per vitia apra temptando superare. hos querunt per prava consilia supplantare. **D**e hoc itaque beatus

gregorius. xxxij. moral. exponens illud **O**ssa beemorb sic ut fistule eris sic loquitur dicens. quid possit istius beemorb nisi consilia prava designant. nam sicut in ossibus positio roburque corporis subsistit. itaque in fraudulentiis consiliis tora se eius malicia erigit. neque enim vi quepiam premit. sed ad calliditatem pestifere persuasionis illicit. in hoc vero eius testiculi ab ossibus et suggestiones a consiliis distat quod per illas apte noxia ingerit. per hec autem quasi ex bono consulens ad culpam trahit. per illas pugnando superat. per hec velut consulendo supplantat. ista vero astra eius consilia dum quasi blanda promittuntur. contra a forti intentione aueruntur et dum dulcia resonant. ad noxia inclinant. hoc enim beemorb iste magno opere ad exequendam deceptionem satagit. ut dum pueritatis sue consilium quasi vile ostendit suaviter valeat quod de qua tenus et ostensa utilitate mentem mulceat. et absconsa iniquitate corumpat. que apertius in cunctis ostendimus si pauca breviter consiliorum eius argumenta pandamus. **E**cce enim quidam rebus propriis contentus decrevit nullis occupationibus mundi huius implicari. valde formidans quietis sine commoda perdere. et valde respiciens cum peccatis lucra cumulare. **A**d hunc hostis callidus veniens ut intentionem bone devotionis subvertat quasi utilitatis consilium subministrat dicens. **E**cce quidem que sunt in presenti sufficientia sed his deficientibus quid acturus es si etiam post hec nulla provident an non et tunc ne culpa declinari. hec interim blandiens insinuat et seorsum iam in negotio terreno quos pravedet peccati laqueos occultat. **A**lius decrevit quodammodo terrenam non solum non querere sed etiam cunctis que possidet renunciare. ut in disci

plinaru celestis maisterij tanto se libe-
rius exerceat. quanto et expeditior red-
ditus ea que possidentem premere po-
terat deserens calcat. huius cor hostis
insidians occulta suggestione alloqui-
tur ita dicens. Unde tante hęc temeri-
tatis surrexit audacia. ut credere aude-
as quod ad omnia relinquenda subsistas
Aliter te creator perdidit. atque aliter tu
ipse disponis. an non plerique et terra
patrimonia nequaquam deserant. et tamen
ex his per misericordie opera superne sortis
bona eterna mereant. hęc blandiens
suggerit. seorsum vero in eisdem rebus
quos retinere ammonet. an retinētis
oculos delectationes pestiferas decipi-
ens apponit. quatenus seductum cor ad
blanda exteriora pertrahat. et intima
perfectōnis vota peruertat. Omnia itaque
eius sicut fistule eris sunt. quia dolosa
eius considerans dum blandum de exte-
rioribus sonum reddunt. perniciosum di-
spendium de interioribus ingerunt. Ali-
us relictis omnibus que exterius posse-
derat. ut ordinem sublimioris discipu-
latus apprehendat. etiam intimas fra-
gere voluntates parat. ut alterius se re-
ctoris voluntatibus subdet. non solum
pravis desiderijs sed ad perfectōnis cu-
mulum etiam in bonis votis sibi metum
nunciet et cuncta que sibi agenda sunt
ex alieno arbitrio obseruet. Hunc hostis
callidus tanto mollius alloquitur
quanto ab excellentiori loco deſcendere ar-
tentius conat. moxque virulenta sugge-
stione blandiens dicit. Quanta per-
temeripsum miranda agere poteris si
nequaquam te alterius iudicio subdis. cur
perfectum tuum sub studio melioratio-
nis imminuis. cur intentionis tue bo-
num dum ultra quam necesse est extendi-
te niteris frangere. que enim dum volun-
tate propria versus es peruersa perpetrasti.
qui ergo tibi plene ad viuendum bene

sufficis. alium super te iudicem cur re-
quiris. Hęc blandiens intimat. seorsum
vero involuntate eius proprijs exer-
cende superbie causas parat. et dum lau-
dat corde intestina rectitudine inuesti-
gat callide ubi subuat in prauitate. Al-
lius fractis penevoluntatibus suis. mul-
ta iam vetusti hominis vitia et immu-
tatione et lamentatione penitentie exte-
xit et tanto maiore zelo pro aliena pec-
cata accendit quanto sibi meripsum fun-
ditus mortuus. iniquitatibus proprijs non
teneretur. Hunc hostis callidus quia ze-
lo iusticie eam ceteris predesse cogno-
scit. quasi sub specie silentibus verbis
appetit dicens. quid te ad aliena cura
dilatans. utinam tua preſiderare qua-
lescas. an non perpendis quia cum ad
aliena extenderis. erga ea curanda que
tua sunt minor memineris. et quid pre-
test alieni vulneris cruorem tergere et
putredinem proprie negligentie dilata-
re. hęc quasi dum preſulens dicit zelum ca-
ritatis adimit. et omne bonum quod pre-
dicare ex caritate poterat gladio subito
ducto torporis extinguit. si enim pri-
mos diligere sicut nosipsum precipimus
dignum est. sic eorum zelo pro vitia si-
cut nostro flagremus. Quia ergo dum
suauiter preſulit. mentem ab intentione
propria alienam reddit. recte dicit. Omnia
eius sicut fistule eris. Quia enim per
fraudulenta consilia audientis animo
blandum sonat. quasi cum fistula eris
cantat. ut unde mulcet inde decipiat.
hęc gregorius.

Filius.

Optio informari que sint acio-
res aut validiores temptaciones
quas sustinent religiosi et alij christifi-
deles. et quomodo sit illis resistendum
de his mihi aliquid rogo explanari.

Capitulum .VI. Pater D.
D. iij.

Sire debes quod acerbissime temptationes et magis periculose iste sunt. videlicet. hesitatio in fide catholica. despectio dei misericordia. et spiritus blasphemie contra deum et sanctos eius. ac temptatio sibi metipsum iniuriendi manus et perimendi. et quedam perplexitas que rulse conscientie medicinale consilium non admittentis. Istas temptationes maxime viri religiosi et timores deum sustinere solent. quia malignus spiritus cum non potest per carnalia vitia hominem religiosum decipere. per temptationes spirituales et intricatas querit et conatur uertere. temptatio autem in fide catholica solet diuersimode euenire. viz cum aliquis dubitat de trinitate personarum et de unitate diuine essentie vel de incarnatione christi. vel de facto corporis et sanguinis christi. et multis alijs que tenet fides catholica et ad que christifideles fide tenentur adhibere. **E**t de desperatio de misericordia dei solet euenire propter multitudinem criminum commissorum. quasi aliquis timet sibi propter excessibus suis etiam existens in statu penite sibi denegari misericordiam diuinam. **I**tem spiritus blasphemie est cum aliquis cogitat indigna et indecentia de deo vel contra deum et sanctos eius et similia. que redolent blasphemiam. **I**tem temptatio se perimendi oritur ex desperatione. sicut legimus de iuda qui lacrimis se suspendit. **I**tem perplexitas que rulse conscientie medicinale consilium non admittentis est. quando aliquis format sibi conscientiam de aliquo facto ubi peccatum non est. vel cum aliquis sepius confitetur peccata sua et tamen non potest quiescere in conscientia sua quousque frequentius iteret illa. eo quod semper quedam remorsum conscientie et perplexitatem in corde suo sentiat. **Q**ui igitur ta-

lia patitur et in quo huiusmodi temptatio preualet magnam iusticiam animi etiam longo tempore et pluribus annis intra seipsum sustinet. hoc et alia plura similia que perplexa sunt cum preualet generant conscientiam erroneam in tantum. quod homo obzupne his perplexitatibus etiam consilium salubre quod ei ab alijs offert suscipere non ualet. **C**ontra premissas autem temptationes et perplexitates ista maxime valent remedia. **P**rimum consolentur et non timeant illas temptationes qui sustinent eas. quia magis ad merendum proficiunt patienti quam ad detrimendum non sentit. **S**ecundum quod patienter tolerant. sicut si sathanas aliquem visibiliter vel sensibiliter tribularet. **T**ercium quod non curent nec rationando eis resistat quia ex hoc magis quasi conflagrate inflammantur sed ad alia tractanda homo se conuertat. quibus abstractus a se obliuiscatur passionis sue. sicut corporali passione laborans. si habet quo occupatus obliuiscatur sui leuissimum interim torquetur. **Q**uartum ut orationibus suis et aliorum bonorum hominum misericordie diuine imploret remedium et auxilium. de istis temptationibus periculosis et remedijs ac fructu sustentibus illas beatus gregorius sic dicit. **T**emptatio contra fidem et spiritus blasphemie et consimiles nec fugere possumus nec repugnando vincere. quia quanto plus indignamur nobismetipsis et disputamus cum ipsis. tanto plus earum rabies non curande sunt nec timendum modo non consentiat eis et patienter earum infestatio quasi quoddam diabolicum susurrum supportet. quod aliter compesci non potest. non enim solent bonis periculose temptationes nocere sed sunt sepe presagia future gratie et amplioris consolationis et victorie.

rum purgatrices et maioris meriti co-
operatrices. diuinevero castigaciones
humile et patienter sunt tolerande. et
eis est deuote obrpandum. ut et fortes
simus in fide et a mandatis dñi nunq̄
declinemus. et dñs permittit hoīnem
tēprari ut cognoscat homo fragilitatē
suā. De hoc dicit maximus sic. Qñ inci-
pit mens in caritate dei. perficere tunc et
demon blasphemie incipit eā tempta-
re. et hmoi cogitaciones ei submittit. q̄
les hoīm quidem nullus. solus autem
hmoi pater dyabolus adinuenit. hoc
vero facit inuidens deū amanti. ut in
desperacionem veniēs. utpote q̄ talia co-
gitauit non amplius audeat per se
tam orōem ad eam reuolare. nihil autē
hinc. pficui sequit̄ p̄cedo ad p̄riam in-
tentōem. sed et potius certiores nos p̄-
ficir. cū em̄ pugnamus et impugnam̄.
pbabiliores ac p̄cordialiores in ca-
ritate dei inueniemur. **G** De cō-
scia vero erronea in quadaz summa p̄-
modū questionis sic dicit. **U**tr̄ p̄scientia
erronea obliget hoīem ad faciendū vel
obmittendū id qd̄ p̄scientia dicat. **P**i-
tendū q̄ sic. q̄ credēs se ad aliquid te-
neri et non faciēs incurrit p̄temptuz
Unde ad **Roma. xiiij.** Omne qd̄ non
est ex fide peccatū est. **Glo.** Omne qd̄
fit p̄tra p̄scientiā edificat ad gehennā
Manente autē p̄scientia erronea homo
p̄plexus est. non tñ simple p̄plexus.
q̄ p̄t et debet deponere talem p̄scientiā.
vel p̄ se vel per alterius p̄siliū. hoc in sū-
ma. Sed sunt nonnulli qui cū patiun-
tur istas piculosas et p̄plexas tēprati-
ones in magnā turbulentiā et tristitiā
mentis p̄pter hmoi temptamenta in-
cidunt. et in cunctis operibz etiam bo-
nis q̄ faciunt cor merens et amaricatū
hñt. et per p̄sequēs magna impedi-
ta ex hoc in suis orōnibz et spūali exer-
cicio sustinēt. nec etiā valent in tali p̄-

plexitate et merore positi a suis contra-
tribz aut senioribz sanū p̄siliū suscipe.
ut solent. sed rñderi sibi diuinus sup
suis passionibz et temptacionibz quas
sustinent p̄cupiscunt ut inde p̄solatōz
accipiant. Sed omnipotens deus nō
solet rñderere cibz et orōnibz singulor̄
ad se in suis tribulacionibz et anxietat̄
tibi clamantiū. sed edidit tale eloqui-
um videlicet sacram scripturā et exēpla
p̄cedentiū pat̄z per qd̄ singulis satisf-
faciat etiā in quacunq̄ tribulacōe aut
temptacōe p̄sistant. Unde apostolus.
Quaecunq̄ scripta sunt ad nostram do-
ctrinam scripta sunt. ut per patriam et
p̄sciam scripturaz spem habeamus.
D Beatus etiā grego. **xxiij.** mora.
exponens illud. Semel loquit̄ deus et
secundo id ipsum non repetit de hoc sic
ait. ac si dicat. Deus in singulor̄ cor-
dibz p̄riatis vocibz non rñdet. Sed
tale eloquium p̄struit per qd̄ cunctor̄
questionibz satisfaciāt. In scripturis
quippe eius eloquiū causas nostras sin-
guli si requirimus inuenimus. nec est
opus ut in eo qd̄ specialiter quisq̄ tol-
lerat rñderi sibi diuina voce specialiter
querat. ibi em̄ nobis omnibz in eo q̄
specialiter patimur p̄mūter responde-
tur. ubi vita p̄cedentiū sit forma se-
quentium. ut em̄ vnū est pluribz p̄se-
ramus. ecce dū passiōe aliqua vel mo-
lestia carnis afficimur. scire fortassis
occultas causas passiōis eiusdem vel
molestie optamus. quatenus in eo qd̄
patimur ex ipsa re p̄ cognitione p̄sole-
mur. sed q̄ de specialibz nostris temp-
tacionibz nequaq̄ nobis singulis spe-
cialiter rñdetur ad sacram scripturaz
recurrimus. ubi videlicet inuenimus
q̄ paulus carnis infirmitate perficif.
q̄ idcirco illa infirmitate temptatus
audiuit. sufficit tibi gratia mea. nā vir-
tus in infirmitate perficif. qd̄ p̄pterea
D. iij.

dictum est ne figillatim nobis omnibus diceres. in scriptura ergo sacra voce dei afflicto paulo audiimus. ne cum fortaſſe affligimur ſinguli audire eam priuatam ſolationem querimus. non ergo dominus ad omnia nobis reſpondet. quod ſemel loquitur et ſecundo idipſum non reperit. id est. in his que per ſcripturam ſacram ad patres pertulit nos erudire procura vit. **D**iscant igitur ſancti doctores ecclesie dum intra eam laborare quosdam puſillanimitate conſpiciunt. quod deus nobis ad verba omnia non reſpondet. quod ſemel loquitur deus et idipſum ſecundo non reperit. id est. cogitationibus vel temptationibus ſingulorum non iam paſſim propter arduas voces nec per angelica officia ſatiſfaciat. quod ſcriptura ſacra quicquid preſentibus ſingulis euenire apprehendit. et in illa per exempla precedentium etiam vitam ſequentium informare curauit. **H**ec greg.

Si vero aliquis in ſuis proplexis temptationibus nec per ſacram ſcripturam nec per exempla ſanctorum per ſolationem percipere tunc manifeſtet ſuam paſſionem alicui viro religioſo timenti deum. et ab illo conſilium de ſuper requirat et dictis illius tanquam a deo. platis fidem credulam adhibeat et omnem metum inordinatum et proplexitates erronee conſcientie deponat. ad quod hortatur beatus gregorius. ſic dicens. recurre ad hominem viuus deum in homine conſule aperi impedimentum et quere medicamentum auſculta non hominem de ſe mendacem ſed per hominem deum veracem reſpondentem docentem ſolantem et hortantem et diſce diligenter ne ſenſu proprio pro tollendo impedimento tali forſitan vtaris in medio. de quo poſtmodum impedimentum maioris occaſio ſicut eſtuans contra eſtum aqua ſe inſrigidat. et exinde poſtea magis eſtuat. **H**ec greg. **R** Et norandum quod nonnunquam homo omnia reme-

dia iam predicta ſuis paſſionibus et temptationibus exhibet. nec tamen ab illis abſolui valet. ſed prius dominus hoc ſuo occulto iudicio fieri permittit et etiam exaudire precibus ad ſe clamantium diſſimulat ut per tales tribulationes et temptationes quas paciuntur nec cito liberantur eorum exceſſus et peccata prius contra deum commiſſa. cooperfectius purgentur et emendentur. non preteruere debet in timore dei quiſquis talia ſuſtinet et non deficere etiam ſi marinis temptationibus et tribulationibus turbetur. quod prius conditor noſter qui labores et dolorem humiliuſque conſiderat ultimo cum ſe iam homo quiſi deficere putat ab omnibus tribulationibus et temptationibus miſericorditer liberat et dona gratie ſue eidem largitus preſtat. **H**oc aliquoſiter tangit beatus gregorius. x. moral. exponens illud. **E**t cum te conſumptum putaueris orietis ſicut lucifer ſic dicens. **S**epe namque nos tot temptationibus obſidet. ut ipſa numeroſitas pene ad lapſum deſperationis inclinaret. unde plerumque mens in redituſque vertit. vix ipſa virtutis ſue bona conſiderat. tota dolens et enumerare non valet. quanto cogitationum tumultu vaſtaſque. ruitur a ſe per lameta conſpicit. **Q**ue ne arma repugnatōis arripiat grauis merore ipſe tradidit circūductos cuiuſlibet oculos obſcuritas obſidet. et cum viſum tenebre ſemper impediunt. mens meſta nil aliud quam tenebras videt. ſed apud miſericordem iudicem ſepe hec ipſa per nobis ſubtilius triſticia erorat. nam merore noſtri caliginem conditor conſpicit et ſubtracti luminis radios reſundit. ita ut erecta prius perſita mens vigeat quam paulo ante de certantia vicia ſubie caleſceſceſcebat. mox corpore pon dūſque diſcutit atque ad contemplationis lumen poſt turbationis ſue tenebras erumpit. mox in gaudio perfectus atollit. quod iter temptationibus prius cadere ex deſperatione co-

gebat sine cogitationis certamine pre-
 sentia despicit. sine dubitationis obsta-
 culo deventura retributione p̄dit. iu-
 stus ergo cum se p̄sumptum putauerit
 vulcifer orit̄. q̄z mox vt tenebescere
 temptationum caligine ceperit. ad lu-
 cem gr̄e reformaf. ⁊ semetipsum mō-
 strat diem iusticie qui casurum paulo
 añ t̄muit in noctem culpe. h̄c grego.
 Dicit etiam de hoc ysidorus. Sepe iu-
 sti mentē vart̄is v̄rationū temptatio-
 numq̄ doloribz vires demonū cruciat̄
 Unde interdū vsq̄ ad despatiois an-
 gustiam coartaf. permanenti autē in
 dei amoze anime. ⁊ ipsa talis angustia
 ad meritum pficit. Nam siue in aīma
 siue in corpore per instinctū immūtoz
 spūm quelibet aduersa inuitus patie-
 tur. dei v̄tq̄ p̄missum id patitur. qd̄ si
 hoc ip̄m ad dei gloriā humilis refer-
 rat ⁊ dicat qd̄ p̄ corporis passione iob
 dixit. Si bōa suscepimus de manu do-
 mini. mala aut̄ quare nō sustineamus
 Iste non sepat̄ a deo sed p̄iungit̄. q̄li-
 bet atroci iniuria vel angustia torqueat̄
 tur. multa iustus in anima patit̄ aduer-
 sa instigatōe demonum. ⁊ talibz tem-
 pramentis perire a gloria vite eterne.
 non enim p̄t. q̄z pius dñs ad damnari-
 onem culpe non reputat. qd̄ de sue ma-
 iestatis p̄missu nolens qui patit̄ por-
 rat. Nam ibi peccamus vbi cupidita-
 tem vel voluntatez deslectimus. vbi ve-
 ro violenter adducimur. ⁊ si facinus
 aut p̄ flagicio non est miseria. aut p̄ fa-
 cinoze flagicio non est. sed qui deum p̄-
 interrogata laudat miseria p̄missio. p̄cul-
 dubio caret facinoze. h̄c ysid̄. De in-
 te norandū q̄ nō solū istis temptamē-
 tis iam p̄missis est repugnandū. ve-
 rum etiā omnibz temptationibz cū dei
 adiutorio est viriliter resistēdū. q̄z in hac
 vita hōi posito temptatio deesse nō p̄t.
 sed aliud est pctō per p̄sensum seruire.

⁊ aliud est peccato tempranti resistere
 aliud dñanti seruire. vt testaf bea. gre.
 Et apostolus dicit. Non regnet pecca-
 tum in vestro mortali corpore. Non em̄
 ait. non sit. sed non regnet. q̄z non esse
 non p̄t. non aut̄ regnare hoc potest. h̄c
 grego. Concupias etiam inordinatas
 non sentire est omnino perfectoz. post
 p̄cupias vero non ire. nec eis p̄sentire
 est repugnantis ⁊ laborantis. nec eti-
 am tales fm̄ carnem ambulant. s̄z fm̄
 sp̄m. q̄z post p̄cupiscentias illicitas nō
 vadunt. Carnales namq̄ illi dicunt̄.
 qui p̄cupiscentias suas sequunt̄. ⁊ car-
 nalibz desiderijs deseruiunt. Spiritu-
 ales vero dicunt̄ qui carnalibz deside-
 rijs fortiter resistunt De hoc beatus au-
 gustinus sic d̄t. Non p̄cupiscere omni-
 no p̄fecti est. post p̄cupias vero nō ire
 lucrantis ⁊ laborantis. non em̄ ambu-
 lat fm̄ carnem qui non agit opera car-
 nis. sed fm̄ spūm ambulat. qui inuaf
 spū in mente ne post p̄cupiscentias eat.

I Dicit ⁊ de eodem richardus
 de sancto victo. Carnales dicunt̄ qui
 post p̄cupiscentias suas eunt ⁊ carnali-
 bus desiderijs deseruiunt. spūales v̄o
 qui corporalibz desiderijs fortiter resi-
 stunt. ⁊ spūalibus studijs vehementer
 insistant. Carnalium autem est carnis
 concupiscentias sentire ⁊ consentire.
 spiritualium sentire ⁊ non consentire
 sed resistere. sed repugnare. sed morti-
 ficare. Aliud enim est concupiscentiā
 sentire. atq̄ aliud consentire. infirmi-
 tati vero deputat q̄ contra voluntatem
 concupiscentiam sentimus. Malicie
 q̄ concupiscentie ex deliberatōe con-
 sentimus. illa venialis. ista damnabi-
 lis. De richardus. Dum igitur ma-
 lignus spūs suggererit nobis turpes
 cogitatōes ⁊ malū desiderium resista-
 mus sibi. q̄z inimicus noster potest ex-
 citare temptationis motū. s̄z in nobis

est si voluerimus dare vel negare sensum. Unde dicit beatus bernardus. Potest inimicus excitare temptationis motum. sed in te est si volueris dare vel negare sensum. in tua voluntate est si volueris inimicum tuum facere seruum tuum et omnia tibi cooperentur in bonum. Ecce enim inflammat tibi inimicus desiderium vanitatis aut impatientie cogitationes ingerit aut excitat libidinis motus tu solus modo non senseris. et quoties resisteris toties coronaberis. Credo etiam si cogitationes istas quae cito in nobis aduertuntur non patimur remorari sed in spiritu vehementer animus aduersus illas excitatur et inimicus sensus abscedit. nec tamen libenter illico reuertitur. hoc beatus bernardus. **¶** Notandum quod quaelibet cogitationes peruerse quibus sunt valde turpes et imunde cor et mentem non polluunt cum ratio non sentit. Testatur hoc beatus gregorius dicens. Cogitatio quantumlibet imunda mentes non polluit cui ratio non sentit. Et beatus augustinus. Nihil mihi obicit dum temporis de crimine. dum modo prauo sensu caream in amore. Et sicut dictum beati bernardi. Quanta sibi diabolus aduersus nos temptationum erigit machinas. quantum non tenet locum cordis per prauum sensum peccati non obicit. **¶** Considerandum etiam est quod omnipotens deus illos quos sibi ab eterno elegit cum eos aduersionem et ad viam salutis reuocat solet in eis concupiscentias et mala desideria successiue abscidere. Nam in vere penitentibus destruere consuevit nonnunquam dominus actum turpitudinis ut opera illicita non committant. in incipientibus vero et nouiter conuersis consensum peccati. in proficientibus autem illicitam delectationem mentis sed in valde perfectis motum titillationis. nam multi quibus ad magnam perfectionem profecerint. stimulum carnis sue extinguere non possunt.

Ista tangit richardus de sancto victore exponens illud psalmiste. Vox domini intercedens flammam ignis sic dicens. Possumus hanc literam sic exponere ut possit incipientibus et proficientibus pariter et perfectis congruere. Et notandum quod non ignem extinguere sed eius flammam promittit intercedere. ignem enim istum quod diu videmus hoc est peccati fomitem intra nos meripos habemus. sed non eque eius semper flammam sustinemus. tunc enim ignis in flammam prorumpit. quando estibus carnalis incendij nos urit. primo ergo titillat carnem. secundo delectatione turpi coinquinat mentem. tamen per consensum prauitatis subdit sibi rationem. Disitaque gradibus sulphurea illa flamma libidinis creescit. sed eisdem quidem gradibus conuerso tamen ordine ad vocem iubentis domini decrescit. Quia igitur impenitentibus dominus destruit actum turpitudinis in conuersis actum voluptatis. in proficientibus contagium delectationis. in perfectis quibusdam motum titillationis recte dicit. Vox domini intercedens flammam ignis. primo namque vox illa domini intercedens flammam ignis incipientibus et nouiter conuersis intercedit. quicquid inclinare possit sensum rationis. in proficientibus autem sepe aufert illicitam delectationem mentis. In raris et valde perfectis remouet etiam titillationem carnis sue. Multi tamen quibus ad summam perfectionem profecerint. stimulum carnis sue extinguere non potuerunt. sed divina hoc dispensatione in eis actum credidit. quomodo quidem quod dicitur quod vitilinus accidat latere non potest. et in alijs quidam fiebat ad demonstrationem singularis fortitudinis. quae tales erant quod sepe pugnare assidue triumphare sufficerent. in alijs autem ad custodiam habitus carnis. quoniam singulare aliquod bonum prece

teris alijs omnibus acceperant. hxc **Ri**
char. Unde penitentes cum primo puer
tunt ad dñm per malignos spūs infes
stant et sepius pertrahunt. et si non ad
opus peruersum. tñ nonnunq̄ ad con
sensum peccati prauū. Sed tales dñt
statim per pñam resurgere. et p̄tra hu
iusmodi insultus et temptatōes demo
nū resistendo pugnare. et de cetero ma
gis cauti esse. ac etiam in puritate cor
dis de die in diem p̄ficere. Quia scdm
dictū hugonis Sicut sepe cadendo di
scit homo qualiter gressum figere debe
at et caute ambulare. et in cōslictu belli
freq̄nter plagatus est. cauti⁹ venientes
ictum accipit. sic qui dyabolo sepe de
cipit. subtilius postmodum rursus
eius deprehendit. et in quibus sepius se
vicisse gaudebat. iam non spoliasset
p̄tra armasse videat. hxc **Hugo** de scō
victo. **¶** Unde antiquus hostis
maxime solet nouicios inuadere quia
scit q̄ si nouiter pueri eius prauis sug
gestionibus viriliter repugnauerint. post
modū vires ad ledendū minime habe
bit. De hoc petrus dami. sic dicit. Idcir
co infidiatōr spūs totum fel sue nequi
cie circa nouicios euomit. ideo omne
vires artificiose ac deceptorie callidi
tatis effundit. qm̄ non ignorat. quia si
tunc effectum peruersi conatus amise
rit oportunitatē ledendi postmodū mi
nus habebit. imo qui supplantare non
potuit. ruine postmodū turpiter subia
cebit. et qui rudi non p̄ualet. exerci
tato succūbet. hxc petrus dami. **¶**
Porandū etiam q̄ motus carnis illi
citi quibus temprante dyabolo homines
teneros soleant vexare et molestare. nō
tamen possunt eos ad p̄sensum peccati
pertrahere. qui et cernentes vitā istam
plenam esse afflictionibus. tāto magis
eternę patrię desiderant introitū. quā
to in hoc mūdo erumoso laboriosius

et periculosius viuunt. et illam mansi
onē celestis patrię toto corde diligūt.
quā aduersitas nulla et p̄radictio per
turbare p̄t. De hoc bea. greg. vj. mor.
exponēs illud. Et bestie terre pacifice
tibi erunt. sic ait. Nō ait pacate s̄ pa
cifice. videlz non q̄ pacē habeant. sed
q̄ pacē faciunt. Callidi quippe hostes
insidiant et affligūt. sed afflictā mens
tanto magis ad eternā patriā reditus
dirigit. q̄nto in hoc erumoso exilio la
boriosius viuunt. et verius se ḡte sui ad
iutoris humiliat. cuz p̄tra se insidias
hostiū acriores pensat. Terre ergo be
stie electis pacifice fiunt. q̄ em̄ malig
ni spūs cuz bonorū corda aduersantes
deprimunt. hxc nolentes ad amorē dei
impellunt. Unde ergo cum deo pax ro
bustior orit̄ vnde nobis ab aduersari
is durior pugna generat. **¶** Nō etiaz p̄
terre bestias motus carnis intelligi. q̄
dum mentē nostram irrōnabilia sua
tendo licecunt p̄tra nos bestias in sur
gunt sed dū cor sub dīna lege deprimi
tur etiā carnis incentiua detumescunt
vt et si temptando submurmurent. ne
quaq̄ tñ vsq̄ ad effectum operis quasi
ad apertū morsus rabiē exurgūt. qui s̄
em̄ in hac corruptibili carne adhuc
subsistēs has cū bestias terre plene edo
mat. cū ille ad terciū celū raptus egre
gius p̄dicatōr dicat. video aliā legē
in mēbris meis legi mentis mee repu
gnantē. Sed aliō est bestias in campo
opis sentientes aspicere aliud p̄tra cor
dis caueā fremētes tenere. redacte nā
q̄ intra claustra p̄nientie. et si adhuc
reptando rugiūt vsq̄ ad morsus tñ vni
us actōnis illicite nō excedūt. pacifice
itaq̄ sunt bestie terre. q̄ motus carnis
et si p̄ desideria palpitāt. apta tñ nos
p̄dictōe opis nō impugnāt. quibus per
hoc ip̄s q̄ pacifici dicunt etia id qd̄ de
malignis spiritibus dixi nō incōueniē

accipit. motus etiā carnis nobis pacē
 cū deo faciunt cū temptādo p̄radicūt
 nā iusti mēs in eo q̄ ad sup̄na dirigūt
 ex corruptibili corpore graui bello fa-
 rigat. que ⁊ si q̄n a desiderijs celestib⁹
 huius mūdi q̄libet minima delectatōe
 tardat. ip̄o bello sue temptatōis impel-
 lit. vt illud toto corde diligat q̄d p̄ra
 dictio nulla p̄turbat. vnde fit vt quietē
 intimā ad memoriā reuocet ⁊ carnis
 sue illecebra fugiēs ad illā pleno amo-
 re suspiret. Considerare em̄ ex tempta-
 tione quisq̄ p̄pellit. Cū vel quo cecide-
 rit qui postmodū dei pacem deseruit.
 iram sibi p̄ra se exurgere semetip̄m
 sentit ⁊ tūc verius videt de se cura dei
 dilectione cecidit. vel quid p̄didit qui
 a se dilapsus suā in septumeliā inue-
 nit. Pacem ḡ nobis cū deo terre bestie
 faciunt. q̄ motus carnis dū nos temp-
 tando lacecūt ad amorem quietis in-
 time impellūt. hxc greg. **S**ed
 hoc considerandum. q̄ quis caro n̄ra ni-
 hil desideret sine aīa a qua accepit sen-
 sus p̄ quos sumit ⁊ motus. debet tñ ea
 dem aīa subdite sibi substantie hoc est
 ip̄i corpi negare ea que nociua sunt. ⁊
 a corporeis cupiditatib⁹ ⁊ cupiscen-
 tijs eam refrenare vt eo liberius possit
 rebus vacare diuinis. De hoc leo papa
 in quodā sermone sic d̄t. Quis n̄ il ca-
 ro sine aīa desideret ⁊ in accipiat sen-
 sus vnde ⁊ motus. eiusdē tñ aīe ē que
 dam subdite sibi negare substantie ⁊ in-
 teriori iudicio ab inconuenientib⁹ ex-
 teriora frenare. vt a corporeis cupidi-
 tatib⁹ sepius liberata in aula mentis
 possit diuine vacare sapie. vbi em̄ sire-
 pitu terrenarū silente curarū in medita-
 tionib⁹ sanctis ⁊ in delicijs letet eter-
 nis. q̄d ⁊ si in hac vita difficile est pri-
 nuari. p̄t tñ frequē assumi vt sepius
 ⁊ frequētius diuitijs spiritualib⁹ q̄ car-
 nalib⁹ occupemur. ⁊ cū meliorib⁹ cu-

ris maiores impendimus moras. in
 incorruptibiles diuitias etiā t̄pales
 transeant actiones. hxc leo papa. **N**
 Notandū etiam q̄ quicūq̄ vincere vo-
 luerit vitiū aut passiones temptatio-
 num quas patit. debet idem vitiū p̄
 quod maxime infestat explorare ⁊ cō-
 tra illud principale certamen arripere
 ⁊ omnem curam ac sollicitudinem in
 illius vitiū expugnationem adhibere.
 quo deuicto facilius poterit sequentia
 vicia ipsum impugnantia cum adiu-
 torio dei superare. hoc commemorat sera-
 pion abbas in collatione patrum sic
 dicens. Cū igif octo vicia oē genus
 hōim pulsant. non tamen vno modo
 perpetrunt cunctos. in alio namq̄ spi-
 ritus fornicationis locus obrinet prin-
 cipalem. in alio superequitat furor. in
 alio xenodoria vendicat tyrannidem.
 in alio arcem superbia tenet ⁊ cū p̄stet
 omnes ab omnibus impugnari dicit
 so tamen modo ⁊ ordine singuli labor-
 ramus. Quamobrem ira nobis aduer-
 sus. hxc arripienda sunt p̄elia. vt em̄
 vnusquisq̄ vitiū quo maxime infesta-
 tur explorans quidem aduersus illud
 principale certamē oēm curam men-
 tis ac sollicitudinem erga illius impu-
 gnationem. obseruationemq̄ em̄ deū
 gens aduersus illud quotidiana vici-
 tis cordis suspiria crebraq̄ gemitū te-
 la prosequens. aduersus illud vigilia-
 rum labores ac meditationes cordis
 sui impendēs. indefinētes quoq̄ orō-
 nis sue extirpatōem ab illo sp̄aliter ac
 iugiter deposcens. Impossibile nāq̄
 est de qualibet passiōe triūphus quepi-
 am p̄mereri. priusq̄ intellexit iduscia
 vel labore p̄riori victoriā certaminis se-
 metip̄m obtinere non posse cum tamē
 valeat emundari. necesse sit cum die

noctibus in omni cura et solitudine permanere. cum se senserit absolutum rursum latebras sui cordis simili intentione plustret et excipiat sibi quam inter reliquas prospexerit diriozem. atque aduersus eam specialius omnia arma spiritus promoueat et ita specialioribus superari celerem habebit de residuis facilem victoriam. quod et mens triumphantium processu reddet fortior et infirmior. pugna succedens promptior ei. puentum faciet preliorum. itaque viris semper robustioribus superatis atque infirmioribus succedentibus parabit nobis absque ulli discrimine perfecta victoria. hxc Ierapion. **S**unt etiam alia remedia contra impetus temptationum. videlicet bona occupatio. humilis oratio. et diligens sollicitudo. **P**rimo enim debet homo semper aliquid operis facere. ne a dyabolo inueniat occasus. quod qui bono vacat exercicio non cito rapit a temptatione. Unde beatus Iheronimus. **F**ac aliquid operis. ut dyabolus te semper inueniat occupatum. spiritus in manu tua sacra sit lectio. ama sciam scripturas et carnis vitia non amabis. **D**icit et beatus Augustinus. **N**on facile rapit a temptatione qui bono vacat exercicio. **U**nde homo religiosus otium sine studio et letis est multum periculosum. **L**estante Seneca qui dicit. **O**cium sine letis mors est et otium hominis sepultura. **U**nde de nouo beatus Iheronimus. **N**on per otium et delicias sed per multas tribulationes et temptationes veniendum est ad christum. **S**ecundum remedium contra temptationes est humilis oratio. **Q**uis enim gravis sit nobis inimici temptatio. multo tamen grauior est illi nostra oratio. frequens namque oratio vitio est expugnatio et omnium temptationum expulsio. **U**nde dicit beatus Gregorius. **Q**uocumque impugnavit vitio contra hoc fiet oratio. quod frequens oratio vitio est expugnatio. **Q**uanto grauiori tumultu

minur. tanto insistere orationem ardentius debemus. **D**icit et beatus Bernardus. **G**rauis est nobis inimici temptatio. sed longe grauior est illi nostra oratio. ledit nos eius iniquitas atque veritas. sed multo amplius torquet eum nostra simplicitas et misericordia. et humilitatem nostram non sustinet. verum caritas nostra mansuetudine et obedientia cruciat hunc Bernardus. **T**ercium remedium est diligens sollicitudo. ut videlicet pravicia impugnantia nos omnem diligentiam et sollicitudinem adhibeamus illis resistendo et ea a nobis amouendo. **A**d quod hortatur hugo. sic dicit. **Q**uod timemus incidere sollicitudine studemus evitare. quod dolemus adesse sollicitudine studeamus nobis amouere et quod desideramus adipisci sollicitudine studeamus obrinere. hxc hugo. **E**t quis laboriosum sit contra inimici infidias ac temptationes pugnare assidue. non tamen erit difficile si nostram custodiam et victoriam non nobis sed gratie divine tribuimus. et nos ipsi etiam in quantum possumus cum adiutorio dei ipsis temptationibus resistamus. **D**e hoc dicit beatus Gregorius. **L**aboriosum est valde contra inimici infidias spiritus tendere. et primum quasi in alicie stare. sed laboriosum non erit si custodiam nostram non nobis sed gratie supne tribuimus. ita tamen ut et ipsi quantum possumus sub protectione divina vigilemus. hxc Gregorius. **P**ugnandum ergo nobis est contra vitia et contra temptationes antiqui hominis. qui mille modos nocendi habet. fixo lumus ad victoriam pervenire. **D**e hoc in quadam omelia sic dicit. **A**ntiquus aduersarius noster dyabolus quemcumque viderit in opus pravum temptando se non posse perire. festinat maxime quantum potest in ociois etiam et illicitis sermonibus vel etiam cogitationibus immundis seducere. et ita reum efficere coram deo hominem contra. mille enim artes habet non

cendi. et ideo nobis omni vigilancia in
 intentione contra prauas cogitationes
 et callidas suggestiones pugnare necesse
 est. si volumus puenire ad victoria cert
 taminis. hxc in omelia. Nec debet time
 re seruus dei cum a diabolo per illicita de
 sideria temptat. quod per hoc exercet ad per
 mium nec putet se alienari a christo cum ta
 lia patitur. sed magis existimet se place
 re deo. quod perlicitio vitioz exercituz est
 virtutuz. De hoc dicit hugo. De inuidia
 diaboli. illicitis desiderijs nos inflam
 mando vulnerat. sed in his omnibus dei ser
 uus exercet ad permium. quod tunc ei mala
 subiecta feruunt. cum enim affligendo per
 bant non subuertunt nam perlicitus vitioz
 exercitatio sunt virtutum. Dicit de hoc
 yfido. sic. Qui passionibus anime insidian
 tibus aduersarijs cruciat non credat id
 circo se alienari a christo qui patitur talia.
 sed per hoc magis se deo commendabilem
 esse existimet sed duz patitur laudet deum
 potius non accuset. ad magnam enim virili
 tatem diuina mens iusti diuersis tem
 prationuz passionibus agitatur. per quibus
 si deo gratias egerit sineque culpe quod tali
 bus dignus sit impurauerit hoc quod ex
 passione tolerat. ei per virtute reputatur
 qui et diuinam agnoscit iusticiam et suam cul
 pam intelligat. hxc yfidorus. Et nota
 dum quod quicumque vitia superare desiderat
 et victoriam de ipsis obtinere quam etiam
 dominus ab unoquoque expectat. de
 bet prauis cogitationibus statim cum in
 surrexerint resistere. quod si diutius enim in
 seipsis residere permiserit cum magna dif
 ficultate postmodum et labore illas a se
 eliminare poterit et excludere. Unde dicit
 beatus augustinus. Sicut candidum vestimen
 tum cum fuerit sanguine aspersum si fuerit
 mox lotum candorem suum recipit. si autem in
 federit et intorxerit macula vix lauat sic
 mens humana si surgentem cogitatio
 nem deleuerit. poterit suum retinere can

dorem. si autem diutius insidere permise
 rit vix cum magno labore purgat. hxc est
 autem prima victoria secreti certaminis
 nostri quod dominus expectat et angelus. cum
 cogitationibus malignis mens humana
 fideliter occurrerit et bonis operibus ma
 los superat cogitatus. hinc laus nascitur
 hinc gloria crescit. Manifestum est enim
 apud fideliores quod non solum de factis
 sed etiam de cogitationibus aut laus aut
 vituperatio a deo iudice tribuatur. hxc
 augustinus. Sciendum etiam quod non
 omnis temptatio est culpanda. que nos
 infestat. sed illa per quam fit perbatio pro
 rius est gratulabunda. quod vita nostra non
 potest esse sine temptatione nec etiam quis
 quod sibi innotescit nisi temptetur. nec potest
 coronari nisi vicerit. nec vincere nisi le
 gitime certauerit. nec certare nisi le
 micum habuerit. Ista commemorat beatus
 augustinus. sic dicens. quod diu repugnat vitioz
 plena pax non est. verumtamen non est
 culpanda omnis temptatio sed illa gratu
 labunda qua fit perbatio. vita enim nostra
 peregrinatio est nec potest esse sine temptati
 one quod perfectus noster per temptationes
 fit nec quisquam sibi innotescit nisi tempt
 tet nec potest coronari nisi vicerit nec
 potest vincere nisi certauerit. nec potest cer
 tare nisi inimicum et temptationem ha
 buerit. habundat ergo in mundo. sed
 maior est qui vicit mundum. Estus ma
 gnus est seculi sed maior est umbra sub
 alis dei. Quis pertinens ad christum
 non varijs temptationibus agitatur.
 noli ergo timere permissum aliquid fa
 cere temptatorem. habes misericordis
 simum saluatorem qui dat potestates
 habet equitatem. temptaris ut probe
 ris. temptaris ut a teipso inueniaris
 deus temptat ut doceat. dyabolus ut
 decipiat. cui tamen nisi ille qui temp
 tat locum dat inanis temptatio et irri
 tunda repellit. hxc augustinus. Sed tamen

pia corda cum cogitationibus illicitis
 et delectationibus carnalibus pulsantur quibus
 uis illis cum ad iurore dei resistent. tunc
 quod trillant delectatione inordinata. et
 patiuntur propter hoc impedimenta inter
 dum in orationibus et alijs bonis operibus.
 habent propter hominum impedimenta et ter-
 rationes remorsum conscientie et tristitiam
 mentis gerunt. sed non sunt timende
 tales cogitationes quocumque tempore vel ho-
 rum. dum modo uigiliter eis resista-
 tur. quod labor est in tali pugna ubi de-
 lationi male resistit animus. et quod resi-
 stentem fatigat. uincens coronat. Hoc
 probat hugo de sancto victore in lib. de
 archa noe sic dicens. Dicit inquam ali-
 quis sepe se cogitationibus quibusdam
 preteritorum malorum per illicitam quan-
 dam delectationem in animo renascen-
 tibus perturbari atque admodum ex hoc
 peritari. propterea nonnunquam etiam in
 tempore orationis his pulsari et vexari. Breui-
 ter respondeo. si pugna non esset. victo-
 ria nulla esset. quod autem subiunxisti malle
 te in alio genere fatigari ubi labor esset
 sed periculum tantum non esset. Et ad hoc
 similiter respondeo. si nulla delectatio esset
 in cogitatione. nullus omnino labor esset in
 praedictione. quod animus omne quod non delectat
 ter facile refuraret. hic uero labor est cum
 eo pugnare quod placet. hoc est amare pa-
 riter et improbare. quod cum delectatio si si-
 mul est. propositum in bono non solum non nocet.
 sed prodest. quod in eo quod resistentem fa-
 tigat. uincens coronat. Sentire enim
 solam delectationem sine sensu pena est
 non culpa. quod uirtutum quod in nobis ex fomi-
 te peccati sine ratione oritur. per rationem re-
 frenatur. per gratiam excusatur. Unde paulus
 dicit. Nihil damnationis est his qui sunt
 in christo ihesu qui non secundum carnem ambu-
 lant. est tamen omne peccatum quod contra ius-
 ticiam mouetur sed non damnabile quod
 per gratiam excusatur. hinc hugo. Unde

cum homo aliquem motum inordina-
 tum in mente vel in carne senserit non
 delectetur vel sentiat. sed statim resistat
 Nam demonum est nobis suggestiones
 malas immittere. sed nostrum est illis
 non sentire. nam quotiens resistimus
 torrens deum honoramus. angelos leti-
 ficamus. nosmetipsos eterna gloria cor-
 ronamus. De hoc dicit beatus bernardus. Si
 homo aliquem motum ad id ad quod non
 debet moueri se senserit. non sentiat.
 sed illico resistat. Nam solus sensus re-
 os nos facit. etiam si aliquid impedi-
 ne opera subsequantur. tunc enim mori ani-
 ma sicut scriptum est dicitur cum ipsa ratio
 pro sensum ad peccatum curuat. Anima
 enim que peccauerit ipsa morietur. resi-
 stat ergo ne moriatur. pugnet ut corone-
 tur. Molestia ergo lucta sed fructuosa
 quod et si habet penam. adhibeat et uictori-
 am. non nocet sensus ubi non est sensus.
 imo quod resistentem fatigat. uincen-
 tem coronat. Demonum est nobis ma-
 las suggestiones immittere. nostrum est
 illis non sentire. Nam quotiens resisti-
 mus. torrens dyabolum superamus. an-
 gelos letificamus. nosmetipsos beati-
 ficamus. deum honoramus. Ipse enim fi-
 lius dei nos hortatur ut pugnemus et ad-
 iuuat ut uincamus. certantes spectat. de-
 ficientes subleuat. uincentes coronat et
 na gloria. Unde et secundum beatum iheronimum. grata et de-
 sideranda temptatio est. cuius premium
 speratur a christo in celo. quod uir dicitur petrus da-
 per bellum uenit ad pacem per laborem tra-
 sit ad requiem. non est enim sine pugna victo-
 ria. nec absque uictoria uenit ad coro-
 nam. hinc petrus da. Utile etiam scis est ut dicit be-
 da temptationum flammis examinari uel tem-
 ptari. quod si fortes fuerint appeant. uel
 cognita per temptationes sua infirmitate
 fortiores fieri discant. et sic cum probati fu-
 erint accipiant coronam uitae. hinc beda

X Et notandum quod quanto quis

feruētius resistit temptationibus tanto validius a maligno spiritu impugnatur. sed quāto plures sunt pugne temptationū. tanto sunt copiosiores corone uicentiu. Unde dicit beatus ambrosius. Quāto plura certamina tanto precelsius uirtutū corona. **U**n et iohānes abbas montis sinai in tractatu de. xxx. gradibus sic dicit. **A**ia que ē sine pigriritia contra seipsum demones excitat multiplicatis deo preelquis multiplicatae sunt et corone. qui non plagatus est ab impugnantibus penitus non coronabitur. Et glosa super eodem tractatu ibidem sic dicit. **Q**ui enim uicerit deones percutientes et plagantes eis resistendo. licet plagetur coronabitur. plagas namque suscipit qui temptatur et plagas retribuit. qui temptatione potenter impugnat et repellit qui deo consentit non tamen plagatur sed moritur. et ideo non coronatur. qui deo non consentit ex uirili resistētia plagatur quidem sed propter angustias et labores quas sustinet coronabitur. **H**ec glosa. **E**t quibus superius sit dictum quod tria sunt que hominem spiritualiter impugnant. uiz diabolus mundus et caro. tamen et plures possent assignari. que nos impugnant licet singularis interior sit diuersa uiz ista septem. deus. primus. diabolus. mundus. caro. homo seipsum. et opera uictiosa. deus impugnatando temptat ut perficiat. primus ut noceat. homo seipsum ut sibi satisficiat. bona opera ut homo perficiat. de tribus primis dicit beatus gregorius. **A**lia a deo alia a proximo alia ab aduerso sustinemus. de sequentibus tribus dicit beatus bernardus. **I**mpulsator hominis est mundus caro homo ipse. **B**onū deo opus est quod etiam nos impugnat per suā difficultatem. **P**ropterea nos deus impugnat aliquando in rebus per earum subtractionem. aliquando in corpore castigando nos per infirmitatem. aliquando in anima per gratie subtractionem ut ad celestia desideranda nos inuitet. **S**ecundo

primus nos impugnat in rebus nos spoliando uel famam demigrando uel corpus vulnerando et quibuslibet aliis iniurijs nos grauando. **T**ercio diabolus nos impugnat per prauas suggestiones et malas immissiones. **U**n dicit beatus bernardus. **I**lle callidissimus serpens. cui nullus studium aliud nisi fundere sanguinem animarum hic est qui iugiter machinatur malum uenenatis suggestionibus sufficit illicitos motus in flammam. nam mille nocendi artibus corda hominum reprobare non cessat. **Q**uarto mundus nos impugnat ante et retro a dextris et a sinistris sensibus nostris exterioribus suas offerens uanitates. **U**n beatus bernardus. **Q**uorundam huius oblectamenta. tot uir iustus patitur temptamenta. dicit etiam nobis illud sapientie ueritate fruamur bonis que sunt. **Q**uinto impugnat nos caro nostra periculis nobis illud sapientie. **U**enite uino periculis et unguento nos impleamus. **E**t beatus bernardus. de eodem nos ipsi gestamus laqueus nunc uobis circumferimus inimicum carnem hanc loquor de peccato genito. **S**exto impugnat homo seipsum quoniam ex uelamenti temptatione deus iam est in deliberatione iudicandi consensum. **U**n dicit beatus bernardus. **N**oli mirari uisusque a deo homo impulsor est sui ipsius et suimet precipitator ut non sit in altero formidet. si ipse solus a se ipso manus contingat manu tua dico consensum tuum. hunc solum contingas et impugnatione non nocebit. **S**eptimo impugnat nos opera uictiosa que ex uitiata natura primorum parentum non delectat operari omnem enim uirtutem et omne bonum difficulter facimus nisi per uiam assuetudinem ipsarum operatio transeat in affectum de modo autem vincendi ut uincamus atque ut uerba beati bernardus. dicentis. **Q**ui sumus nos aut que fortitudo nostra ut tam multis temptat omnibus resistere ualeamus. sed uidentes defectum nostrum

puris orationibus ad eius misericordiam confugi-
amus. Sciendum tamen quod deum vincimus si
eius flagella sine murmure sufferamus.
Secundo primū vincimus si iniurijs fati-
gati malū pro malo non reddamus. Ter-
cio dyabolū vincimus. si persuasionibus
eius per fortē resistentiā aditū denega-
mus. Quarto in iudicium vincimus si lumē
vere fidei teneamus. Qui eī perfecte cre-
dit deū et futurā vitā. mundū istū per-
pendit. Quinto carnē vincimus si du-
ris laboribus eius desideria exhauri-
mus. dicente aplo. Si spū scā carnis
mortificaveritis viuetis. Sexto nos ip-
sos vincimus si proxiolūtatē renūciā-
tes diuolūtatē nos poīa reformam?
Septimo bonā opā vincimus si ex fre-
quenti assuetudine ipsa trahamus in af-
fectū. Deī sequi de cumulo premiorū.
ut qui predicta oīa vicerit quod et quantum
apud deū de premio ex hoc sequitur. Sūt
autē septē premia in apoca. posita. quā vi-
ctoribus istis sunt promissa. Primo de vi-
ctoria quā deū vincimus dicitur in apoc. Qui
vicerit dabo ei sedere mecum in throno
meo. ut sicut per flagella videbar aduer-
sari. per intimā unionē dicitur mecum perpetuo
solari. Secundo vincētibz prius. promit-
tit remissio oīum peccatorū cū dicitur ibidē. qui
vicerit vestibus albis induet. Tūc dñs
dicit. Si dixeritis hominibus peccata eorū. si non
reddentes malū pro malo. dimittet vo-
bis pater celestis peccata vestra. dimissis autē
peccatis relinquitur dealbati. Tercio vin-
centibus dyabolū. promittit participatō bo-
norū oīum que dñs meruit in sua passi-
one. Tūc in apoca. vincti dabo edes
re de ligno vite quod est crux xpi. in qua pe-
pendit vita nēa. et est pueniēs. promissio
Dignū est ut quā pro virtutē xpi ac crucis
et passionis eius. omnibus persuasionibus
dyaboli viriliter resistit. fructus etiam
participet in eternū. Quarto vinctibus
mundū. promittit eterne dānatōis eva-

lio. Tūc itē in apoca. Qui vicerit non
ledet a morte scda. hoc est non dānabit
in inferno. Cū autē duplex sit mors.
culpe et pene. mortē culpe pro peccatā mor-
talia incurrimus. mors vero pene est dā-
natio quā est mors scda. Quinto vincti-
bus carnē. promittit spūalis solati-
o. Tūc ibidē in apoca. vincti dabo
manna absconditū. quod nemo scit nisi qui
accipit. dignū quippe est ut qui pro deū
dulcedinē carnis respuit. sine solati-
onis dulcedine soleat. Sexto vinctibus
semetip sos. promittit tam pūtis vite quā
future sublimatio singularis. Tūc in ap-
oca. Qui vicerit seipm faciā illū col-
umnā in templo meo. et est digna pro-
missio. nā sicut oī victoria maior est il-
la quā homo se totū vincit intus et extra.
dicente sapiente. qui dñat aīo suo for-
tior est expugnator eorū. ita talibus
maius premiū. promittit ut in via hac ces-
teris preferant et in patria gloriose sub-
liment. Septimo vinctibus hoc est in
bonis opibus laborantibus. promittit oīum
predictorū tam pūcium quā futurorū co-
piose premiatio. Tūc concludit in apoca.
Qui vicerit possidebit hoc et ero illi dñs
et ipse mihi erit filius. quod dicitur. Qui de pre-
dictis unū vicerit unū premiū habebit.
et ea cū deo manens in eternum possi-
debit.

Filius

Sire desidero quare deus electos
suos promittit diuersis temptatio-
nibus et tribulationibus in hoc modo tem-
ptari et tribulari. ut sit salubre tem-
pationes sufferre.

Capitulum VII. Pater B

Sire debes quod
sustinere temptatōes atque eiere
sistere salubre ē. nā multa bona sequuntur
hō ex sufferentia temptatōnū. quia ipse per
tribulatōes et temptatōes probatur et purgatur.
E. j.

gaf exercitaf erudif ⁊ hūiliaf. pbatur
aūt qz q̄cquid durare dz diu pbari so-
let si durabile fit ⁊ oē nobile ⁊ cap. pba-
tur si valeat sicut dz. ita d̄tus hōis bo-
ni q̄ nobilissima ē ⁊ q̄ in p̄petuū dura-
re dz. tempratōe pbat. si p̄stās fit ⁊ d̄s
pbat amicos suos aduersitate si fideli-
ter in ip̄a p̄seuerauerit. **Uñ** d̄t sapiēs
Uasa figuli pbat fornax ⁊ hōies iustos
tēptatio tribulatiois. **Et** thobie d̄t. **Qz**
acceptus eras deo necē erat vt tēptatō
pbarer te. **P**urgaf etiā hō a p̄ctis per
tribulatioem tēptationis vt dignus fi-
at glorie celestis celeri introitu. ne post
mortē idigeat grauius ⁊ diutius pur-
gari. **Uñ** in apocal. d̄t. **E**go quos amo
arguo ⁊ castigo. **P**urgaf etiā hō vt ma-
ioris gr̄e capax fiat. sicut vitz obscurū
tergit vt ap̄lioris luminis fit capax. ex-
ercitaf etiā hō p̄ tēptationes. vt agili-
or ⁊ p̄mptior fiat ad opa iusticie ⁊ d̄tu-
rum exercitia qz in statu solationis so-
la q̄es mētis ⁊ studiū deuotōis videba-
tur ei sufficere ad sūmā p̄fectionē. que
iō ei ad t̄ps subtrahit vt discat in alijs
d̄tuz studijs exerceri. nā religiosus
nō tm̄ in q̄ere deuotōis ⁊ dulcedie cō-
solarōis sp̄ualis sed etiā in labore cer-
tamimis ⁊ exercitio bone actionis q̄re
re dz studiū p̄fectōis ⁊ merēdi occasi-
onē. **E**rudif ḡ hō tēptationibz vt non
imitaf tm̄ expientijs solationū s̄ si-
duciā hēat ad deū. nā sicut q̄dā rudes
in via dei q̄ statū subtrahi sibi sentiunt
solatōis expiētiam aīo scidūt credē-
tes a se deū eē auersum p̄ gr̄az. vult at
d̄ns erudire nos p̄ subtractōez solati-
onis ⁊ inimi d̄itati scripture ⁊ fidei po-
tius q̄ n̄e q̄licūqz expiētie qz hōis nō
hēret meritū si in sola expiētia p̄siste-
ret ⁊ spes si iā teneret expiētia spes nō
eēt. p̄ patriam aūt in solatōm scripu-
raz porius q̄ p̄ expiētiam spem hēam?
credentes deū nūqz auerti a nobis per

grām. q̄ diu volūtas n̄ra a deo non est
auersa p̄sensū p̄cti. vel t̄pore negli-
gentie. **E** Dec ei sunt d̄a testimonia
gratie dei iusticia in voluntate ⁊ opari-
one. ⁊ veritas dei s̄m p̄missiones sacre
scripture que p̄mittit nobis vitā eter-
nā si mādara eius obseruemus. **Uñ**
ḡ diffidere quicūqz est religiosus si sol-
latio interne dulcedinis tibi subtrahi-
tur q̄ si d̄s derelinq̄t te vel bonā opa tua
nō sint accepta ei s̄ reuertere ad illa te-
stimonia ⁊ solare in ip̄is. s̄ vt p̄fida
d̄itati dei q̄ diu tu nō discedis ab eo p̄
assensum p̄uaricatōis mādator eius.
q̄ ip̄e nō derelinq̄t te p̄ p̄piciatōez suā
nō em̄ eligimus eū s̄z elegit nos. ⁊ p̄-
or dilexit nos ⁊ nō deserit se nō desce-
tes q̄ etiā dilexit nos nō d̄ū existentes
ei p̄ p̄ctm̄. **D** Deū elegit ⁊ dilexit
nō p̄pter nos s̄z p̄pter seip̄m ex sola bo-
nitate sua ⁊ p̄pter hoc etiā suabit nos.
hūiliat etiā nos d̄s p̄ tēptationē tribu-
lationis. vt agnoscamus qd̄ simus ex
nobis ne extollam̄ de eo qd̄ a deo acce-
pimus. **D**e ip̄is etiā bonis humilitatē
videntes q̄ n̄ra nō sunt sed dei q̄ q̄i
q̄tū voluit dedit nobis ex gr̄a sua non
ex meritis n̄ris. **E** Et notandum q̄
maxie p̄pter elatōez mētis solet d̄s p̄-
mittere diabolū tēptare hōies. sic tm̄ p̄-
mittit non vt interimat s̄ vt erudiat ⁊
hūillet. **D**e quo beatus gre. ij. moral.
sic d̄t. **P**lerūqz dū d̄tuz fructus fecerit
de reddimus dū p̄tinua p̄speritate pol-
lemus aliquātulū mēs erigit vt a seip̄-
sa existere bona q̄ h̄z arbitret. q̄ m̄m̄
rū bona atiquis hostis maliciose p̄ter-
ctare appetit. s̄z hoc d̄s nō nisi sibi bonis
ne p̄mittit vt dū mēs tēptatōe p̄llan-
te in bonis q̄bz gaudebat ⁊ curit infir-
mitatis sue debilitate p̄gnita i spe d̄ni
ad iutorij robustius solides. **E**t qz m̄ra
dispensatōe pietatis vt vñ malignus
hostis cor tēptat vt interimat. in m̄se

ricos conditor hoc erudiat ut uiuat.
 Qui etiā fidutes mentis plerūq; tue
 bat. coipō foris q̄ resistēte deo vsq; ad
 iteritū bōz corda n̄ vulnerat. q̄ppe d̄ il
 la se uice p̄mittit quantū necesse est ut tē
 prationib; erudita solident. ne ea q̄ a
 gūt bōa suis uirib; tribuāt. ne in secu
 ritatis torpore se deserāt. et a formidīs
 accinctōe dissoluāt. sed ad p̄fectus sui
 custodiā tāto solertius inuigilēt. q̄to
 se d̄ aduersariū stare in acie tēptatōnū
 vidēt. *lxx gre.* Sepe nāq; dū uiri iusti
 aius in d̄rutib; p̄ficiūt. ex illo p̄secu rē
 rudis quadā uana glā tangit. et i tūmo
 rē p̄prie p̄sumptōnis eleuat. s; d̄ditōz
 nē subleuatū in p̄spis aīm subita p̄cu
 ri tēptatōe p̄mittit. ut suā infirmitatē
 p̄ hoc ueri? agnoscat. et de d̄rutib; h̄itis
 nō p̄sumat. *Qd̄ bea. gre. xxvj. moē.* tā
 gū sic d̄i. Sepe dū uiri iusti aius in ip
 sa intentōis arce p̄sistit. dū ab oī muta
 biliratis sp̄sione se colligit. dū quicq; d̄
 in se sup̄flue abhoris p̄mit. ipsa fuerit
 rudis glā tangit. et in tūmore p̄prie p̄e
 sumptōis eleuat. q; eī magna agit q̄z
 uis de se huīlia sentiat. scit tñ magna
 esse q̄ agit. nā si magna eē nescit. ea p̄
 culdubio mīme custodit. q̄ dū custodi
 te negligit aut in eis minus p̄ficiūt aut
 ea funditus aīrit. dūz ḡ n̄a opa scire
 necesse est ut custodiamus. ex ipsa eozuz
 scia clarōnis aditus p̄d̄it. et ad opan
 tis eoz culpe manus admittit q̄ a uastā
 terapiat. mira autē dispensatōe agit ut
 d̄ditōz nē subleuatū. p̄spis aīm subitō
 p̄cuti tēptatōe p̄mittat. q̄tenus semet
 ipm in infirmitate uerius uideat. et ab
 eo quē de d̄rutib; p̄sumperat iā de se
 met ipso melioz elatōis fastu de se d̄at
 Qñ etiā p̄ heliū d̄z. de p̄ne magnitudi
 nē tuā abs; tribulatōe et oēs robustos
 fortitudine. Robusti q̄ppe sunt motus
 cordis cū nulla nisi q̄ d̄rutis sunt senti
 unt sed magnitudinē et robustos motus

deponimus qñ pulsante uirō cogimur
 pensare qd̄ sumus. robustos motus de
 ponimus qñ nō iā d̄tute attollimur s; in
 culpa p̄sentiendo obzui de ipsa q̄ q̄
 timur infirmitate formidamus. *S*
 Uultū nāq; de se p̄didit qñ sibi adhuc
 vires suppetere p̄spicit. iā sibi fiducia
 sanitatis arrogat. iā se ydoneū etiā ad
 cūcta d̄rutū culmina q̄ sola cogitatioe
 p̄cepit putat. s; cū hūc tēptatio subitō
 subozta trā suerberat eas q̄ nate de d̄
 tutib; fuerāt elatas cogitatioes fundit?
 turbat q̄i securā uirē inopiatu hostis
 ingredit. et rep̄tino gladio supboz ci
 uū colla feriunt. nihil ḡ tūc nisi p̄tinu
 us luctus agit dū capta uirē aī et mag
 natoz suoz glā cede interueniēte vacu
 at. Qñ nūc d̄z. de p̄ne magnitudinē tuā
 ac si apte diceres. *Qd̄* qd̄ intrinsecus
 de bona actōe intumueras reprime. et
 cordis motus quos ex rē opere robu
 stos hūeras de p̄ne. q; ipsa iā aduersi
 tatis tēptatōe p̄sideras q̄ frustra prius
 de te magna elatus estabas. q̄ uiz ma
 gnitudo idcirco absq; tribulatōe de p̄
 nēda d̄z. q; nimirū cū tēptatōe humili
 tas p̄ficiūt. p̄spa ē ipsa aduersitas que
 mentē ab elatōe custodit s; tñ sine ma
 gna tribulatōe nō agit. cū tranquilla
 mēs irruēte tēptatōe q̄i rep̄tino hoste
 turbat. ipsa nāq; tēptatōis aduersitas
 dū se mēri inserit. q̄sdā in illa tñbz as
 gignit. eāq; obscuritatis sue amaritū
 dine turbat. q̄ apd̄ se dudū dulcedine
 d̄rutū irradiate claruerat. uñ et aperte
 subd̄z. *Te p̄trahas noctē ut ascēdant*
p̄li. p̄ eis q̄ppe nox p̄trahit. cū suboz
ta de tēptatōe tristitia p̄solatioe p̄cita
nō finit. nā dū mēs posita in tēptatōe
p̄siderat q̄ ad d̄rutis sue pristina solidi
tate repellit supductis merorib; q̄fi q̄
būsdā tñbzis cecat. atz oī luce gaudij
eius ocl̄s claudis dū sollicite trepidat
ne hoc qd̄ deesse dudū cepat funditus
E. ij.

amittat mō tranquillitatē suā. qz pdidit
 dolz mō nevzqz ad prava opa corruat
 ptimefcit mō in quo culmine steterat.
 meminit mō in quovitiōz pfūdo iace
 at p delectatōez attēdat mō ad ēsumē
 das vires se repar. mō se eas posse resu
 mere q̄svictus iā fructusqz despat. Cū
 qz ad dictā mēre multiplices cogitati
 ones pdeūt hāc q̄si in nocte ppli p̄sur
 gētes p̄mūt. quos nimiz p̄ls ne p se sz
 dīne p̄tectoīs auxiliū p̄p̄ta subigere
 se posse p̄sūperat cū dicebat. p̄tectoꝝ
 meus ⁊ in ip̄o sperabo subijciēs p̄pos
 sub me. Sanctis q̄ppe mētibz ppli subi
 gunf. cū ab eis p̄ districte seueritatis
 p̄ntiū cogitatōes stulte dissiliūt. vt nō
 abrupta sanra smatū rapiāt sz rōm̄i sub
 dite a corde hūilē p̄q̄escāt. lxx gre. **S**
Et sciēdū q̄ donū sp̄s sancti q̄uis tri
 buat hōibz ad aīe p̄fectū. tñ cuz aliq̄s
 incipit de hoc iminēte p̄sumere lxx ea
 dē ḡa vtiliter sibi subtrahit ac tēptat
 vt p̄sumēti de se q̄tū in se infirmef oñ
 dat. tūc eī de recognoscimus bōa nēa
 vñ sint. q̄ lxx q̄i amittēdo sentimus qz
 a nobis suari nō p̄nt. De hoc greg. q̄.
 moral. sic d̄t. Donū q̄ppe sp̄s vt men
 tē p̄ra singula queqz tēptamēta erudi
 at in seprē v̄tutibz tpat vt s̄ stulticiaz
 sapiam. s̄ ebetudinē intellectū. s̄ p̄ci
 pitatiōez p̄siliū. s̄ timorē det fortitudi
 nē. s̄ ignorantia sciām. s̄ duritiā pie
 ratē. s̄ supbiā det timorē. s̄ nōnūqz
 dū mēs nēa tāti muneris plenitudine
 atqz vbertate fulcīf si continua ī his secu
 ritate p̄frui. a quo sibi hēc sint obliuif
 cif seqz a se putat hēc qd̄ nunqz sibi ab
 esse p̄siderat. vñ fit vt aliq̄n se hēc eadē
 ḡa vtiliter subtrahat. ⁊ p̄sumenti vt
 inq̄ntū in se infirmef oñdar. tūc em̄ de
 cognoscimus bona nēa vñ sint. q̄n hēc
 q̄si amittēdo sentimus. qz a nobis sua
 ei nō p̄nt. ad hoc itaqz intrināde hūili
 tatis magisteriū fit plerūqz. vt irruēte

articulo tēptatōis tāta stulticia nēam
 feriat. vt p̄turbata mēs q̄liter mal̄ imi
 nētibz obuiet. s̄ tēptatōem quō se p̄
 parer ignorat. sz hac ipsa stulticia p̄tū
 dēter erudit. qz vñ ad momētū despit
 eo postverius quo ⁊ hūilius sapit ⁊ sa
 pientia vñ q̄si amittit ī certius possi
 def. aliq̄n dū subliā itelligēto in elati
 one se aīmus erigit. in rebz imis ⁊ v̄i
 ribz graui ebetudie pigrescit vt rep̄te
 cē sibi ima clausa videat q̄ p̄uiz summa
 penetrabat sz ⁊ lxx ip̄a ebetudo intel
 ctū nobis dū subtrahit suat qz dū ad
 momētū cor hūiliat verius ad subliā
 intelligenda p̄firmat. Aliq̄n dū cūcta
 nos agere p̄siliū gravitate gaudemus
 pulsante cē emergētis articulo. p̄cipi
 tatōe subita rapim̄ ⁊ q̄ nos sp̄s dispoite
 vixisse credimus. rep̄te itima p̄siliōe
 vastam. sz tñ eiusdē eruditōe p̄siliōis
 discimus. ne nēis v̄itibz nēa p̄silia rei
 buamus. ac tāto maturius ad granita
 tē restringim̄. q̄to ad hāc q̄si amittas
 redimus. Aliq̄n dū mēs fortiter aduer
 sa p̄tēnt. subortis a duer sitatis euētibz
 hāc metus v̄lex mēs p̄cutit. sz p̄ hūc cō
 cussa discit cui turbat q̄ in q̄busdā for
 titer sterit. ⁊ tāto postvalidius fortitu
 dinē retinet. quāto hāc irruēte formi
 dine sibi ias q̄si elapsam videt. Aliq̄n
 dū magna nos scire gaudemus repen
 te ignorantie cecitate torpescimus. sed
 quo ignorātia mētis oculus ad momē
 tū claudit eo post ad sciām d̄ius apit.
 vt nimiz flagello sue cecitatis erudit
 sciat ip̄m a quo hēat. Aliq̄n dū religio
 se cūcta disponimus dū pietatis v̄ifice
 ra plene nos hēc gratulam̄ qd̄ mētis
 duricia irruēte p̄cutim̄ sz q̄si obdurati
 cognoscimus. cui pietatis d̄ius l̄ ex
 cta recipit. dū q̄si amissa āplius ama
 tur. Aliq̄n dū subiectū se dīne formidi
 aīmus gaudet repente supbia tēptate
 rigescit. sed tñ valde mox timēs. qz n

met ad humilitatē. se itē festinus in
 flectit. et tanto hāc solidi⁹ recipit q̄to
 eius virtutis pondus q̄i amittendo p̄sa
 ut **V**ira hoc nobiscū disp̄satōe agif
 ut mēs n̄a culpe q̄nq̄ pulsatōe feriat
 nā eē se magnaz viriū crederet. si nul
 lū v̄nq̄ earū dē viriū defectū intra mē
 tis archana sentiret. s̄z dū tēptatōe ir
 ruēte q̄rit et q̄i vltra q̄ sufficit fatigat
 ei s̄ hostis sui insidias munimentū hu
 militatis oñdīf et vñ se primescit ener
 uiter vel enoz miter cadere. ind accipit
 fortiter stare. tēptatus at̄ n̄ solū vires
 a quo accipit discit. s̄z q̄ta eas vigilā
 tia fuerit intelligit. h̄c gre. **¶** **S**z
 hoc p̄siderādū est q̄ nō nunq̄ iustiviri
 nō solū tēptant p̄ vitia. s̄z etiaz flagell
 castiganē. cū aut tēptant vitis pia di
 sp̄satōe p̄ ditoris agif ne de virtutibz i
 qbz p̄ficiūt extollāt. cū v̄o flagellis at
 terunt admonent ne m̄do blādiēte se
 ducant. dū illos vitia tēptant p̄ficien
 tes in eis virtutes huiliāt. Flagella dū
 illos tēptant surgētes in corde huius
 m̄di voluptates extirpāt. p̄ illa restrin
 gunt ne intrinsecus extollant. p̄ ista p̄
 munt ne qd extrinsecus appetāt **I**sta rā
 git gre. xxiij. mo. sic di. Aliqñ post p̄
 sectū virtutū nō solū tēptant vitia. sed et
 flagella castigāt. cū aut tēptant vitis
 pia disp̄satōe nobiscū agif ne his v̄
 turibz qbz p̄ficiunt extollant. cū flagel
 lis artem malis increpantibz admo
 nemur ne m̄do blādiēte seducamur.
 vitia dū nos tēptant p̄ficiētes in no
 bis virtutes causant. flagella dū nos tē
 ptant surgētes in corde h̄? m̄di volup
 tates eradicant. p̄ tēptantia vitia disci
 mus qd de nobis p̄feriētia flagella co
 gnoscimus qd de m̄do fugiamus. p̄ il
 la restringim̄ ne intrinsecus extollam̄
 p̄ ista p̄primimur ne qd extrinsecus ap
 petamus **I**n hac ḡvita dū sumus et fla
 gell artem et aliqñ vitis tēptari necē ē

Sive em̄ in laboribz flagelloz sive in
 certā ne vitioz nō solū nobis n̄a infir
 mitas innotescit. s̄z etiā in q̄tra virtute p̄
 fecerimus aḡscimus. neō em̄ vires su
 as in pace aḡscit. si em̄ bella de sunt viru
 tū expimēta nō p̄deūt **I**mprouidus ē
 miles q̄ forte se in pace gl̄iat. neō q̄p
 pe q̄tū p̄fecerit nisi iter aduersa agno
 scit. cū em̄ assunt p̄spa cerni viriū docu
 mēta nō p̄nt. vñ scriptū ē. **I**n die mā
 dauit dñs m̄iaz suā et nocte caticū ei⁹
 declauit. qz v̄iz vnusq̄sq̄ supm̄ domi in
 tranquillitate grām quietis p̄cipit. s̄z q̄
 tū p̄cepit i aduersitate p̄urbatōis oñt
Primis iḡt ferim̄ correptionibz et q̄tuz
 p̄ficiamus aḡscamus **U**n p̄ heliu d̄z. ap
 p̄inquit corruptōi aīa ei⁹ et vira illius
 mortiferis **T**ēptari iḡt vnus cuiusq̄ iu
 sti aīa corruptōi a p̄inque d̄z qñ eā ne
 virtus possit extollere p̄ flagella p̄pellit
 qd fit ex p̄ria infirmitate sentire. cor
 ruptōi vicz appropinqt. qz ex suis se vi
 ribz p̄ditōm̄ p̄rim̄ n̄ ignorat et hoc qd
 a p̄ditōe lōge est nō sibi s̄z dño tribuat
Appropinqt v̄o mortiferis qz in infir
 mitate carnis p̄ximū se p̄ctis mortez
 inferētibz respic̄. a qbz dino mūere tā
 to magis lōge fit. q̄to se eis p̄ximū ex
 suis meritis de p̄lendit **C**orruptōm̄ ḡ
 vel mortiferis appropinque est p̄sidera
 ta infirmitate hūanitat̄s sue p̄ctōzē se
 ex suis meritis cernere. atqz ap̄ se ar
 rogatiā ex p̄p̄is viribz nō h̄e **Q**uid
 em̄ sumus si p̄ditōis n̄i. p̄tectōe dese
 ramur. q̄ nimir̄ p̄tectio nunq̄ necāria
 credit̄ si sp̄ habeat. sed v̄tilt̄ plerumqz
 subtrahit̄ vt sibi metip̄si hō q̄si sine il
 la nihil sit oñdīf **V**anus iḡt dei aliqñ
 nobis p̄ aduersa infinuat. q̄ etiā nesci
 entes nos in p̄sp̄is p̄orat. qz destituti
 dū cadere incipimus et tñ adiuti reri
 nem̄. et doctrina fit q̄ in lapsu trepida
 mus et custodia q̄ in statu p̄maemus.
 nemo ḡ se alicuius virtutis estimet etiā
E. iij.

cū qd fortiter quē si dīna ptecrio dese-
 rat ibi repente eneruiter obzuit. vbi se
 valēter stare gliabat. qz vñ quēqz ele-
 ctū suū dīna grā tūc magna erudiendo
 custodit cū qsi pcutiēs deserit. dicit recte
 Appropinquit aīa corruptōi eius. vñ
 ta illius mortiferis vt quo se vbi vici-
 nū morti p aduersa p̄siderat eo in cun-
 ctis q fortiter erigit ad dīne spei muni-
 mē fugiēs solidius viuat. hęc gre. **N**
otandū qz oīpotens dōs qbusdā dat
 maiora donaturū. qdā dō eis mīora
 negat. dat etiā fortitudinē ad resisten-
 dū. et supandū maiora vicia. et qdā mi-
 nora q tñ nō valde noceāt remanere p-
 mittit vt sp̄ aimus eoz hēat vñ se rep-
 hendat. in illis q agere p̄ualet nō se ex-
 tollit. s; potius hūiliet. De hoc dicit gre.
 iij. moral. sic. dū mēs p̄ hostē accigif
 q̄ alia vicia subigit alijs reluctat aliqñ
 de culpa qd tñ valde nō nocet remane-
 re p̄mittit. et sepe mēs q aduersa multa
 et fortia minimū q̄uis magna intētio-
 ne inuigilet nō expugnat. qd dīna dis-
 pensatōe viciū agit. qd ex oī pte vici-
 ribz splēdens elatiōe subleuet. et dū in
 se puū qd replensibile videt s; tñ hoc
 subigere nō valet. nequaqz sibi auctori-
 tatē tribuat in his q subigere fortiter
 valet. **Uñ** bñ dicit obscurent stelle caligi-
 ne eius. **S**telle caligie q̄ppe h? noctis
 tenebrā qñ et hi q magis splēdent ad-
 buc de obscuritate culpe aliqd remiten-
 tes sustinēt. vt iā magnavite claritate
 luceāt. et tñ adhuc noctis reliq̄as no-
 lētes trabāt qd ad hoc sicut dictū est a-
 gif. vt mens p̄ficiēs ad v̄tutē iusticie
 sue melius in firmitate roborē. et inde
 v̄tus in bonis luceat vñ etiā nolentem
 prava replensibilia hūiliter obscurent
Uñ et bñ cū in israelitico p̄lo p̄cepta
 p̄missiōis terra p̄titerē effraim tribui.
 chanaanens gētil p̄lo nō occisus factus
 tributarius dicit. sicut scriptū ē. hīraus

chanaanens i medio effraim tributarius
Quid ei chanaanens gētil v̄z p̄lo nō
 viciū fidel significat. et sepe i magnis vici-
 ribz terrā p̄missiōis i gredim. qz sepe i
 time de eternitate roboram s; dū iter a-
 cta sublimia vicia qdā p̄ua retinemus
 qsi chanaanē viuere i terra nra p̄cedi-
 mus. q qñ tributarius efficit qz hoc ip-
 sū viciū qd subigere nō possumus ad-
 vsū nre vtilitatis hūiliter retorq̄mus
 vt eo mēs de se et i sūmis hūilia sciat
 quo suis viciis et pua q̄ appetit si ip̄us
 nat. **Uñ** bñ rurū sc̄ptū ē lx sunt gētes
 q̄s dñs reliq̄t vt in eis israel erudiret.
Ad hoc nāqz qdā minia vicia nra retu-
 nē. vt sese nra intētio sollicita i cetera
 mē sp̄ exerceat et de eovictoria nō sup-
 biat quoviuere i se hostes p̄spicit. a q̄
 bus adhuc vici formidat. isel ḡ refusa
 tū gētibz erudit. qñ i qbusdā minis
 v̄tutis elatiō v̄tutis nre p̄primif. et ipi-
 us sibi resistētibz discit. qd ex se maio-
 ra nō subigit. de hoc eē i glo. sup. deut.
 sic dicit. Quibusdā maiora bona dat dōs
 nō minora vt sp̄ eoz aimus hēat vñ se
 replēdat. et dū p̄fecti se eē appetit nec
 p̄nt minie se extollāt in his q bñ q̄ p-
 se pua hē n̄ p̄nt. **E**adē ḡ mēs pollet et
 v̄tute. lascescit ex i firmitate vt dū q̄t
 q̄ hē nō valet qd h; hūiliter seruet.
 ḡ in vna qz aīa agit. vt maria lucra
 p̄ferat minia dāna. hęc glo. **Uñ**
 misericors dōs iō electoz mētes q̄uis
 ex magna pte p̄ficiat ip̄scōstū ex aliq̄
 pte derelinq̄t. q̄tenus dū appetit p̄fici
 eē et nō p̄nt i his q̄ accepta a dño h̄nt
 se minie extollāt. qd gre. omēozat sic
 di. **P**lerūqz oīpotēs dōs idcirco electo-
 rum mētes q̄uis ex magna pte p̄ficiat
 at ip̄fectas tñ ex aliq̄ pte derelinquit.
 vt cū miris v̄tutibz rutilant ip̄fectio-
 nis sue tedio talescant et se nequaqz de
 magna inmitentes labozent. sed qz excedit

ma non valent vincere. de precipuis
 actibz nō audeāt supbire. Magna q̄p
 pe est oīpotentis dei dispensatio vt ille
 q̄ maiora dona p̄stat minora n̄ tribuit.
 vt sp̄ eoz animus hēat vñ seip̄m rep̄/
 hendat. q̄tenus dū appetūt p̄fecti eē s̄z
 nō p̄nt. ⁊ laborāt in hoc qd̄ nō accepe
 rūt. nec elaborādo p̄ualent in his q̄ ac
 cepta h̄nt se mīme extollāt. s̄z discant
 q̄a seip̄s maiora bona nō h̄nt q̄ in se/
 metip̄s p̄ua vitia atq̄ extrema vincere
 n̄ p̄nt. sit itaq̄ miro mō vna eadēq̄
 mens v̄tute polleat ⁊ infirmitate las
 cescat. q̄tenus ⁊ p̄ p̄p̄structa sit. ⁊ ex
 p̄te se p̄spiciat eē destructā vt p̄ bonuz
 qd̄ q̄rit ⁊ h̄e nō v̄z. illud f̄uet humilē
 qd̄ h̄z. lxx gre. **I** **S** ⁊ p̄siderādū
 q̄ p̄tingere solet frequētius vt deuoti ⁊
 religiosi viri quoz mentē dū acuit cō
 p̄ctio afficit. aut p̄tēplatio sup̄ semet
 ipsam rapit. statī post hoc etiā eos tēp
 ratio seq̄t. vel etiā in ipso actu p̄p̄cri
 onis seu p̄tēplatiōis caro ip̄ortumis tēp
 rationibz illos ip̄ugnat. ne de dono cō
 p̄ntōis aut p̄tēplatiōis se extollant
 De hoc b̄tūs gre. sup̄ ezech. sic d̄r. **T**o
 tandū q̄ plerūq̄ is q̄ plus p̄tēplatiōe fa
 rapit p̄tingit vt āplius in tēptatiōe fa
 riget sic q̄busdā sepe p̄tingere solet b̄n
 p̄ficiētibz quoz mentē aut p̄p̄ctio af
 ficit aut p̄tēplatio sup̄ semetip̄m rapit
 statī etiā tēptatiō sequit̄ ne de his ad q̄
 rapta est extollat̄. nā p̄p̄unctōe ⁊ p̄tem
 platiōe ad deū erigit̄. s̄z tēptatiōis sue
 pondere reuerberat̄ ad semetipsa. q̄te
 nus tēptatio aggrauet ne p̄tēplatio in
 flet. ⁊ ita p̄tēplatio eleuat ne tēptatio
 demergat. **S**i em̄ sic p̄tēplatio attolle
 ret vt tēptatio funditus deesset. in sup
 biā aīus caderet. ⁊ si sic tēptatio p̄me
 ret vt p̄tēplatio nō leuaret. plane ī cul
 pā laberet. s̄z mira dispensatiōe in quo
 dā medio aīa liberat̄ vt neq̄ in bonis
 supbiat. neq̄ in malis cadat. **T**ēpta.

greg. de eodē. x. mora. sic d̄r. **S**epe cō
 tingit vt ad summā iā mentē sp̄s ele
 uet. s̄z tñ hanc ip̄ortumis caro tēptatio
 nibz impugnat. cūq̄ ad p̄tēplanda ce
 lestia aīus ducit̄ abiectis actōibz illi
 cite ymaginibz reuerberat̄. nāz carnis
 rep̄te hūc stimulus sauiat quē extra
 carnē p̄tēplatio scā rapiebat. nā vna
 eandēq̄ mentē ⁊ subleuatiō p̄tēplatiō
 nis illuīat ⁊ ip̄ortumitas tēptatiōis ob
 scurat. vt ⁊ videat intendēdo qd̄ appe
 tat ⁊ succubendo in tēptatiōe tolerz qd̄
 erubescat. lxx gre. **U**n̄ pius dñs elcōs
 suos veniēdo ⁊ grām suā in eis infun
 dendo p̄solat ⁊ adiuuat. derelinquēdo
 d̄o ⁊ tēptatiōe p̄bat. nā si post̄tutū mu
 nera nulla tēptatiōe p̄cuterent̄. h̄e se
 hmōi dona ex seip̄s estimaret ⁊ p̄p̄ns
 de hoc glari possent. ⁊ iō temptant̄ vt
 infirmitatē suā humilē agnoscat̄. ⁊ de
 grā se eis collata nō eleuet̄. **Q**d̄ rāgit
 bea. greg. iij. mora. sic d̄i. **D**ps d̄s eos
 quos in eternū diligit aliquñ ad tps re
 linqt̄. scōs etem̄ suos dñs veniēdo ad
 iuuat. derelinquēdo p̄bat. donis firmat.
 tribulationibz tēptat. iusti q̄ppe aīam
 grā vocat. tēptatio interrogat **U**n̄
 de dño p̄ iob d̄r. visitas eū dilucu
 lo ⁊ subito p̄bas eū. **N**otandū q̄ d̄s
 post̄q̄ diluculo visitat subito h̄iem p̄
 bat. q̄ ⁊ accedendo corda n̄ea ad v̄tu
 tes p̄uehit. ⁊ recedendo p̄cuti tēptatiō
 ne permittit. si em̄ post̄ virtutū munera
 nulla temptatiōe p̄curiat̄. ea se h̄e am̄
 mus ex seip̄o gloriat̄ vt q̄ ⁊ firmitatis
 dona h̄eat ⁊ infirmitatē suā humilē ag
 noscat. ⁊ per accessum gr̄e ad alta su
 scollit̄ ⁊ p̄ recessum qd̄ ex seip̄o sit p̄
 bat. lxx greg. **S**ub hac aut̄ alternatiū
 vicissitudinū varietate videlz gr̄e ⁊ tē
 ptationis visitationis ⁊ p̄batōis mul
 tum p̄ficit homo. ⁊ oz eū q̄diu in hac
 vita est p̄stitutus. sub hmōi varietate
 viuere. s̄. p̄solationis ⁊ temptatiōis.
E. iij.

Uñ de brüs berñ. Nota crebris vicissitudinibz inter gñe visitatõe z tẽpratiõis pbatõem in scola dñtũ mirabiliter pficit hõ. visitatione ne deficiat. tẽpratiõe ne supbiat. De hoc de brüs richar. de scõ victo. sup illud ppheticũ Venit maner nox venit mane dine p solationis. ut itez subsequat nox diabõlice tẽpratiõis. sub hac certe alternatiũ vicissitudinũ varietate viuere nos oz q̄ diu sumus in hac pegrinatione.

Richardus

Filius.

Desidero etiã scire cur nonnunq̄ gña subtrahit etiã deuoris z q̄re iusti viri nõ pñt tñ pficere quantum volunt.

Ca. VIII. Pater. N.

Reli hoc scire de

his q̄ multe tẽpratiõis spēs de q̄bõ vna est viz gñe subtractio z inopia deuotiõis. sine q̄ alie tẽpratiões nullã vel modicã dñtũ hñt. cũ ipa sit q̄si domus refugij ab oĩ tribulatõe. Uñ ps. Dñs mibi adiutor z ego despiciã inimicos. Subtrahit aut̄ nõnunq̄ gña deuotiõis viris. vt p hoc pbenf vtz fieri mi sint in fide spe caritate ac ceteris dñtũ. nã subtracto tam singulari refugio. s. deuotiõe. homo quodã mō inermis expositus ē hostibz tẽpratiõis. z ideo pavidus efficit z pusillanimis nisi fidei z spei firmitate se munit. z paciẽtia ac hũilitate se defendat. qui tũc maxie hñt locũ exercẽdi se z magnaz gloriã pmerẽdi. Fides ibi pbat si credenda eẽ. q̄ iã desũt p gustũ dulcedinẽ expiri dulcia sunt nimis oĩa q̄ de deo credi si p gustũ expiam̄ s̄ gustus eoz iõ subtrahit bonis vt fides magis iniã auctoritati sacre scripture. q̄ expientie pprie z magis hec meritoria fit. **S**eres pbat si pfidit deũ sibi eẽ ppiciũ etiã dũ flagellat. z ita studiose audeat

ei seruire z placere in oĩbz ac si sentiat z videat eũ sibi eẽ placatũ. **P**acia pbat si nõ murmuret z deũ q̄si ex sua vulticia hõiem tribulet. z desoleat z loq̄at nimiter sustineat bñplacitũ dei. z non deficiat. in aduersis humilitas pbat. si cogitet se digne puniri q̄si sit indignus solatiõe spũali. z si iustificet deũ q̄ iuste iudicauerit puniendo reũ z ingratiũ bñficio pzinãdo solatiõis interne tñ nobis d̄z deus placere z tñ debemus eũ diligere q̄si nos punir. sicut q̄si nos solat. qz tã pia intentõe nos puni vt purget. sic blandit vt solat. **D**ifimus in subtractione gñe z solatiõis interne de minimis etiã bñfictis grãs agere z minimas culpas z negligentiã timere z cauere z minima queqz aduersa discere paciẽter tolerare. de opulenta ei mēsa multe mice imo aliã festã q̄nqz decidũt. **S**ic hõ habũdã diuersis solatiõũ comis plũima bñficia dei sine debita grãrũ actiõe pterit plurimas grãs negligit ope exercere plurima pna reputat que magna sunt plurima nõ agnoscit. **S**z bis oĩbz subtractis sicut vir vidēs paupratẽ suã recolat q̄tũ prius habuit z potuit q̄ iam non h̄z z sicut mēdicus famelicus modicã buccellã gratãter accipet z studiose colligetur. q̄ prius delicata fercula vilipendit. sic iste ad se reuertens incipit colligere. que prius negligenter pterit. vñ ppter hoc etiã minimas culpas cauere docem̄. qz timendũ nobis est. ne forte ex culpis n̄is z magnitudinedine n̄a sit nobis subtracta gña. vt eã recupemus cauẽdo negligentias. q̄s admisimus i tãta libertate. **D**iscamus q̄ oĩa pctã. p posse cauere z p bis q̄ fecimus oĩa aduersa hũiliter pati z oĩbz beneficiis dei debitã p̄siderationem cũ gratiarum actione exhibere semper. z gratiã dei nõ in vacuũ recipere. vt digni

erimus ut gr̄a nobis subtracta et aug-
mentata reddat et ad magnū virtutū
perfectū potuerimus pervenire. **¶**
Deinde considerandū est quod nemo iustorū
invenit qui tantum virtutes apprehendit
quā desiderat. quod op̄s d̄s interiora vi-
dens ip̄s sp̄s alibī perfectibī modū ponit
ut ex hoc quod apprehendere cupiscit et nō
vz in illis se nō extollat quod facere potest. de
hoc bea. greg. xij. mor. exponens illud.
constituit terminos eius quod pre. nō. po-
sic d̄t. quod nō nūquā in virtutibī proficere co-
nam et quod dā dona recipimus a quibī re-
pulsī in ymnis iacemus. neō est quod tūc vir-
tutes apprehendat quod tantum desiderat. quod
op̄s d̄s interiora discernēs ip̄s sp̄s
talibī perfectibī modū ponit ut ex hoc hō
quod apprehendere conat et nō potest. in illis
se nō eleuet quod valet. vñ et ille quoque p̄-
dicator egregius qui raptus ad terciū
celū fuerat. et paradisi archana penetra-
verat eē post revelatōz tranquillū atque
intēpratus volebat. s; quod op̄s deus ter-
minos constituit hōi quod preteriri nō potest
et eleuavit hūc ad cognoscēda subliā.
et reduxit itē ad infima toleranda et
modi sui mēsuras aspiciens dū securi-
tate apprehendere conaret et nō possz p̄-
elatoz extra se ire. p̄ humilitatē cogē-
ret intra suos sp̄ terminos redire. hoc
gre. **¶** Quā sunt nōnulli quod post peccā-
perrata corde sp̄gunt et relictis in-
quātibī bona opa agūt. et in summis
virtutibī se exercēt int̄m. ut nō solū cul-
pa eoz op̄atōem nō inq̄net. nec cogi-
tatōz impulset s; interueniētibī tēpra-
tionibī reuerberant ut vicz infirmitas
sue recordent et elati de virtutibī quod
acceperūt nō sint. **¶** Hoc tangit bea. gre.
xix. mora. exponēs illa v̄ba. Quis est
pluue p̄. et quod genuit stillas roris. de
cuius vtero egressa est glacies. et gelu
de celo quis genuit. sic d̄t. **¶** Quid est quod
d̄s prius quidē se p̄z pluue in sinu

at. postmodū vero de suo vtero egredi
glaciē narrat. seque gelu gignere de celo
p̄nuūciat. nisi quod miro mō nostri pe-
ctoris terrā ad suscipienda verbi sc̄ia.
et prius p̄ occulte gr̄e pluuiā infundit
et postmodū ne in p̄ceptis virtutibī im-
moderatus p̄fluat disciplina int̄me
dispensationis p̄mit. ut quē p̄cepte
gr̄e pluuiā irrigat etiā disciplinē rigor
astringit. ne si aut ante quod d̄z. aut plus
quod necesse est p̄ceptas virtutes p̄ferat. fri-
gus in herbā p̄uertat. p̄z quod ab incho-
antibī opus bonū dū prius quod oī d̄i-
tur a grano. nec imperfectionis inaniter
et p̄z quod virtutes dū plus quod est necesse ex-
uberant exaltēt. vnde et electorū suorū
d̄s vel aī tps desiderio renuit vel rui-
sum in tpe vltra mēsurā perfectus p̄re-
mit. ne si aut ante quod d̄t. aut plus quod de-
bent proficiant. p̄ perfectus sui magnitu-
dinem in elationis defectum cadant.
nam cum cor post peccata sp̄ngit ter-
ra que aruerat infusione pluuię irriga-
tur et cum relictis iniquitatibus bona
opera exequi p̄ponit. quasi post infusio-
nem semina accepit. et plerūq; cum de-
sideria sancta p̄cipiunt et summis iam
exerceri virtutibus inardescunt. ut nō
solum culpa operationem non inquin-
net. sed nec cogitationem pulset. et ad
huc quidem in corpore positi sunt. sed
nil perpeti iam de cōmunionē vite p̄re-
sentis volunt imitari. p̄ intentionem
eternam mentis stabilitatem appetūt.
sed interueniētibī cogitationibus re-
uerberantur. ut videlicet infirmitatis
sue meminerint. et elati de virtutibus
quas accipiunt non sint quod d̄z mi-
ra discipline repressione agitur. quid
aliud quod de deo vtero glacies produciē
quando de interno secreto dispensatio
egreditur. et voluntates nostre etiam
in bonis desiderijs refrenantur. **¶** Vide
amus Paulum in sua videlicet ter-

ra contra discipline gratia premebat. cum autem
velle adiacet mihi proficere aut bonum non
inuenio. quod autem velle se habere asserit. iam per
infusionem gratie que lateant semina ostendit.
sed dum proficere bonum non inuenit. profecto in
dicat. quanta illum superne dispensationis
glacies premit. an eorum corda non prefferat
quod dicebat. ut non quecumque vultis illa
faciatis ac si aperte dicat. **O**cculta eorum
dispositio semina iam perdit in frugem querunt
sed superne moderantis gelu premitur ut tanto
post secundum exeat. quanto divini iudi
cij prementia pondera patientius portat.
et quod plerumque humana corda quam erumpere
ad virtutes que appetunt non valent eo ipso
quo ab intentionis sue perfectione resiliunt
temptationum stimulis fatigant. sed tamen eas
de temptationibus comprimunt seque per exercita
tionis usum in quedam vinetum rigorem pro
nunt. unde subdit in similitudinem lapidis ad
que durat. quod et si fluxe cogitationes inte
rius lascescunt. nequaquam usque ad sensum
pravum operis preahunt. sed mens sub inoli
ta vivendi consuetudine quasi sub quadam duri
tia exterius abscondit. que quod intus ex tem
ptationis pulsatione mollescit quod prava
cogitatio usque ad sensum non proficit quod
fluctuantes motus autem superductus rigor
sancte deliberationis premit. **h**ec greg. **U**n
de opus dei videtur de remediis salutis hoc
est de virtutibus augeri infirmitatem nostram
mensuram ipsis profectibus imponit ut habet
mus quedam virtutum dona. que nunquam quasi
mus. et quamvis quedam. nec tamen habere valea
mus. quatenus mens nostra dum habere non
potest que appetit et intelligat illa de semetip
sa non habere que habere et extolli poterat ex
tonis que habere humiliter ex virtute quam non habere
De hoc beatus greg. xviii. moral. sic vi
ces. **O**pus dei que augeri infirmitatem no
stra de remediis salutis respicit. mensu
ra ipsis nostris profectibus imponit. ut habet
mus quedam virtutum dona. que nunquam quasi
mus et quamvis quedam. nec tamen habere valeat

mus. quatenus mens nostra cum habere non potest
que appetit et illa se intelligat de semetip
sa non habere. que habere. et per ea que sunt provide
rat illa que desunt et per ea que vultiter desunt
servent humiliter bona que sunt. **U**n de
Quis posuit mensuras eius si nostri vel
que teredit super eam lineam. **Q**uis ei nisi con
dito non habere terre mensuras posuit. que in
terni iudicij secreto moderamine. alij
sermonem sapientie. alij sermonem
scie. alij plenam fidem. alij gratiam sancta
rum. alij operationem virtutum. alij prolixiam
alij genera linguarum. alij sermonum in
terpretationem tribuit. **S**ic itaque creator
noster ac dispositore cuncta moderant ut
extollerat ex dono quod habere humiliter ex vir
tute. quam non habere. sic cuncta moderant ut
cum per ipsas gratiam unumquemque subleat
etiam per dispensationem alteri alteri subdat. et per
meliora quisque dona aliorum quo sibi sub
iicit attendat. at illud licet se in alijs possi
sentiat. eodem tamen que superat se in alijs possi
ponat. sic cuncta moderant ut dum singula
queque sunt omnium interposita quedam carita
tis vicissitudine fiant omnia singulorum ut
unusquisque sic non quod accepit in altero
possideat ut ipsi alteri possidendum quod ac
cepit humiliter impendat. **D**um enim
per peritiam da. dicitur. unusquisque sic ut ac
cepit gratiam in alterum illam administrat
tes sicut boni dispensatores multiformi
mis gratie dei. tunc namque multiformis gratia
dei dispensat. quam acceptum donum et ei qui
habere non habere creditur. quam propter eum cui impen
ditur datum putatur. **D**um per paulum
dicitur per caritatem servite inuicem.
tunc enim caritas nos a iugo culpe libe
ros reddit. cum vicissim nos nostro pro
amorem servitio subijcit cum et aliena
bona nostra credimus. alijs quasi sua
offerentes exhibemus. sed cum miro
consilio auctorum dispensatores nosse
hinc illa largitur que alij tenegat. que
isti largitur mensuras sibi positas egredi

nitur. quisq; posse plus q̄ accepit
 conat. in precipicio em̄ pedē porrigit
 qui mensuraz suaz limitē nō attēdit.
 ⁊ plerq; amittit q̄ poterat q̄ audacter
 ea ad q̄ pringere non v̄z arripe festiat.
 hec gre. **M**isericors etiā dñs
 p̄cessaz sibi hic electis suis de virtutib;
 gloriā. solet per immixtā infirmitatez
 rpare. vñ quibusdā temptacionib; re
 primunt vt nequa q̄ tm̄ pficere valeāt
 quantū desiderāt. ⁊ ne extollant vnus
 quisq; scōz iā quidē interius ad sūma
 rapit. sed adhuc temptat̄ exterius ne
 despationis lapsum. ne elatōnis incur
 rat vitiū. **I**sta tangit beatus greg. xix.
 mora. sic di. Concessam hic electis de
 virtutib; gliam pmixta infirmitate d̄s
 psuevit rpare. **U**nde bene p̄ iob d̄. Et
 aq̄s appendit mensura. qz ipsi sc̄i qui
 subleuante spū ad summa rapiunt q̄
 diu in hac vita sunt ne elatōe aliq̄ sup
 biant quibusdā temptatōib; reprimū
 tur. vt nequa q̄ tm̄ pficere valeant q̄
 tum volunt. sed ne extollant̄ superbia.
 fit in eis ipsaz quedā mensura virtutū.
Hinc est em̄ q̄ helias dū tot virtutibus
 in altū pfecisset. quadā mēsurā suspē
 sus est. dū iezabel postmodū quīs regi
 nā tñ mulierculā fugit. p̄pendo quippe
 hunc mire virtutis vix v̄bo celosa plu
 uis claudere. suscitātē mortuos. ven
 tura queq; p̄videntē **E**cce rursus aīo
 occurrit q̄roq; pauore añ vnā mulier
 culā fugerit. cōsidero timore p̄cussum
 de maū dñi mortē petere nec accipe de
 maū m̄leris mortē fugiēdo vitare **U**n̄
 sic potēs vt tot illas virtutes faciat vn̄
 sic infirmus vt ita se iam p̄mescat. ni
 si qz aque appendunt̄ mensura. vt ipsi
 sancti dei hoīes ⁊ multū valeant p̄ po
 tentiā dei. ⁊ rursus quadaz mensura
 moderati sint p̄ infirmitatē suā i illis
 virtutib;. **H**elias quid de celo accepit
 in istis infirmitatib; quid de se poterat

agnoscebat. illa potentia virtutis fuit
 ista infirmitas custos virtutis. in illis
 virtutib; oñdebat quid accepit. i istis
 infirmitatib; qd̄ accepit custodiebat
 in miraculis monstrabat ⁊ in infirmi
 tatib; psuabat **S**ic paulū video icu
 n̄s cor p̄p̄a cvigil̄is frenatē. sustinētē
 frigiditatis ac nuditatis erum nā ad terci
 um celū raptū ⁊ audisse archana v̄ba.
 que nō licet hoī loqui ⁊ tñ sathane an
 gelo ad colaphisandū p̄cedit. orat vt
 eximi debeat ⁊ nō exaudif. cuius cum
 imitē p̄uersionis aspicio. p̄pendo qz ei
 sup̄na pietas celos ap̄it. seseq; illi ihe
 sus de sublimibus oñt. ⁊ tñ de ciuitate
 eadē quā post visionē ihsu ingressus
 fuerat fugiens recedit. sicut ip̄e testat̄
 di. **D**ama sci p̄positus ⁊c. **C**ui licēter
 dicā. **P**aule in celo iā iesum p̄spicif
 ⁊ in terra adhuc hoīem fugis. in pa
 disum duceris. secreta dei v̄ba cogno
 scis. ⁊ adhuc sathane angelo tempta
 ris. **U**n̄ sic fortis vt ad celestia rapia
 ris. vñ sic infirmus vt in terra hoīem
 fugias. ⁊ adhuc a sathane angelo ad
 uersa tolerez nisi qz ip̄e qui te subleuat
 rursus te subtilissima mēsurā mode
 rat. vt ⁊ miraculis tuis nobis p̄dices
 virtutē dei ⁊ rursus in timore tuo remi
 misci nos facias infirmitatis n̄e. q̄ tñ
 infirmitas ne in de sp̄atōnem nos p̄tra
 hat dū pulsat dū de infirmitate tua to
 minū rogares qz auditus non es. nos
 bis quoq; locutus ē qd̄ audisti. sufficit
 tibi gr̄a mea. nam virtus in infirmitatē
 te perficif. **A**p̄erta ergo voce dñi oñdi
 tur. qz custos virtutum est infirmitas
Tūc quippe bene interius custodimur.
 cū per dispensatōem dei tolerabilē tēp
 tamur exterius aliqñ virtutis. aliquādo
 pressuris. nam eis quoq; quos viros
 nouimus fuisse virtutū temptatōes at
 qz certamina nō defuere vitiōz **H**inc
 est q̄ ad p̄solationē n̄am item p̄dica

tor egregius de se quedā talia prodere dignat̄ dicens Uideo aliam legem in mēbris meis repugnantē legi mētis mee. Ad yma quippe trahit̄ caro. ne extollat̄ spūs. ⁊ ad summa trahit̄ spūs ne substernat̄ caro. spūs leuat̄ ne iaceamus ī infimis. caro aggrauat̄ ne extollam̄ in sumis vñ sit certo moderamēte vt dū vnusquisq; scōp. iā q̄dem interius ad summa rapit̄ s; adhuc tēptat̄ exteri⁹ ne despatōis lapsū nec elatōis viciū incurrat. qm̄ nec tēptatio exteri⁹ culpā pficit q; interior intētio sursum trahit. nec rursum intētio interior in subia eleuat q; tēptatio exteri⁹ humiliat duz grauat. sic itaq; magno ordine agnoscimus in interiori pfectu qd accipimus. in exteriori defectu qd sumus ⁊ miro mō agit vt nec de virtute quisq; extolli debeat. nec tēptatōe desperet q; dū spūs trahit ⁊ caro retrahit subtilissimo iudicis interni moderamēte infra summa ⁊ sup̄ infima in quodā medio oīa librat̄. hęc grego. **Filius**

Desidero etiā scire vtr̄ iusti ⁊ sancti viri in hac vita viuere possint sine minutis ⁊ venialibus pctis.

Ca IX Pater R

Scire debes qd

q̄ impossibile ē hōiem aliquē nō venialiter peccare. ppter p̄tinuā p̄uersatōez quam gerit in terris. qd̄ pbat bea. aug sic di. Impossibile ē hōiez aliquē nō peccare venialiter ⁊ nō hēre aliquā iordinatōez in sua sensualitate. ppter p̄tinuā p̄uersatōez in terris. ex q̄ p̄trahit̄ aliq̄ macula ipuritat̄ in affectu. vel ruga obscuritat̄ in mēte. hęc aug. Vñ in hac corruptibili carne p̄stituri nequaquā valeamus sic viuere. vt nulla nos culpe delectatio possit pulsare. s; aliud ē p̄ cogitatōes illicitas tāgi. aliud ē illis assentire. De hoc bea. greg. Adhuc carnis cor-

ruptibilis pondere grauari nequaquā uere ualemus. sic vt nulla nos possit culpe delectatō pulsare. s; aliud ē nolētem tāgi aliud p̄sentire ⁊ aīam p̄misi. Sancti aut̄ viri tāto euigilātore cētū cū spectatōe se custodiūt. quātō se pulsari finistris morib; vel trāsitorie delectatōe. hęc gre. **S** Vñ norādū p̄tēssatur idē bea. greg. xvij. moral. q̄ q̄dam sunt pctā que a iustis uiris uirari p̄nt ⁊ sunt nōnulla q̄ etiā a iustis uiris uirari nō p̄nt. cuius em̄ cor in hac corruptibili carne p̄stet. in sinistra cogitatōe nō labit̄. ⁊ tñ hęc ip̄a p̄ua cogitare peccare est s; dū cogitatōi resistit a p̄fusiōe sua aīmus liberaf. Vñ s; in stoz ⁊ si libera ē a p̄uerso ope. aliquē tñ corruit in p̄uersā cogitatōez. ⁊ p̄tēssatur ergo labit̄ q; saltem in cogitatione declinat̄. ⁊ tñ vñ semetip̄am postmodū flendo replendat nō h; q; ante se repat̄ q̄ p̄sensum cadat. hęc greg. Quāuis igit̄ iusti uiri per grām sancti spūs adiuti p̄tra uicia carnis erigant̄ ⁊ virtutib; reluceant. nullus tñ est qui sine culpa vitā istā trāseat q̄ diu carnē corruptibilem portat. Si s; sine cōtagio eē nō ualeat. q̄ in hac vita tenebrosa virtutibus lucet. quātō uirtuoz reatu obligati sunt. qui adhuc carnaliter uiuunt. De hoc beatus greg. xvij. moral. sic dicit. Ece nōnulli p̄ donū spūs adiuti p̄tra infirmitatez sue carnis erigunt̄. virtutibus emicāt. nullus tñ est q̄ sine culpa vitā trāseat. quousq; carnē corruptibilem portat. nec bene uiuentiū mentes a pctoz maculis munde sunt. si remota pietate iudicent̄. q; apud districti iudicis oculos sua vnumquemq; corruptibilitas inquinat. nisi hunc quoridie gratia parentis tergat. Electorum quippe animus prodire ad libertatem iusticie nititur. sed adhuc cōpede infirmitatis tenet. ⁊ culpas quidez subigere

perfecte desiderat. sed quousq; carnis
corruptioe astringit eius vinculis etia
cu non vult ligat. **T** Hinc itaq; col
ligant q;to pctoz pondere pressi sunt
qui hxc de certare negligunt. si plene
culpā nec illi supant qui ptra hanc vi
tā pugnāt. si ipsi quoq; esse sine tra
gio nō valent. qui ptra pntis vite tene
bras virtutib; lucent q;nto reatu iniq;
tatis obstricti sunt. q; adhuc carnale vi
vunt si a pctō liberi esse nequnt qui iaz
in celestib; desiderijs pversant. q; pec
catorū pondera tolerāt. qui carnis sue
voluptatib; dediti adhuc putredinis
iugū portant. **H**inc petrus ait. **S**i iu
stus vix saluabit. impius et pctōz vbi
apparebūt q; si illoz mentē vitia depri
mant qui p celestis pte desiderio affli
gunt. quib; culpis subtracti sunt q; si
ne vlla formidine se in carnis volupra
te derelinquūt. **H**xc greg. **N**on
solū aut sancti viri se ab opib; pravis
custodiunt. sed etia in cogitatōib; su
stanta se cautela circūspiciunt. vt sp
irreprehensibiles ante oculos sui pdito
ris valeant assistere. sed tñ nō pnt hoc
efficere vt nunq; labant per inordina
tam cogitatōem. **U**nde beatus grego.
1. moral. exponens illud. **Q**uis est vt
iudicet mecum veniat. sic ait. **S**cī viri
tra se in operib; suis deo auctore custo
diunt. vt oīno vnde accusent exterius
non inueniat. in cogitatōib; vero su
stanta se cautela circūspiciunt vt si fi
civaleat semp irreprehensibiles an in
terni iudicis oculos assistant. sed quā
tum agere pnt ne exterius labantur in
ope. tanto interius agere nequaq; pnt
vt nunq; labant in cogitatōe. huma
na enī pscia eo ipso quo ab intimis ces
cidit. semp in lubrico est. **U**nde fit vt
etiam scī viri freqūt labant in corde.
Beatus ergo Job tam voce sua quā ex
voce alioz electoz loquens dicit. **Q**uis

est qui iudicet et. **Q**uia enim in exte
riorib; actib; vnde reprehendat non
habet. libere accusatorē querit. q; vero
etiam iustoz corda semetipsa nōnun
q; de stulta cogitatōe reprehendunt pp
ter hoc fortasse subdit. **Q**uare tacens
psumoz. **T**acens enī psuimif qui de stul
ta se cogitatōe reprehendens apud se
meripsum dente pscie mordeat. ac si ap
te dicat. sicut vixit accusatorē exte
rius nullum timerē. vtinā sic vixissem
vt intra memeripsum accusatricē con
sciam nō haberem. **T**acens enī psumi
tur. qui intus in se inuenit vnde curet
hxc gre. **E**x hīs igif dicitis supra et fm
aug. firmissime tenere et nllatenus du
bitare debemus etiam iustos atq; scōs
homines. exceptis qui puuli baptisat
ti sunt sine peccato hic minime viuere
posse. **N**ullus quippe scōs et iustus ca
ret peccato non tñ ex hoc deimit eē san
ctus. vel cū affectu teneat sanctitatem
non nature virib; sed pposito aditumē
ro per dei gratiam acquirimus sancti
tatem. et ideo veraciter omnes sancti
pnunciāt se peccatores. q; in veritate
habent qd plangant. et si non reprehē
sibile pscie certe mobilitate et mu
tabilitate preuaricatōis nature. **H**ec
aug. **X** Dicit etia de eodē cassia
nus in collatōe patz. **N**ota iustos et
scōs viros non esse immunes a culpa
manifeste scriptura pnunciat dicens
Septies in die cadit iustus. nec iusti
cie esse p iudicant lapsus fragilitatis
hūane. q; multū interest inter sancti et
pctōris hōis lapsum. **A**liud est admit
tere mortale pctm. et aliud est cogitati
one que pctō nō caret puenire vel igno
rantie vel obliuionis agi errore. aut fa
cilitate ociosi smomis offedere. aut ad
punctū a fidei thozica aliqd hēitare.
aut subtili quadā xenodoxie titillatōe
pulsari. aut neitate nature aliqntispa

summa pfectōe recedere. **H**ec em̄ sunt septē genera lapsuū in q̄b̄ sc̄us vir licet nonnūq̄ cadat. tñ iustus eē nō desinit. hęc cassia. Et quis vt sep̄ius iaz p̄missū ē nō possit hō etiā iustus ī hac vita positus sine pct̄is leuib̄ siue venialib̄ eē nō tñ d̄z ea amare s̄z viril̄ illis pur̄ ip̄e p̄r resistere et de die ī diē in puritate cordis ac corp̄is p̄ficere. vt possit ex hac vita eo mūdior trāsire. **D**icit de hoc richar. de sc̄o victore. **S**ic v̄ia l̄ia pct̄a nunq̄ possumus q̄diu in hac corruptibili carne viuimus ad pur̄ de vita n̄a extirpare. tñ debemus sp̄ eoz expurgatōi insistere. et ad quotidiana puritatis incrementa studia n̄a innovare. Et beatus augu. in libro de v̄bis apli sic d̄r. **S**i dixerimus q̄ pct̄m̄ non h̄emus nosmetipsos seducimus. **H**is v̄bis docuit beatus iohānes. imo dñs p̄ iohannē in ista carne in isto corruptibili corp̄e in ista terra ī isto seclō maligno in ista vita tēpratōib̄ plena neminē hic viuere sine pct̄o absoluta penitentia ē nec expositōe indiget. **Q**uis est ei q̄ nō h̄eat pct̄m̄ sicut scriptura de nec infans cuius ē vnus diei vita sup̄ terrā. talis puulus pct̄m̄ nō fecit s̄z de parētib̄ traxit. **E**rgo nullo mō quisq̄ p̄r dicere nō se habuisse pct̄m̄. s̄z accessit p̄ fidē ad lanacrū regeneratōis hō fidelis. et oīa dimissa sūt ei. iā sub gr̄a viuit in fide mēbrū xp̄i factus ē rēplū dei factus ē. s̄z dixerit se nō h̄ere pct̄m̄ seip̄m̄ seducit et v̄itas in eo nō est. p̄sus mentis si dicat iustus sum. **N**eo q̄ se dicat eē sine pct̄o s̄z nō tñ ideo debemus amare pct̄m̄. fr̄es et si nō simus si ne pct̄o. oderimus tñ ea et max̄ie nos a crimib̄ abstineamus q̄tū possumus etiā alienis pct̄is. **O**remus igit̄ vt d̄s dimittat nobis pct̄a n̄a s̄z faciamus fin̄ q̄ d̄r. **D**imittamus debitorib̄ nostris et dimittetur nobis quotidie dici

mus hoc et quotidie facimus et quoti die fit in nobis. **N**ō hic sine peccato sumus. s̄z exhibimus hinc sine pct̄o q̄ vnusquisq̄ cū de corpore extierit dimittunt ei q̄ talia h̄ebat vt dimittent̄ de bita q̄ et quotidianis pct̄is dimittunt et exit mūdatus. hęc aug. **A** **Q**ui liber religiosus ac timens deū nō solus debet a maiorib̄ pct̄is p̄tinere vt etiā a leuiorib̄ venialib̄ in q̄ntū valet cū adiutorio dei abstinere. nam displicet deo incuria in seruis suis. q̄ non curāt nec adhibent diligentiam nec resistunt q̄ntū valet etiā minorib̄ pct̄is q̄ sunt nōnūq̄ impedimenta susceptionis maioris gratie dei. vñ sp̄ solliciti simus. ne eius gr̄am p̄ negligentia n̄am quā nobis multipliciter eē necāriam cogit noscimus pdamus. **I**sta et q̄dā alia beatus bern̄. p̄mōrat di. **I**uxta iustus deus nō mō q̄d fiat. s̄z quo aīo fiat p̄ferat. **N**emo q̄ dicat in corde suo leuia sunt ista nō curo corrigere. non est magis. si in istis maneat venialib̄ pct̄is. hęc em̄ impententia est blasphemia in sp̄m̄ sanctū. **E**radicari tñ et extirpari a cordib̄ nostris oīno non poterit malicia. donec in mūdo fuerimus quātum liber p̄feceris. erras si putas vicia et mortua. velis nolis itra fines tuas habitabit vitiū. **R**eusus subiugari p̄r s̄z exterminari nō potest pct̄m̄ q̄ est mortuus aīe et corruptio mentis auferri nō poterit. donec liberemur. reprimi q̄t̄z debet et p̄r p̄ gratiā dei vt non regnet in nobis sed non eijc̄i nisi in morte q̄ sic decerpimur vt aīa sepef a corpore. **A**ffectiones em̄ aīe dum in hoc puluere gradimur ex toto mūde esse nō possunt. aliq̄n̄ vanitati. aliq̄ndo voluptati aliq̄n̄ curiositati plusq̄ oportet cedere animus vel ad horam. in multis enim offendimus omnes. veruntamen ne inopremnat aut p̄pendat. impossibi

le enim est cum eis posse saluari. impossibile est ea dilui nisi per xpm et a xpo. nec ideo tñ p eis necesse est nimis esse sollicitos. ignoscit facile imo et liberet si nos ignoscamus. in hmoi nãq; ineuitabilib; et negligentia culpabilis e. et timor immoderatus et ipatienstẽ perandus. qz damnatio nõ est his qui sunt in xpo ihesu. p cupiscentie sensus absq; p̄sensu. et hec gratia nobis p̄ferẽt ut nobis p̄cupia non noceat. sed tñ a p̄sensu abstinemus tñ ad humilianos p̄cupiam adhuc paritur uiuere in nobis. et grauer affligere. ut sentiamus quid nobis grã p̄stet. et sp̄ ad illius auxiliũ recurramus. Sic de minorib; istis peccatis pia dispensatõe agitur ut non p̄mitus auferant. sed cuz illis erudiat nos deus. ut cũ minima cauerẽ nõ possumus certi simus q nõ nostris uirib; maiora superemus. sempq; timorati et aĩo solliciti simus quõ eius grã non amittamus. quã nobis taz multipliciter necãtiam esse sentimus hec bern. **B** Et qz fm aug. etiam sub gratia positus in hac mortali uita difficile est omnimode implere quedã legis p̄cepta. ut est illud. Non p̄cupisces etc. Unde xps per infirmitates carnis sue sacerdos factus impetrat nobis indulgentiã. etiã hanc legẽ adimplens. ut qd ex nostra infirmitate minus implere possumus. eius perfectõe recuperemus cuius capitis membra facti sumus. hec aug. Cum igit sine peccatis minutis in hac uita esse non ualemus. necesse est ut p̄ dimittẽdis illis p̄ces sedulas ad dñm fundamus. orõnem dñicam frequẽter dicendo. que efficaciam magnã in talib; habet. Unde angust. de quotidianis leuibusq; peccatis sine quib; hec uita nõ ducit quotidiana oratio fidelũ satisfaciat. **C** Unde ppter leuia peccata sine quib;

esse nõ possumus inuenta est oratio dominica. que quotidiana delet peccata. per hanc nobis saluator uoluit ostendere quantumlibet iuste in huius uite caliginem uiamus non nobis deẽ peccata p quib; dimittendis debeamus orare. **Hec aug.** **D** Et notandus q sci uiri et deuoti peccata minuta et quotidiana que nequaq; possunt uitari p penitentiã et p̄punctõem seu lacrimas solent assidue abluere. ut in p̄spectu sui p̄ditoris valeant sp̄ pulcri et mudi inueniri. et quib; interdũ peccando uenialiter a iusticia declinent. tñ per assiduum ablutõem p̄punctionis suam iusticiam semp̄ retinent. Unde beatus greg. sup cantica exponens illud. **T**ota pulchra es amica mea. et macula nõ est in te. sic dicit. Cum sit scriptus. nemo uiuit sine peccato. nec infans cuius uita est unius diei super terram. quid est q̄ sponsa tua pulchra dicitur et sine macula. cũ alibi scriptũ est. **S**i dixerimus qz peccatum non habemus ueritas in nobis non est. Sed dum sancta anima a peccatis quotidianis se per penitentiã mundat. dũ quotidie peccata minuta cũ lacrimis abluit et a maiorib; se obseruat quib; frequẽter peccet. per assidua tamẽ p̄mãz mundiciã suã assidue seruat. **Hic** em̄ alibi p̄cipit sp̄ sine stimẽta tua candida. **E**t illud. iustus ex fide uiuit. quib; em̄ mox ut peccat a iusticia declinet. tñ dũ sp̄ credit q iustificat impius et assidue sub eius fide pctã deflet. et p̄ assiduas ablutões iusticiã suã retinet. hec greg. Cuz ergo sine pctis minutis nemo in hac uita eẽ ualeat. necẽ est ut in oĩ studio inuigilemus quatenus uirtus quibuscunq; fortiter resistamus et in tali p̄posito iugiter p̄seueremus. qz uirtus a nobis effugata iterũ redeit et extincta reaccendunt. Cũ siue sit senex siue iuuenis errat si putat uirtus emoz

tua et non magis oppressa ergo semper est illis resistendum. De hoc bern. sic dicit. Quis ita ad integrum superflua referavit ut nihil habere se putet putatione dignum credite mihi et purata repullulat et effugata redeunt et reaccendant extrinseca et sopita excitantur pariter ergo semel purasse sepe putandum. imo si fieri posset semper. quia semper crescit quod putari oportet. siue sis senex siue iuuenis in corpore manens profecto erras. si puta vitia emortua et non magis oppressa. Unde in tanto discrimine consilium est observare diligenter et morum renascentium vitiorum capita apparebunt prompta severitate succidere. hoc bern. Considerantes igitur miseriam et paupertatem nostram quod in peccato concepti sumus quod frequenter per diversas temptationes impugnamur postulemus a domino nostro auxilium gratie sue. ut tot incursumus temptationum resistere et prevalere valeamus. **E**cum vero per gratiam dei cogitationes immundas et motus inordinatos carnis eicerimus non nobis hanc victoriam et mundiciam tribuamus. sed deo qui solus mundus est et mundare prevaler immunda. De hoc beatus gre. xi. moral. exponens illud Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine sic ait **I**s qui per se solus mundus est mundare prevaler immunda. homo enim in corruptibili carne vivens huius temptationum immundicias impressas in semetipso. quia nimis eas traxit ab origine. ipsa quoque propter delectationem carnis eius conceptum immundicia est. unde ps. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum. hinc est ergo quod plerumque temptat nollens. hinc est quod immunda queque in mente patitur. quis ex iudicio reluctet. quia conceptus de immundicia dum ad mundiciam tendit. hoc conatur vincere quod est. Quisquis autem occulte temptationis motus atque im-

mundiciam cogitationis eicerit nequaquam sibi suam mundiciam tribuat quia de immundo conceptum semine nullus facere mundum potest nisi is qui mundus per semetipsum factus est. Qui igitur iam ad locum mundicie pervenit. conceptum suam viam respiciat per quam venit atque inde colligat quod ex sua virtute non habet mundiciam vivendi. cui de immundicia factus est iniciu subsistendi. hoc gregorius. **F**ilius

Secrete cupio vestrum spiritus maligni occultas cogitationes cordis intelligant.

Ca. X. Pater. S.

Secrete debes quod diabolus interiores cogitationes a te videre vel intelligere non valet. nisi quantum per exteriores motus corporis aliqua comiceret potest et agnosceret. nam secreta cordis solus deus novit. nec credendum est malignos spiritus illabi a te quod soli deo possibile est hoc facere. quod eam creavit. quod cogitationes hominum et internos motus atque abditas mentis solus inspicit et plustrat. De hoc beatus aug. sic dicit. iterum cogitationes a te diabolus non videt certissimum est. sed moribus corporis et affectionum indicia colligi experimere vidimus. **S**ecrete autem cordis ille solus novit. ad quem dicitur. Tu solus nosti corda filiorum hominum. **D**e mones enim non credimus subtiliter illabi a te. Illabi autem menti illi soli possibile est. qui creavit eam. De hoc etiam serenus abbas in collatione sua sic ait. Non enim si carnis spiritus viz malignus admisceat idcirco et a te quod idem spiritus est. non ita vni posse creditur ut eam quoque similiter sue nature reddat capacem quod soli est trinitati possibile. que firmiuer se in intellectu nature efficitur penetrare ut non solum circumspiciam eam atque ambire. sed etiam illabi ei et velut in

corporea corpori possit infundi. Licet enim pronunciamus nonnullas esse spirituales naturas, ut sunt angeli et archangeli ceteraque virtutes ipsaque anima. tamen in corpore nostro nullatenus estimantur sicut sunt foris. habent enim secundum se corpus quo subsistunt licet multo tenuius quam non sicut sunt corpora secundum apostoli sententiam ita dicentis. Et corpora celestia et corpora terrestria. Quibus manifeste colligitur nihil incorporeum esse nisi solum deus. Et ideo ipsi tamen posse penetrabiles esse omnes spirituales atque intellectuales substantias. eo quod solum et totus est ubique in omnibus et ita ut cogitationes hominum et inter nos motus atque abditas mentis universa inspiciantur atque plustret. **Hic Serenus abbas.**

¶ Quamvis autem imundi spiritus internas cogitationes cordis nostri intelligere non possint, tamen per exteriora indicia ex habitu vultu gustu et verbis quid in animo versetur deprehendunt. Nam si aliquis viderit mulierem crebro respicere, intelligunt cor carnalis amoris iaculo vulneratum, si quem etiam ardentem intueri auro et argentum aspexerint intelligunt in corde latere avaritiam, sic igitur patet eis per exteriora indicia cogitationes hominum. De hoc idem **Arsenius abbas** in collatione patrum sic dicit. Non dubium est spiritus mundi cogitationum nostrarum attingere qualitates sed indicia eas sensibilibus foris fecus colligentes aut ex nostris disporationibus aut ex verbis et studiis in que propensus nos prospere ruit interminari. Ceterum illas que nec dum de internis anime perditur adire omnino non possunt, ipsas quoque cogitationes, quas ingerunt vix suscepte sint nisi ipsius naturam anime, id est per illam interiorum motum medullis ut ita dixerit ipsius latitantem, sed ex moribus atque indicibus exterioribus hominis deprehendunt.

Hic Serenus. **¶** Etiam de eodem **Henricus** in quadam oratione sic dicit. Arguendi sunt qui dicunt cogitationes a dyabolo imitari, et non ex propria voluntate nasci. **Dyabolus** enim adiutor et intentor malorum cogitationum potest esse, auctor vero esse non potest, sed neque recipiendum est, dyabolum secreta cordis posse rimari, ille enim in insidiis semper positus quid animo versemus ex habitu et gestibus ipsius corporis estimat cum tamen penitus cogitationes cordis nequeat intueri, quod soli sibi deus reservat, cui dictum est tu solus nosti corda filiorum hominum, cum ergo ipsas cogitationes videri non possit, signis quibusdam et moribus illas deprehendit, verbi gratia. Si nos pulchram mulierem videt crebro respicere, intelligit cor amoris iaculo vulneratum, sicque prius cogitationibus stimulat ad fornicandum. Si nos contra proximum rancore visus vel truce aspectum lenare conspexerit, intelligit cor invidia latere scire, sicque per iram ad homicidium inflammat. Si gemas vel auri vel quarumlibet reipulchritudinem nos ardentem intueri aspicit, intelligit in corde latere avaritiam et ideo nos provocat ad furtum, nam cupiditas primum corde concepta cogitationum fomitem nutrit, et sic demum ad operum productionem. Et ideo dominus hinc opera cogitationes vocat dicens. De corde exeunt cogitationes male, quorum indicia hostis callidus per quasdam ut dixi habitudines morum investigans humanum genus decepte festinat, et agenda que diuinus sermo prohibet insigat ut hominem ad ymaginem dei perditum polluat. **Hec Henricus.** **¶** Unum notandum quod antiquus hostis vniuscuiusque mores et conditiones intuetur cui vicio magis sint homines propinqui et illa obicit ante ipsorum faciem, ad que agnoscit facilius mentem inclinari, et ibi querit causam non

endi. ubi viderit quem diligentius occupari. **U**n̄ gre. xiiij. mo. Existunt enim qualitates morum que ceteris vicij sunt vicine. nam mores asperi aut crudelitati aut superbie solent esse juncti mores autem blandi et paulo amplius letiores quam decet non nisi luxurie et dissolutiōni iunguntur. Intuetur ergo inimicus generis humani cuiusvisque mores. cuius vitio sint propinqui et illa opponit ante faciem ad que cognoscit facilius inclinari mentem ut blandis ac letis moribus sepe luxuriam. non nisi vanam gloriam. asperis vero mentibus iram superbiam vel crudelitatem proponat. Ibi ergo decipulam ponit ubi esse semitam mentis conspicit. quod illic periculum deceptionis miserit ubi viam nouerit esse propinquam cogitationis hec gre. Dicit etiam de eodem Leo papa. Non desinit antiquus hostis temptationum laqueos ubique pretereunt quomodo fidei credentium valeat corrumpere. nouit enim cuius virus infundit inuidie cui incitamenta luxurie apponat nouit quem merore perturbet. quem gaudio fallat. quem metu opprimat omnium discurrat mores. omnium scrutatur affectus et ibi querit causas nocendi ubi viderit quem diligentius occupari. hec leo papa. **U**n̄ dyabolus prout dicit **D**ugus quoniam decipere quemquam temptat prius naturam cuiusvisque intendit et inde se applicat. Unde aptum homines ad peccandum aspiciunt blandis et leuibus moribus sepe luxuriam aut vanam gloriam proponit. asperis vero mentibus iram superbiam vel crudelitatem. hec **D**ugus **E**t considerandum sunt dictum aug. quod non omnes cogitationes nostre male semper dyaboli instinctu excitantur. sed aliquando ex nostri arbitrii motu excitantur. Bone autem cogitationes semper a deo sunt. hec Aug. Cum igitur malignus spiritus interiora nostra et cor-

poris motus per indicia exteriora dependere preualet. necesse est ut virtutiter et cum bono animo contra temptamenta et insultus dyaboli pugnemus. quod si viderit nos exterius ex pauore commutatos crudeli? **S** nos aiaf. De hoc iohan. abb. mo. sinai sic ait. **O**curramus cum gaudio et timore pulchro et bono certamine non dubitantes nec timentes inimicos nostros. quoniam in facie anime nostre intuetur. quibus non videant quod viderit ea ex pauore commutata. tunc contra nos crudelius animant intelligencia fraudulenti. quod timuimus. **I**gitur gaudentes contra ipsos armemur nimis contra certantem propter nullum cocertat hec iohannes abbas.

Filius
Utrum maligni spiritus possint temptare homines. quibus voluit.
 Capitulum. XI **P**ater

Sire debes quod
 antiquus hostis generis humani ad nocendum et temptandum sperant et quauis prauam voluntatem ex semetipso habeat potestatem tamen nocendi hec non potest nisi deus permittat. **O** bea. gre. probat sic dicens Maligni spiritus ad nocendum nobis incessanter anxiantur sed cum prauam voluntatem ex seipsis habeant potestatem tamen nocendi non habent nisi eos voluntas diuina permittat. **E**t tamen ipsi quidem iniuste ledere non possunt nisi iniuste permittantur. hec gre. **U**n̄ maligni spiritus possunt nocere hominibus suadendo sed non cogendo teste beato Aug. qui dicit. **D**yaabolus non cogendo sed suadendo nocet. sollicitare et suadere possunt. cogere non possunt omnino hec Aug. **E**rgo antiquus hostis immisso et interiorum malorum esse potest sed non impulsor quod si ei subesset facultas ad appellendum sicut ad suggerendum nullus posset vitare peccatum. **U**n̄ sicut illi adest copia ad instigandum. ita nobis

Liber .II. **D**ist. III Ca. XI.

attributa ē libertas virtus ad resistē
dum Nullus potest a dyabolo decipi
nisi ille qui p̄bere voluit sue volūtatis
assensum. De hoc Serenus ab. in sua
collatoe sic ait. Aduersarios quidem
nobis iugiter insidiari. qui cūq; interi
oris hominis experiri sunt pugnas du
bitate nō possunt. sed ita dicimus hos
nostris p̄fecto aduersari. vt eos tm̄
modo intentores maloꝝ nō aut eciaz
impulsores esse credamus. Ceterū nul
lus hominū posset omnino vitare pec
catū. qd̄ cūq; illi cordib; nostris inge
terevoluisent se eis quēadmodū ad
suggerendū. ita ecia ad p̄pellendum
facultas violenta supererēt q̄obrem
sicut est in illis instigatiōis copia ita
nobis virtus respuendi siue acquirē
scendi libertas est attributa. quoz tam
potencia et impugnatōes si p̄timelcū
mus ecia p̄fectōes atq; adiutoria ecō
trario p̄feram. De quo d̄r maior em̄
qui in nobis est. q̄ qui in hoc mundo
cuius auxilia multo vellem̄tore mili
tari virtute. q̄ aduersus nos illorum
multitudo p̄stigit. Nā bonaz rep̄ non
tm̄ suggestor s; ecia fautor atq; ipul
sor est deus. ita vt nōnūq; nos eciam
iuitos et ignorantes trahat ad salutē
Constat ergo neminez posse a dyabo
lo decipi. nisi illū q̄ p̄bere sibi vluerit
sue voluntatis assensum. Ergo māife
stum est nūquēq; delinquere. q̄ igru
entib; prauis cogitaciōib; nō eis cōse
sim repulsam cōtradictiōis obiciat.
Nam resistite inquit ei et fugiet a vo
bis hoc Serenus. **E**t notādū
q̄ pius dñs p̄siderās infirmitatem et
fragilitatē hominū. tēptatōes aduer
sarq; refrenat. et mala que electis eue
niant modificat. vt simul nō veniāt. s;
vt ip̄e temptatōes tm̄ que fieri p̄nt. a
nimam t̄gant. et temptamēta que
cumulata p̄imere poterāt. moderata

ac diuisa facilius tolerentur. De hoc
bea. gre. xxi. anoz. exponens illud vide
licet. Diuidit estus sup̄ terram sic ait.
Hostis callidus quos luce iusticie em̄
rescere p̄spicit. eoz mentes illicitis de
siderijs inflāmare p̄tendit. vt plerūq;
plus seyrgeri tēptatiōibus sentiant
q̄ tunc cū lucis interne radios non vi
debant. post lucem ergo estus sequitur
q; post illuminatōz diuini muneris tē
ptatiōis certamē augef. Recte vero
diuidit estus d̄r. q; nimitz non singuli
omnib; sed quibusdaz vicinis et iuxta
positis vicijs fatigātur. Alia quippe at
q; inconp̄hensibil sancti spiritus gra
cia cū luce sua nostras mentes irradi
at. et temptatōes aduersarij dispenfan
do modificat. vt simul non veniant. vt
ip̄e tm̄mō que fieri possunt illustratā
tam deo animam tangant. vt euz tac
tus sui ardore nos cruciāt. p̄fectiores
incendio nō exurāt. Paulo attestāte
qui ait. Fidelis deus qui nō patitur
vos temptari supra id qd̄ potestis sed
facit cū temptatōe p̄uentum. vt possi
tis sustinere. Hūc ergo estū aliter di
uidit callidus sup̄lātator aliter misē
ricoz deus et conditor ille diuidit. vt
per illum cicius interimat iste vt eum
tolerabilē reddat. Et in sc̄do morali.
de eodē sic dicit. **S**ciendum
est satbane vlūtas sp̄ iniqua est s; nū
q̄ potestas iusta. q; a semetip̄o habet
voluntatem. s; a dño potestatē. quod
em̄ ip̄e facere inique appetit hoc deus
fieri nō nisi iuste p̄mittit. **U**n̄ in libro
regum dicit Sp̄s dñi malus irruit
in Saul. Ecce vnus idēq; sp̄s et dñi
appellat et malus. dñi vic; per licenti
am potestatis iuste. malus autē p̄ desi
derium voluntatis iniuste. Sed p̄fite
randa est nobis in d̄bis dñi disp̄satiō
sancte pietatis eius. quō hostē nostrū
p̄mittit et retinet elaxat et refrenat alia
f. ij.

ad temptandū dat sed subito ab alijs
religat. Quā dicit ad sathan de Job. Om-
niversa que h3 in manu tua sunt tūc i eū
ne extendas manū tuā. substantiā pro-
dit. q̄ quidē postmodū temptari tra-
diturus est sed tūc non simul ad omnia
relaxat hostem. ne vndiq; feriens fran-
gat ciues. mala em̄ cū multa eueniunt
electis mira p̄ditoris gratia ex tpe di-
spensant. vt que coaceruata perimere
possent diuisa tolerari. Hinc Dauid
ait. p̄ba me dñe ⁊ tēpta me ac si aper-
te dicat. Prius vires inspicere ⁊ vt fer-
re valeo tēptari p̄mitte. h3c gregori.
¶ Sciendū etiā q̄ sunt iter malig-
nos spiritus quidā forciores. ⁊ q̄daz
infirmiores ad ipugnādum. vñ incipi-
entes ⁊ nouiter p̄uersi per infirmio-
res spūs tēptat vel ipugnātur. robusti
ores vero ⁊ forciores in virtutibus ac
bonis morib; maior pugna demonū
ac forcior temptat ⁊ oppugnat. ⁊ h3 v-
niuscuiusq; vires difficultas certami-
nis augef. ⁊ nisi clemētissimus domi-
nus fm̄ vires hominū temptatōes mo-
deraret ⁊ refrenaret demonū incursum
nullus eorū nequiciā etiā qui sancti vi-
dentur sufferre possent. De hoc Here-
nus ab. in collatōe patru sic ait. Illud
nequaq; ignorare debemus. nō eē om-
nes spiritus eiusdē ferocitatis ac desi-
derij sed nec omnis quidē fortitudinis
atq; uersucie ⁊ incipiētib; quidē atq;
infirmis nō nisi infirmiores spūs in ce-
ramine p̄pari. Et h3 nequicijs spiri-
talibus superatis gradatū sp̄ aduersus
athletaz cristi robustior pugna succes-
dit. p̄ p̄paratōe siquidē viriū ac p̄fecti
humani etiā difficultas colluctatōis
augef. nullo etenim modo quilibet sanc-
torū sufficeret taliū tātorūq; hostiū sus-
ferre nequiciā vel insidijs eorū posset oc-
currere. sed neq; crudelitatez quidez
ac seniciam sustinere si nō certaret p̄

nobis clementissimus arbiter atq; a-
gonizet p̄sidentis cristus ⁊ exequaret
colluctantiū vires ⁊ imoderatos eorū
insultus repelleret ac refrenaret icur-
sus. faceretq; cū temptatōe eritus vt
sustinere possimus. Ceterū nemo poss-
et nō dico iuuenū quos videmus in
hoc h3remo p̄stāissime p̄morari. s; ne-
q; p̄fectoz quidē tantis taliū hostiū ag-
minib; circūseptus in h3remo singula-
ris habitare. si in ipis esset. p̄ uolūate
sua nocendi vel temptadi facultas vel
libertas. h3c Serenus ab. De eodem
etiā beatus gre. ix. mora. exponēs illō
Cōsiliū ipiorū nō adiuuēs. sic ait.
Quos nāq; ipios nisi malignos spiri-
tus vocat. qui cū redire ipi ad vitā ne-
queunt. crudeliter socios ad mortem
querūt. quoz nimis p̄siliū fuit vt bea-
tū Job diuina correptio tangeret. ⁊ q̄
in tranquillitate iustus extiterat. salte-
p̄ flagella peccaret. sed impioz p̄siliū
dñs nō adiuuit. qz eorū temptatōibus
carnem iusti p̄didit. animaz negauit
hoc indefinenter p̄tra bonos p̄siliū
maligni spūs ineunt vt hi quos secui-
te deo inocue in tranquillitate p̄spici-
unt uerati aduersitatib; ad voraginez
culpe rapiant. sed eorū p̄siliū acumine
destruit culpa qz pius cū uirib; flagel-
la moderat. ne uirtutē pena transeat.
s; p̄ astutiā fortiū infirmitas humana
excedat. nisi enī misericors deus uiri-
b; tēptamēta modificet. nullus p̄fec-
to esset q̄ malignoz spiritus insidias
nō corruens portet h3c greg.
¶ Sed ⁊ hoc p̄siderādū q̄ maligni spi-
ritus tanto validius insurgūt contra
dei famulos q̄to magis cōspiciunt se
p̄ eos victos ac in amore dei feruidos
ac bonis opib; studiosius intētos. De
hoc bea. gre. sic dicit. Quātūz antiqui
hostis superatuz se p̄gnōscit. tāto infiri-
ari acrius nō quiescit. nā ad seruitutē

dei dum quis sperat. acriores contra
 eum temptatores excitat. Tunc enim con-
 tra dei famulos hostis nostris validius
 progreditur et insurgit. dum ipsos in amo-
 re dei firmos et in sacro ope studio-
 sos assiduosque agnoscit. Nam etiam
 in eo dicit Hilarius. in sanctificationis
 maxime dyaboli reprobata crassantur
 quod victoriam magis exoptat de sanc-
 tis sed omnipotens deus metes hominum
 in quocumque statu existant temptari quoniam
 tum volunt malignos spiritus non permittit
 sed malicia eorum reprimat ne electi per-
 nimiam temptatores verari obruant et de-
 ficiant. quod beatus Gregorius xvij. mora. expo-
 nens illud quod dominus Beemorb. ait
 Qui fecit eum applicuit gladium eius sic
 dicens Gladius qui prope istius Beemorb
 ipsa nocendi malicia est. sed ab
 eo a quo bonus per naturam factus est ei
 gladius. quod est malicia divina dispense
 factore restringit. ne tamen metes hominum
 ferite quantum appetit permittat. quod si nos ter-
 hostis et multum per et minus percutit eius
 gladium pietas perditionis perstringit. ut re-
 plicatus intra eius conscientiam lateat et
 ultra quam de super iuste disponit sese in me-
 tes hominum eius malicia non extendat.
 quod aures ad multa fortiter perualet. hoc
 de principio humane perditionis potest. quod
 vero a quibusdam vincit eius nimium gla-
 dius ab auctore replicat. Sed nota-
 dum quod multos exigentibus meritis feri-
 re permittit. ut cum deum deserunt danato-
 rum famulentur. ab electis vero vale-
 eius vincit. quo soli auctori omnium hu-
 milius substernunt. quod igitur per hoc quod per-
 mittere deo malignus spiritus valde in-
 tolerabilis demonstrat aperte agnoscimus
 cum quanto hoste pugnamus. superest ut
 unusquisque nostris tanto se plenius auc-
 tori subiciat. quanto contra se verius violen-
 tas aduersari vires pensat. Quid nam-
 que nos nisi pulvis sumus. Quid vero

ille nisi vnus ex celestibus spiritibus et quod
 adhuc maior est sumus. Quid ergo
 de propria virtute audeat quam contra angelorum
 principem pulvis pugnat. sed quod supernorum
 spirituum perditionis terrenum corpus assump-
 sit recte iam superbiens angelum humil pul-
 vis vincit. namque dignum est vincatur a
 pulvere qui fortem se credidit de seruo
 creatore. ut agnoscat superatus. quod de se
 elatus sit. sic superbia meruit dei. sic
 humilitas exaltari. quod terrenus et celestis spi-
 ritus erigendo se tarrax toleret. et ter-
 ram possidens humilis sine termino
 super celos regnet. lxxi. Gregorius. **P.**
 Cum cum aliquis cogitationes malas sibi
 aduenientes superat. non sibi de hoc victo-
 riam tribuat. sed deo. quod nisi adiutoris
 um dei et timor domini qui cordibus fidelis-
 um per donum sancti spiritus infundit adese-
 set et carnalia desideria reprimeret.
 neque homo reprobatores et pravis cogi-
 tationibus resistere posset. De hoc beatus
 Gregorius xvij. morali. tractatus illud. Quid
 delusit hostis mare sic dicit Quid est
 mare nisi cor nostris furore turbidum. rix-
 is amarum. elatione superbie tumidum. frau-
 de malicie obscurum. quod mare quantum se-
 uiat attendit. quisquis in se occultas cogi-
 tationum reprobationes intelligit. Ecce
 enim iam pueris relinquitur iam desi-
 derijs rectis inheremus iam prava ope-
 ra foris abscedimus sed tamen latenter in-
 tus ea cum qua buccimus vitare et
 percella fatigamur. quaz nisi respectus
 iudicij eterni pauor tormenti imensique
 timoris claustraque perstringeret. cuncta
 in nobis penitus superedificati opus su-
 damera corruissent. si enim quod per sugge-
 stionem seuit intrinsecus per deliberationem
 eodem foras erumperet. vite nostre fabri-
 ca funditus eversa facta cuisset. iniquita-
 te namque concepti et in delicto educati vel
 editi et per infite corruptionis molestias
 pugnam nobiscum buccimus. quam
F. iij.

cū labore vincamus. **U**n de hoc mari dicitur. **Q**uā erumpebat quasi devulva procedēs. **V**ulva em̄ prava cogitationis adolescentia est. d̄ qua p̄ **M**oyſen dñs dicit. **S**ensus ⁊ cogitatio humani cordis prona est ad malū ab adolescentia sua. **C**orruptōis nāq; malū qđ vnusquisq; nostr̄ ab ortu desiderio ruz carnaliū sumpt̄ in p̄fectu etatis exercet ⁊ nisi hoc cū diuine fortitudinis manus reprimat. om̄e p̄dite nature bonum rep̄te culpa in p̄funduz vorat. **N**emo igit̄ cogitationū suaruz victoriaz sibi tribuat cū veritas dicat **Q**uis p̄clusit hostijs mare. qñ erumpebat quasi de vulua procedens. qz nisi ab ip̄o cogitatiois p̄imordio cordis fluctus diuina gracia retineret. tēp̄rationū p̄cellis mare seuiens terrā p̄culdubio hūane mēt̄is obruisset. **S**olus ergo dñs hostijs mare p̄clusit q̄ p̄nis morib; cordis claustra ispirate formidinis obicit. **U**n bñ subiūgit. **C**ircūdedi illud terminis meis **T**erminis suis dñs hoc mare circūdat qz cor nostrū temptatōib; tumidū occultis d̄noꝝ distributōib; mitigat. mō agēs ne prava suggestio ad delectatōz veniat. modo ne prava delectatō ad p̄sensū p̄rumpat. **Q**ui ergo illicitos motus cordis respicit ⁊ in quibusdā eos vsq; ad consensum venire p̄hibet in quibusdāz vero illos ecia ad delectatōz restringit nimir̄ furenti mari terminos imponit vt neq; in ope exeat sed intra finem mēt̄is tēp̄ratōnū submurmurationis seunda collidat hęc gr̄e. **Q** **N**otandum ecia qđ dyaboli tēp̄tamenta n̄ solum electis nō nocēt sed p̄sunt. q̄a dum tēp̄rant̄ in humilitate conseruātur ⁊ in pugna sp̄uali erudiūt ⁊ v̄do ī p̄nti ⁊ in futuro tēp̄ratōes huiusmodi saluti iustoz deseruiūt. qđ bea. **G**reg. aliquant̄ r̄git. xxxiij. mo. exponēs

illud **N**ūquid feriet tecū pactū subaudi vt mecū ⁊ accipies eū seruū sempiternuz subaudi vt ego sic ait. **S**olert̄er intrēduz est qđ pactū cū dño d̄c uiathan iste feriat vt sempiternus ab eo seruus habeat. **I**n pacto nāq; discordantiū p̄tū voluntas implet. ⁊ ut ad votum suum quisq; pueniat. ⁊ iurgia desiderato sine p̄cludat. **A**niquif itaq; hostis a sinceritate diuine inocēcie malicie sue face succensus discordat. sed ab eius iudicio ecia discordādo nō discrepat nā viros iustos temp̄ maluole temptare appetit. sed tñ hoc dominus vel misericorditer fieri v̄l iuste p̄mittit. hęc ip̄a ergo temptatiois licentiā pactū vocat. in qua ⁊ desiderium temptatoris agit ⁊ tñ p̄ ea modo voluntas iusti disp̄satoris implet. **E**rudiens em̄ electos suos dñs sepe tēp̄tatori subicit sed hac ip̄a tēp̄tatione disponit. vt qui elati p̄re poterant humiliati a p̄ditōe seruiēt. **S**ecreto ergo dispositōis ordine vñ ferire p̄mittitur iniquitas dyaboli. inoēpie p̄fici bonitas dei. **E**t bene ex hoc pacto qđ cū dño ferire d̄z seruus accipi perhibet qz in obr̄pat nutrit̄ sup̄ne gracie. vñ exercet iram nequissime voluntatis sue. **S**eru⁹ ergo ex pacto est. qui dū voluntatem suam implere p̄mittit. a sup̄mi p̄siliū volūtate ligat. vt electos dei volentes tēp̄tet. ⁊ temptando nesciens p̄bet. sed qz tā diu in electoz vita vsq; seruit qđ diu malicie sue nequiciā suā tēp̄ratōib; exercere p̄ruerit. hoc aut̄ ī loco nō solū ex pacto seruus sed sempitern⁹ seruus accipi d̄z. inuestigare p̄pellimur quō ⁊ p̄ p̄ntis vite terminū seruire cū dño in p̄peruum demonstramus. **N**ecq; em̄ tūc iustos celesti felicitate pollētes ad huc temptare p̄mittimur. cū añ cor̄oz oculos eterne gl̄e ignib; mācipa

tur qz neq̄q̄ in illa eterna beatitudine
 tēparatōibus erudiēdi sunt. in qua iaz
 tēparatōnū laboribz remunerāf. sed
 cū leuiat̄hā iste cuz suo corpore repro
 bis vicz oibz flāmis vlticibz tradit̄
 tur. quibz sine fine crucief. quos scilicet
 cet cruciatus dum iusti p̄spiciunt i dei
 laudibz crescūt. qz in se cernūt bonū
 quo remunerati sunt. et in illis p̄spi
 ciunt malū qd euaserūt et q̄uis ex visi
 one dñica coz gaudiū nō sit quo cre
 scar tāto magis tñ auctori suo debito
 res esse se sentiunt. quāto et bonū cer
 nunt qd iusti remunerati percipiunt.
 et malum qd misericorditer adiuti vi
 cerunt. idō si vilitati iustoz et hic tem
 paratō leuiat̄hā istius et illic dānatio
 pficit sempiternus seruus est dum dei
 laudibz nesciens seruit. et illic eius pe
 na. et hic voluntas iniusta. lxx Greg.

Filius

Desidero scire quare nōnūq̄ reli
 giosū viri paciant tepiditatem et
 quandā ignauā in operibz bonis et
 in diuino cultu et amore dei. de quibz
 aliquam informatōz habere a te pater
 exposco

Ca XII Pater R

Sire debes qd

tepiditas seu desidia mēris
 siue corporis solet euenire tripliciter.
 Primo ppter negligenciam p̄riā. cū
 remisse se hz homo i spūali exercicio
 vel cū coz suū non custodit a noxijs et
 supuacuis cogitatōibz vel cuz aliquis
 nimis sibi indulget de p̄modis corpo
 ralibz vicz de cibo de potu somno et ce
 teris. que p̄inēt ad p̄modū corpis.
 ppter huiusmodi em̄ negligencias in
 curit tepiditas et sterilitas mēris et
 corporis que tepidū faciūt hominem.
 in dilectōe dei ac ceteris opibz bonis
 Secūdo tepiditas siue desidia solet e
 uenire p̄ ipugnatiōes dyabolicas. qd

accidit qñ homo facit qd in se est bo
 nis opibz insistendo. et tñ p̄ subtilē tē
 paratoris calliditatē efficit accidiosus
 et tepidus mēte et corpe ad exequēdū
 opus bonū. et ad ea que p̄tinent ad sa
 lutem. Tercio tepiditas solet euenire
 ex dispensatōe aut permissiōe dei.
 et hoc p̄tingit quando deus graciā suā
 subtrahit homini et paulisper d̄reliq̄t
 vt ex hoc homo i p̄riā ifirmitatē hūi
 liter intuens sup puritate cordis quā
 prius ex dono gracie dei habuit se nō
 extollat et post recuperatā graciā eāde
 postmodū cū maiore diligētia i se stu
 deat conseruare. De quo Daniel ab.
 in collatōe patrū sic ait. Trip̄ta nos
 bis a maioribus racio sub sterilitate
 mēris est tradita. aut em̄ de negligē
 cia nostra. aut impugnatiōe dyaboli.
 aut de dispensatōe dñi ac p̄batiōe nos
 tra descendit Et de negligēcia quidē
 cuz vicio nostro tpe p̄cedēte in circū
 specte nosmetipsos et remissius exhib
 bentes. et p̄ ignauiaz d̄sidiā noxijs co
 gitarōibz pasci terrā cordis nostri. spi
 nas et tribulos facimus germinare. q̄
 bus i ea pullulantibz p̄sequēter effici
 mur steriles ab om̄i spūali fructu et cō
 templacōe ieiunij. De ipugnatiōe d̄o
 dyaboli cū eciā bonis nōnūq̄ studijs
 dediti callida subtilitate mētes adue
 sario penetrāte vlt̄ ignorātes optimis
 intentōibz abstrahim̄ vlt̄ iuiti. dispen
 satōis aut ac p̄batiōis dñi duplex est
 causa. p̄riā vt paulisper a dño derelic
 ti et mēris nostre ifirmitatē hūiliter
 intyētes sup p̄cedētē puritatē cordis
 que nobis est illius v̄sitratiōe donata
 nullatenus extollamur. p̄bātesq̄ nos
 ab eodē derelictos gemitibz nostris et
 industria illū leticie ac puritatis statū
 recuperare nō posse intelligam. et p̄es
 ritam cordis alacritatē nō nostro sius
 dio. sed illius nobis dignatiōe colla
 f. iij.

tam et presentem de ipsius rursus gratia et illuminatio esse poscenda. **S**econdaxero pbarois est causa. ut perseverancia nostravel mentis pstantia et desideriu pprobe et q̄ intētoe cozdis vel oracōnū instancia deferentem nos visitatōz spiritus req̄ramus māifestetur in nobis. ac p̄iter p̄gnoscentes. q̄to labore amissum istud spirituale gaudiū et puritatis leticia p̄quiratur sollicitus. inuentā custodire ac tenere attentius studeamus. quēadmodum etem negligencius custodiri sollet. quicquid credidit facile posse recuperari. **h**ec Daniel ab. **E**t notandū q̄ sunt religiosi aliqui qui temptant ex difficultate bñ opandi. hñt nāq̄ aliquā bonā voluntatē. sed non fortem. nā quidē horroz terret eos cuz cogitant de p̄fectu spūali quasi dicāt apud se. bona esset victoria. sed dura ē pugna. dulce p̄miū. s̄labor merēdi grauis. sic exploratores missi ī terram p̄missōis reuersi p̄mēdabāt vbertatem terre ostensis fructibus eius. sed terruerunt pplm p̄ difficultate expugnatōis hostiū et p̄ceritate inhabitatiū ita religiosi quidē explorātes terram p̄ scripturas q̄ magna gaudia celi p̄dicant. sed pugnas tēptatōnū et labores spūaliū exercitioz. ita exhorret. q̄ potius in d̄serto mori volunt q̄ introduci ī terrā p̄missōis. hoc ē magis volūt quodā torpore ī quodā mediocri statu remanere inter secularē vitam et spūalē quasi iter egiptū et terrā p̄missionis in d̄serto aride p̄uersaciōis. q̄ p̄ labore et terribiles pugnas puenire ad gratiam p̄fectōis. **G**igantes etiā terre mirant et timent cū magnoz factorū virtutes p̄siderant et de p̄pria puritate diffidentes. illoz p̄fectōz attingere nō humilitate sed pauidi desperāt. **U**n eciaztam pauci ad p̄fectōz

perueniūt q̄ illi soli p̄fecti sunt iter religiosos q̄ in pugna tēptatōis et exercicio virtutis infatigabiliter p̄stātes fuerint pugnando p̄tra tēptatōes et resistendo malis vsq̄ in finē. **M**iseri cozis eciam deus quo difficultus q̄s in tēptatōis pugna certauerit eo maioris p̄fectōis ei gratiam in p̄nti retribuēt. et maioris glorie ī futuro vñ quilibet religiosus studere debet. ut p̄ficiat et non deficiat in vita virtuosa. et religiosa ne p̄tingat eū cadere a statu futurū et bonoz opum. nam paulatim succrescentibus vicijs ex negligencia et impugnatōe dyaboli expellit mens a statu virtutis. **D**e hoc theodoros ab. in collatōe patz sic ait. **L**apsus quispius neq̄q̄ subitanea ruina credendus est. sed per longā mentis incuriam paulatim virtute animi decideret et p̄ hoc sensim vicijs decrescentibus casu miserabili decidisse. añ p̄ritōz em̄ p̄cedit incuria. et ante ruinam mala cogitatio. quemadmodū domus nūq̄ subitanea ad ruinā p̄cūbit impulsu. nisi longa ibat bitancū desidria stillicidijs p̄missis uissimis penetrātibus corrupta. sensim fuerint monumēta tectorū. quibus p̄veterustaz negligēciā et maiorē modū pate factis atq̄ collapsis ruariz. p̄st hoc illuit pluuiāz ymbriūq̄ tēptatōis. **Q**d anime euenire spūaliter salomon ita d̄signat. **S**tillicidia inquit eiciūt hominē in die hyemali d̄ como sua. **E**leganter ergo mentis incuriaz como p̄pauit. tectorq̄ neglecto p̄quam p̄rio quidē velut minutissima q̄dam penetrant ad aīaz stillicidia passionū. que si velut pua et leuia negligit. corrumpit rigna d̄rutū et post hoc illuunt ymbre latissime vicioz. p̄ quē in hyemali die idest in tpe tēptatōis ingruentē tēptatōe dyaboli expellit mens d̄ habitatōe d̄rutū. in q̄ scz aliq̄ circūspē-

etiam diligenciam retinens velut in
 mo pprie possessionis requieverat. **hxc**
Theodorus **U**nde omnipotens deus
 cum cernit monachum ac religiosum cir
 ca salutem anime sue esse negligentem aut
 in exercitatioe virtutum torpentem. **p**
 mittit eum incidere in temptationes
 ne per ociositatem et talem negligentiam ad
 deteriora declinet. **F**acit autem hoc de
 us diligentibus eum ut illos magis cau
 tos reddat in his que pertinent ad salutem
 De hoc **ysaac Abbas** sic dicit.
Monachus qui non servit deo iuxta be
 neplacitum eius nec studioso laborat per
 salutem anime eius sed erga futurum acqui
 situm se habet negligentem permittit utique
 a deo in temptationes incidere ne primi
 am ociositatem suam ad deteriora declinet
 ob hoc enim pericit dominus temptationes super pi
 gros et negligentes ut in istis et non in
 vanitatis meditentur. **f**acit autem hoc de
 us diligentibus eum. ut castiget eos. et
 faciat sapientes. et ipsos suas doceat vo
 luntatem. quos quoniam ad eum orant cuncti non
 exaudit quousque fessi sint et sciant pro
 certo. quod hoc sibi ex sua negligentia pro
 gunt **hxc ysaac ab.** **X** Consideran
 dum quoque est. quod quedam sunt valde plene
 et subtile temptationes malignorum spirituum
 tuorum. quas etiam perfecti viri vix apprehen
 dere et intelligere possunt. **D**e quibus **Jo**
han. ab. montis sinai sic ait. **M**ultum
 difficulter apprehensibilis est maligno
 rum spirituum malignitas in hoc. quod de
 licitates et saturati plerumque vigilantibus
 vigilamus. ieiunantes autem miseram
 que affecti aut debilitati somno miseram
 de submergimus tacetes et remote dege
 tes induramus. et cum societate prope
 famescetes. et extenuati abstinentia in
 somnis temptamur et repleti sine tempta
 tione manemus indigentia et penuria ob
 scuri et aridi ac iduori afficimur. in potari
 ope deo vini bylares devoti et faciles

ad compunctionem. ad ista qui possunt in domino
 illuminet eos qui sine lumine sunt.
Hos enim in his sine lumine sum? **U**nde
 runtamen hoc dicitur quod hoc illis commutat
 tio et vicissitudo non in per demonis fit
 sed est quoniam ex plenitudine et natura. **D**e
 gravibus istis ad discernendum casibus sin
 cere et humiliter deum deprecemur. **P**le
 rumque vero et divina dispensatio in con
 trariis sua nos benignitate ut ingratos
 pueniens vult visitare et a nobis pom
 ma elationem et propria reputatioz exclu
 dit et remouet. **hxc Johan. ab.** **A**
Sed et hoc notandum. quod sunt diversa
 percussio generata per que deus solet
 punire nonnullos in hac vita. **D**e hoc in
 quadam summa sic dicitur. quibus ex causis de
 us punit aliquos in hac vita. **E**t nota
 tur in his tribus **E**st qui torquet ne fas
 sus ei dicitur. ut **Paulus** cui datus est
 angelus sathane ne magnitudo revelatio
 nis eum extolleret **E**st qui torquet ut punit
 in punitur vel sic ut ei meritum cumulet
 ut **Job** et **Jobias** et multi alii. **E**st qui
 torquet deus ut sic glorificet ut cecus na
 r. **D**e quo dominus ait. **N**ec hic peccavit
 nec parentes eius sed ut manifestentur
 opera dei in illo. **E**st qui torquet ut perpetuo
 crucietur ut **zodomite** **Herodes** **dathā**
 et **Abyrō** **E**st qui torquet ut crimine puri
 ficet ut **Maria** soror **Moyfi** et quoti
 die multi christiani quos dominus flagellat ut
 pueritatem **D**e hoc etiam habet in prologo su
 per **Job** ubi beatus **greg.** sic dicit. **N**otandum quod
 percussio generata sunt diversa.
Alia namque est percussio. qua peccator
 percutitur. ut absque retractioe puniat
 sicut perire iudee dicitur. **P**laga ini
 mici percussio castigatione crudeli
Aliquam peccatorum punitur. ut corrigat vult
 in euam. **E**cce sanus factus es iam noli pec
 care. ne tibi aliquid deterius contingat.
 verba enim saluatoris indicant quia
 peccata precedentia vultuolozis exigebant

Aliquā aliquis nō p̄ p̄terita culpa dilu-
enda sed p̄ futura vitanda pcurit. qd̄
ap̄te Paulus de seip̄o testat̄ dicens.
Ne magnitudo reuelacionū extollat
me. datus est mihi stimulus carnis ā
gelus sarbane. Qui em̄ nō ait qz extu-
lit s̄z ne extollat ap̄te idicat q̄. a p̄cus-
sione illa ne eueniat p̄p̄ctif. non em̄ q̄
euenit culpa purgatur. Nonnūq̄ hō
quisq̄ nec p̄ p̄terita nec p̄ futura ini-
quitate p̄cunt̄. sed vt sola diuina vir-
tutis potencia monstret̄. vt dicit dñs
de ceco nato. necq̄ h̄c peccauit q̄c
In qua manifestatōe quid agit. nisi vt
ex flagello meritoꝝ v̄t̄ augeat̄. Et cū
nulla iniquitas p̄terita tergif. magne
paciētie fortitudo generet̄. h̄c greg.
Sed p̄ quēcūq̄ moduz religio-
sus tribulet̄ vel flagellet̄ siue p̄ tempta-
tiones aut alias qualescūq̄ tribulatō-
nes n̄ d̄z sperare aut deficere sed paci-
enter et cū humilitate sustinere manū
et flagella dñi qz nequaq̄ derelinquit
timentes et sperātes in se. sed liberabit
a temptatōe et post tribulatōz gaudiū
et exultatōz cordi infunder. De hoc
Sara in libro Tobie sic dicit. Bene-
dictū est nomē tuū deus patrū nostro-
rum qui cū iratus fueris misericordiā
facis et in t̄pe tribulatōis peccata
dimittis his qui inuocant te. Hoc au-
tem p̄ certo habet omnis qui colit te.
qz vita eius si in p̄batōe fuerit corona-
bit̄ si autē ī tribulatōe fuerit liberabi-
tur. et si in correptōe fuerit ad misericordiā
tuam venire licebit. nō em̄ dele-
ctaris in p̄ditōibz nostris. qz post tem-
pestatē trāquillum facis et post lacri-
mationem et fletum exultatōz infundis
h̄c illa Sara. **O**mnipotens eciaz deus
eos quos diligit diuersis castigatōni-
bus affligi permittit. et ideo hoc facit
ne mens eoz dum in rebus trāsitorijs
et in vanitatibz seculi plusq̄ debet dele-

ctatur ab amore p̄ditōis se diuidat et
idcirco p̄ aduersa temptatur. vt fugi-
ens ad auxilium sui creatoris et senti-
ens ab ipso adiutorium et consolatio-
nem in suis temptatōibz et tribulatio-
nibus eo seruencius eum diligant. et
suum affectum frequēcius in eum di-
rigant. a quo tot beneficia se sentiunt
esse consecutos. **Filius**

Sed etiam desi derantet cupio.
in prosperis et in aduersis. ne contin-
gat eum cadere in lapsum peccati

Capitulum XIII Pater

De scire d̄bes
q̄ xp̄i fideles ac maxime reli-
giosi in vno statu p̄manere nō possunt
aut enim. consolantur p̄ prospera siue
sint sp̄ualia siue temporalia. aut tribu-
lantur p̄ aduersa. hoc est p̄ viciōzū rē-
ptamētā vel diuersaz passionū flagel-
la sed quilibet timens deum debet esse
quasi ambidexter. vt in p̄speris euen-
tibus siue sint sp̄uales siue tēpales re-
neat humilitatem. et in aduersis qui-
buscūq̄ habeat patientiaz. vt p̄ pro-
spera non trahatur ad noxiam volūta-
tem ac voluptatem nec per aduersa du-
catur in desperationes. De tali b̄o reli-
giosis et ambidextris. **T**heodorus ab-
bas. in collatōe patrū sic dicit. **I**sti
sunt qui figuraliter in scripturis sanc-
tis ambidextris vocātur. vt ille **A**ioth
in libro iudicum describitur fuisse. qz
vtraq̄ manu vtebatur pro dextra quā
virtutem ita poterimus nos quoq̄ in-
tellectualiter possidere. si ea que pro-
spera sunt dextraq̄ censentur. et ea q̄
aduersa sunt sinistra dicantur bono rec-
toq̄ vsu ad p̄tē fecerit dextra p̄uenire
vt quēcūq̄ fuerit illata h̄at nobis arma
iusticie. **Q**uabz namq̄ p̄tibz et v̄t̄ra

dixerim etiam manibus interiorum
 hominē nostrū subsistere puidemus.
 nec quisq; sanctorū carere hac sinistra
 quā dicimus potest sed in hoc virtus
 perfecta discernit hūtraq; in dextram
 bene utendo puerat. **E**xti manifestius
 hoc qd dicimus possit intelligi habet
 vir sanctus dextrā successus vicz spi-
 ritales in qua tūc p̄sistit qñ fernēs spi-
 ritu desiderqs et p̄cupiscētqs omnibus
 dñat qñ ab omni dyabolica ipugnatō
 ne securus absq; villo labore atq; diffi-
 cultate vicia carnis vel respuit vel absci-
 dit. cū sublimatus a terra vniuersa p̄e-
 sentia atq; terrena velut inanē fumus
 vmbra q; vacuā p̄tēplaf. et ut mox trā-
 sūta p̄remittit cū futurā p̄ excessū mē-
 tis nō solū ardentissime p̄spicit alias
 p̄cupiscit. verū etiā clariū intuet̄ euz
 efficacius pascit̄ spiritalib; thozis.
 cū lucidū referat sibi p̄spicit celestia
 sacramēta. cū oratōes purius atq; ala-
 crius emittit ad deum. cū spūs ita ar-
 dore succēsus ad ea que inuisibilia sūt
 et eterna. tanta em̄ alacritate transmi-
 grat. vt neq; se iā credat in carne p̄si-
 stere. **H**abz similiter et sinistra cū tem-
 peratōe et turbimib; iplicaf. cū ad desi-
 tia carnis icērioz estib; inflāmaf cū
 ad iracūdie furozē p̄turbatōnuz igne
 succēdit. cū supbie seu xenetozie ela-
 tōe pulsaf. cū tristitia moztēz opante
 deprimif. cū machinis accidie et im-
 pugnatōe p̄cutif. cūq; oī spiritali ser-
 uore subtracto quodā torpore atq; ie-
 rōnabili merore torpescit. vt nō solū
 cogitatōib; rectis ac feruētiorib; de-
 seraf sed etiam psalmus. oratio. lect-
 tio. remorio celle. simul hōreāt et ito-
 lerabili quodā terroq; fastidio vniuer-
 sa fordeāt instrumēta v̄rutū. quib; cū
 pulsatur monachus sinistris p̄tib; se
 p̄gnoscat v̄geri. **Q**uisquis igitur in
 illis que dextre p̄tis esse diximus mi-

nime fuit elatus. et in istis que sinistre
 partis sunt viriliter dimicās. nulla d̄
 speratōe p̄ciderit. at p̄cius de contra-
 rijs arma qdā paciētie ad exerciciuz
 virtutū assumpserit. vtraq; manu vti-
 tur p̄o dextera. et in vtroq; actu trium-
 phator effectus. tā de sinistro statu q̄
 dextro palmā victorie consequet̄. **E**ri-
 mus igit̄ ambidextri. qñ nos quoq; re-
 ruz p̄nciū copia. vel inopia nō muta-
 uerit. et nec illa nos ad voluptates nox-
 ie remissionis ipulerit. nec ista ad des-
 speratōz attraxerit et querelam. sed si-
 militer deo gracias in vtroq; deferent̄
 tes parē fructū d̄ secūdis aduersisq; ca-
 piamus. quales se ille verus ambidex-
 ter doctor gentiū fuisse testatur dicēs
Ego em̄ didici in quib; sum. sufficiēs
 esse scio et humiliari scio et habunda-
 ri vbiq; et in omnibus et ad omnia isti-
 tutus sum et saturari et esurire. habundare.
 et penuriam pati. omnia possum
 in eo qui me confortat. **I**xc **T**heodor?
 abbas **D** Et norandum q̄ per
 contemptum prosperozum et delecta-
 bilium et per fortem sufferenciam ad-
 uersozum peruenitur ad cordis trāq̄l-
 litatem et pacem. **Q**uorum vnum a-
 gitur per abstinentiam non soluz que
 est in cibo vel potu sed in omnibus in
 quibus delectatio carnalis vel huius
 seculi consistit. **A**lterum vero fit per
 patientiam cum aduersa viriliter suf-
 feruntur. **D**e hoc **R**ichardus de san-
 cto victore sic dicit. **M**agna pax et trā-
 quillitas cordis est. nulla huius mūdi
 oblectamenta concupiscere. nulla ei?
 aduersa formidare. quozum vnu per
 abstinentiam. alterum per paciētiā
 obtinetur. **Q**uid em̄ de oblectamētis
 huius mundi p̄cupiscitur. que oblata
 delectamenta amore abstinentie recu-
 sat v̄ qd d̄ hui? mūdi aduers? fier. q̄
 tute paciētie roborat? d̄ illatis cē ma?

triumphat. **U**n de apostolis scriptū ē
 Ibant gaudentes a spectu concilij.
 Et p paulū dicit. In tribulatiōe gauden-
 tes. Ad beatitudinē ergo animi spec-
 tat. ut quicquid p amore dei caro dur-
 rum est tolerat. **U**n em corpus attri-
 tur. pscia exhyllat. Et quo quis ex-
 terius videt infelicioz. eo interius cō-
 stat esse beatioz. qui em p amore dei af-
 flictoz corporis diligit. et p celesti desi-
 derio seculi voluptatē odit. pfecto ho-
 stē suū ubiqz declinare poterit. **E**t No-
 tandū q nō solū illaz que in cibo et po-
 tu est abstinētiā intelligere debemus.
 ymo p abstinētiā et patiētiā intelliga-
 mus omēs supfluas delectatiōes et cor-
 poris afflictōes. que p quinqz sensus
 carnē dlectāt. aut cruciant. **H**ec Rich.
Debemus ergo temptatiōibz resistere
 dyabolicis et si possumus peccatis ve-
 nialibz omnino i hac vita carere. debe-
 mus tñ peccatis mortalibz que nobis
 a spiritibz malignis suggerūt fortiter
 repugnare. ut p remiū asequi valeat
 mus vite eterne. **D**e hoc habet in glo-
 sa **N**icolai de liyra in Epistola. i. ad cor.
 sup illo. **Q**ui existimat se stare vicz in
 deo p bōa opa et bñ dicit existimat. qz ne-
 scit homovrum amore dignus sit aut
 odio. pōt tñ de hoc hēe aliquā plectu-
 rā videat ne cadat ad impulsū tempta-
 tionū. et ppter defectū hūane fragilita-
 tis idō subdit. **T**ēptatiōis nō appre-
 dat nisi hūana. i. nō inducat vōs in cō-
 sensum et operatiōz peccati. tēptari em
 nō est malū. sed virtutū exercitiū si tēp-
 tationū viriliter resistat. ppter qd in p-
 sona viri pfecti dicit. illd ps. pba me
 dñe et tempta me nisi hūana id est illa
 tēptatiōe q vitari non pōt totaliter ab
 hōie in pñtū vitā scz de peccato veniali
Qd aut tēptatiō ad peccatū mortale
 ducenti valeat homo resistere cū adiu-
 torio dei ostendit dicens. **F**idelis aut

deus in pmissis iplendis. qui nō pati-
 erur vōs tēptari sup id qd potestis. qz
 pmissit adiutoriū in tēptatiōibz pōtisti
 si fideliter recurrāt ad ipsum. idō sub-
 ditur. **S**ed faciet etiā cum tēptatiōe
 p roventum vōs totaliter adiuuās. ut
 ipsa tēptatiō vobis p roveniat ad aug-
 mentum meriti per eius supationem
 idō subditur. ut possitis sustinere id
 est temptatiōibz p reualere **H**ec glosa
Et sciendum q omnipotens deus
 nō permittit fideles suos temptari su-
 pra id quod possunt. qz si dat dyabolo
 temptandi licentiam. dat etiam susti-
 nentibz temptatiōz resistendi gratiaz.
Un si nō possumus ppter impedimen-
 ta temptatiōis sp esse immunes ab
 omni peccato nec vno modo et incessā-
 ter adhxere deo. debemus tñ adhibere
 omnē diligenciam. ne per nostraz ne-
 gligenciam fugiter diuellamur ab eo
 de hoc in quadaz glosa sic dicit. **F**ide-
 lis deus qui nō patit suos temptari su-
 pra id quod possunt. dum em dyabol-
 lo licenciam dat temptandi. etiam
 temptatiōis resistendi gratiam dat. igitur
 etiam si nō est in nobis pfectio an-
 geli nō sit in nobis presumptio dyab-
 oli. ut qui nō possumus ut imunes a
 peccato vni formiter et incessanter ad-
 hxere deo nequaz irrecuperabiliter
 diuellamur ab eo **H**ec glo. **I**git omēs
 q sunt i statu pscientiū adhibere vnt
 omz diligenciam. ut avicijs et pecca-
 tis se abstinēāt et in virtutibz ac bonis
 operibz se exerceant. et temptatiōibz
 quibuscumqz sibi occurrentibus forti-
 ter resistant. sancte et laudabiliter vi-
 vant. ut imitatores apostolorū ac ali-
 orum sanctorū esse possint. et sic ad eter-
 nam beatitudinem peruenire. **D**e qui-
 bus **C**risostomus. sic dicit. **S**cir dei
 vōs q sint ei? nouit em illos q i illo pñ-
 tū. q toto cordē ad eū accedūt q i pō

firo pfeuerat. qui sancte viuere studet
qui delectationes calcant. ⁊ cupidita
tes mundi. qui carnis affectus copri
munt qui omnibz suggestionibz manu
cordis repugnāt. qui in visceribus pi
etatis semp graduntur. hi tales culto
res dei sunt. A postolorū imitatores pe
disseque beatitudinis hęc Criso. Habe
mus itaqz iā de temptatōibz diuersis
prouit dñs donare dignatus est expla
narum qđ prinet ad pficientes. quoz
status vt dictū fuit supra pñstet tercio
loco in temptacōnū ppeffione atqz sic
pater de statu pficientiū ⁊ in quibus
idē status dependeat. vicz in viciorū
de restatione virtutum operatione. ac
temptationum ppeffione.

Incipit tercius liber malogranati.

Distinctio I Filius

Distquam in
formatus sum a te o pater
de statu pficientiū. Hūc de
statu pfectoz instrui desidero. Et pri
mo in quibus pñstet idem status per
fectoz de hoc cupio per te edoceri.

Capitulum I Pater

Patre de
bes fili qđ status
pfectorum vt su
pra dictū est cō
sistit in tribz vi
delicet ī cordis
mundicia siue

puritate. in dei caritate. ⁊ ī pditoris
omniū pteplacōe. Primus status p
fectoz dependet in cordis puritate. qz
quāto quis cor magis purgatū habet
tāto pfectior in sancta vita repicit.
Cū bñ ⁊ apte pmissa sunt illa vt super
rius patuit. que viā dant ad mundici
am seu puritatē cordis. scz pñia pec
catoz. ⁊ restatō vicioz. opacio virtu

tum. ac ppeffio tēptationū. hęc enim
sunt per que ad cordis puenit purita
tem. Et quis malignus spūs corda es
lectoz diuersis temptatōibz pulset nō
enī pualet illā maculare. qz virtus āge
lica ex diuina dispositōe eos adiunat
ne ī lapsuz criminis cadāt ⁊ cū hostis
violētus oppugnet illos nec tamē ex
pugnat nō solū corda eoz nō maculat
sed etiā mercedē future retributiōis
illis cumulat. de hoc Petrus dāmi. sic
dī **S** Nō em̄ ver surie tā callidi tā
exercitati hostis posset fragilitas hūa
na resistere. nisi eos a tēptatōibz elect
toz virtus angelica ppulsaret. Ante
vnicuiqz nostrū a die baptisimatis vsqz
qz ad obitū delegatus est angelus. qđ ⁊
viziliter decertāt a tēptatōe custodi
at. ⁊ auxilium ptere in bonis opibus
non desistat. Felices ergo qui iustevit
uūt quia dñi malignis spiritibus inse
derabiliter obluantur. angelice for
titudinis auxilio mununt. Adde eti
am qđ ipsi spiritus iniqui pfectus
nostri sunt obsequio deputati. naz dñi
temptamur et non succumbimus. dñi
imperimur et non p̄ualemur. Dum
oppugnat cerre violentus hostis et nō
expugnat future nobis retributiōis
pondus accumulāt. Et dum laborem
certamīs irrogat victorie nobis ma
teriam subministrat hęc Petrus Pa.
Unde notandum qđ illi ad vitam sine
macula ingredi dicuntur. qui ad p̄fec
tionez irreprehensibiliter currunt ca
rentes peccatis mortalibus. Quis nō
dñm sint p̄fecti. quod probat beatus
Aug. sic dicens Si peccatores deus
sperneret. om̄es vtiqz sperneret qz sine
p̄ctō nemo ē Ingredi autē sine macula
nō absurde ille dī nō qđ iā p̄fectus ē s̄
qđ ad ipaz p̄fectionē irreprehensibiliter
currit carens criminibz damnabilibz
hęc Augustinus. **Filius**